

ÁCSTESZÉRI MESEERDŐ ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Intézmény OM - azonosítója: 202409	Intézményvezető Benisné Schweighardt Anita
Legitimációs eljárás	
Nevelőtestület nevében ..... aláírás	Alkalmazotti közösség nevében ..... aláírás
Szülői szervezet nevében ..... aláírás	Fenntartó nevében ..... aláírás
Jóváhagyta ..... intézményvezető aláírás	
A dokumentum jellege: Nyilvános	
Hatályos: 2023.04.01.	Érvényes: a kihirdetés napjától visszavonásig Készítette: Az Ácseszéri Meseerdő Óvoda és Bölcsőde Nevelőtestülete
Ph.	

2023

Tartalomjegyzék

I.	BEVEZETŐ.....	5
II.	AZ INTÉZMÉNY ADATAI.....	6
III.	ÓVODAI HELYZETKÉP.....	8
1.	GYERMEKKÉP.....	8
2.	ÓVODAKÉP.....	8
3.	INTÉZMÉNYÜNK FELADATELLÁTÁSI HELYEI.....	10
4.	AZ ÓVODA SZEMÉLYI FELTÉTELEI.....	11
5.	AZ INTÉZMÉNY TÁRGYI FELTÉTELEI.....	15
6.	PEDAGÓGIAI ALAPELVEINK.....	16
7.	ÓVODAI NEVELÉSÜNK KÜLDETÉSNYILATKOZATA, CÉLJA, FELADATAI.....	16
IV.	AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI.....	18
1.	AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD KIALAKÍTÁSA/EGÉSZSÉGPROGRAM	18
2.	AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS A KÖZÖSSÉGI NEVELÉS.....	37
3.	AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA.....	40
V.	HAGYOMÁNYOK.....	44
VI.	AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE.....	46
VII.	ÓVODAI NEVELŐMUNKA TERVEZÉSE.....	48
VIII.	AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI.....	53
1.	JÁTÉK.....	53
2.	MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉG.....	58
3.	TÁRSAS, KÖZÖSSÉGI TEVÉKENYSÉG.....	62
4.	SZABADIDŐS TEVÉKENYSÉG.....	65
5.	ANYANYELV.....	67
6.	A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE..... KÖRNYEZET MEGISMERÉSE.....	68 69
	MATEMATIKA.....	72
7.	MŰVÉSZETI TEVÉKENYSÉG..... VERSELÉS, MESÉLÉS.....	76 78
	RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA.....	80
	ÉNEK-ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC.....	81
8.	AZ EGYÉN TÁRSADALMI FELADATAIT TUDATOSÍTÓ, KÉPESSÉGEIT FEJLESZTŐ ISMERETEK, TEVÉKENYSÉGEK..... MINDENNAPI TESTNEVELÉS.....	83 83
	MOZGÁS.....	86
9.	A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS.....	87
IX.	AZ ÓVODA KAPCSOLATAI.....	90
1.	INTÉZMÉNYÜNK KÜLSŐ KAPCSOLATI RENDSZERE..... ÓVODA - CSALÁD KAPCSOLATA.....	90 90

	ÓVODA - INTÉZMÉNY FENNTARTÓJA.....	91
	ÓVODA- BÖLCSŐDE.....	92
	ÓVODA - ISKOLA	92
	ÓVODA - PEDAGÓGIAI SZAKSZOLGÁLAT.....	93
	AZ EGÉSZSÉGÜGYI SZOLGÁLTATÓKKAL VALÓ EGYÜTTMŰKÖDÉS.....	94
	GYERMEKJÓLÉTI ÉS CSALÁDSEGÍTŐ KÖZPONT.....	94
	KÖZMŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNYEK.....	94
	A KÖRNYÉK ÓVODÁIVAL VALÓ KAPCSOLAT.....	94
2.	AZ INTÉZMÉNY BELSŐ KAPCSOLATI RENDSZERE.....	95
	NEVELŐTESTÜLET.....	95
	ALKALMAZOTTI KÖZÖSSÉG.....	95
	SZÜLŐI SZERVEZET/ SZÜLŐI FÓRUM.....	95
X.	ESÉLYEGYENLŐSÉG – A GYERMEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK.....	96
1.	HÁTRÁNYOS HELYZETŰ, HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEK NEVELÉSE.....	96
2.	KÜLÖNLEGES BÁNÁSMÓDOT IGÉNYLŐ GYERMEK.....	98
	SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEK.....	98
	BEILLESZKEDÉSI, TANULÁSI, MAGATARTÁSI NEHÉZSÉGGEL KÜZDŐ GYERMEK.....	103
	KIEMELTEN TEHETSÉGES GYERMEK.....	104
3.	A BEJÁRÓ GYERMEKEK NEVELÉSE (ÁCS TESZÉR).....	105
4.	NÉPI JÁTÉK, NÉPTÁNC ALAPÚ MOZGÁSFEJLESZTÉS.....	106
5.	BOZSIK PROGRAM.....	106
6.	MADÁRBARÁT ÓVODA.....	107
7.	ZÖLD ÓVODA.....	107
8.	ÓVODAKERT PROGRAM.....	108
9.	A MIGRÁNS GYERMEKEK INTERKULTURÁLIS NEVELÉSÉBŐL ADÓD ÓVODAPEDAGÓGUSI FELADATOK.....	109
10.	AZ ÓVODA/ISKOLA SZOCIÁLIS SEGÍTŐ FELADATAI.....	110
XI.	GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK.....	112
XII.	A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE.....	115
XIII.	LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK.....	118
XIV.	ÁCS TESZÉRI MESEERDŐ ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE SZAKMAI PROGRAMJA.....	120

*„Tudod-e, hogy a kezdet a legfontosabb, általában is,
de különösen a fiatal és zsenge lényeknél?
Hiszen leginkább ilyenkor lehet őket formálni,
s ilyenkor vésődik beléjük az a forma,
amelyet bennük kialakítani akarunk.”*

(Platón)

I. BEVEZETŐ

Pedagógiai Programunkat a Tevékenységközpontú Óvodai Nevelési Program felhasználásával készítettük el, amely kidolgozásánál figyelembe vettük a mindenkori törvényi szabályozásokat. Biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek és módszertani szabadságának érvényesülését. Tiszteletben tartja a gyermekek érdekeinek védelmét. A gyermekek harmonikus fejlődése érdekében óvodai nevelésünk a sokszínűsége és a szakmai megújulásra törekszik. Célunk, hogy gyermekeink megtanuljanak eligazodni környezetükben, képesek legyenek a kooperációra és a kommunikációra, valamint sajátítsák el a megfelelő magatartásformákat. Közös célunk, hogy a szülőkkel együttműködve a lehető legjobb feltételeket biztosítsuk az óvodás korú kisgyermeknek érzelmi biztonságának megteremtéséhez, felhőtlen, örömteli gyermekkoruk megóvásához, képességeik kibontakoztatásához. Mindezekhez olyan családi, esztétikus és minőségi környezetet teremtünk, melyben a gyermek és felnőtt egyaránt jól érzi magát. Legfontosabb értékeink a szeretet, a tapasztaltatás, az élménynyújtás, a játék és az egyéni bánásmód. A szülőknél törekszünk megerősíteni, hogy a nevelésben az elsődleges szerep őket illeti meg, az óvoda kiegészíti a családi nevelést. Tiszteletben tartjuk a szülők világnézetét, a családban kialakult szokásokat.

II. AZ INTÉZMÉNY ADATAI

Az intézmény neve: Ácsteszeri Meseerdő Óvoda és Bölcsőde

Az intézmény OM azonosítója: 202409

Az intézményvezető: Benisné Schveighardt Anita

Tagintézmény vezető: Farkasné Pákozdi Anikó

Székhely: Ácsteszeri Meseerdő Óvoda és Bölcsőde

2887 Ácsteszér, Kossuth u.56.

Telefonszám: 0630/180-6581

Óvodai csoportok száma: 2

Telephely: Ácsteszeri Meseerdő Óvoda Benedek Elek Tagóvodája és Bölcsődéje

2884 Bakonyszombathely, Rákóczi Ferenc utca 8.

Telefonszám:0630/680-7683

Óvodai csoportok száma: 2

Fenntartó: Ácsteszér, Bakonyszombathely, Csatka Óvodai- Bölcsődei Feladatok Ellátását

Szolgáló és Főzőkonyhát Üzemeltető Társulás

2887 Ácsteszér, Kossuth Lajos u. 45.

Az intézmény alaptevékenységének kormányzati funkció szerinti megjelölése:

091110 – Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai

091120 – Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai

091140 – Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai

096015 – Gyermekekétkeztetés köznevelési intézményben

096025 – Munkahelyi étkeztetés köznevelési intézményben

104031-Gyermekek bölcsődében és mini bölcsődében történő ellátása

104035- Gyermekekétkeztetés bölcsődében, fogyatékosok nappali intézményében

104037- Intézményen kívüli gyermekétkeztetés

107051- Szociális étkeztetés szociális konyhán

Az intézmény alaptervekenysége körében feladata az óvodai nevelés ellátása.

Feladata továbbá:

- a többi gyerekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése; 25. pontban megfogalmazott sajátos nevelési igényű gyermekek köréből a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján értelmi vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyermekek esetében;
- 1997. évi XXXI. törvény 21. § gyermekétkeztetés,
- 1997. évi XXXI. törvény 21/A. § intézményi gyermekétkeztetés,
- 1997. évi XXXI. törvény 21/B. § Ingyenes és kedvezményes intézményi gyermekétkeztetés,
- 1997. évi XXXI. törvény 21/C. § Szünidei gyermekétkeztetés, 1993. évi III. törvény 62. § Étkeztetés.
- A gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv. 42.§ (1) bölcsődei ellátás keretében a három éven aluli gyermekek napközbeni ellátásának biztosítása.
- a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő, valamint kiemelkedően tehetséges gyermekek nevelése.

Törvényi hivatkozások

- 2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről
- 1997. évi XXXI. Törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelet Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

III. ÓVODAI HELYZETKÉP

„Én azt hiszem, gyereket csak úgy lehet nevelni, ha az ember megtiszteli azzal, hogy komolyan veszi.” *(Szabó Magda)*

1. Gyermekkép:

“Az Alapprogram az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.” /363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet/

Egymást tisztelő, megértő, segítő, helyes viselkedési normák alapjainak lerakására törekszünk, szeretetteljes, de következetes, játékos pedagógiai módszerek alkalmazásával.

2. Óvodakép:

“Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-

védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).” /363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet/

8. § (1). Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény, amely a gyermeket fokozatosan, de különösen az utolsó évében az iskolai nevelés-oktatásra készíti fel. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételétől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen, fővárosi kerületben, vagy ha a felvételi körzet több településen található, az érintett településeken lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető/2011. CXC. tv./

Az óvodánk nevelésben alapelv, hogy:

- a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi;
- a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;
- az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

Az óvodai nevelésünk az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik:

- a gyermeki szükségletek kielégítéséről,
- az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről.
- a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról, a gyermeki közösségben végezhető sokszínű - az életkornak és fejlettségnek megfelelő - tevékenységekről, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játékról.
- e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmakról, emberi értékek közvetítéséről; a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét. A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

3. Intézményünk feladat ellátási helyei

Intézményeink Komárom-Esztergom megye déli részén fekvő kis falvakban Ácsteszéken és Bakonyszombathelyen találhatóak. Ácsteszéken két óvodai csoport és egy mini bölcsődei csoport, Bakonyszombathelyen két óvodai csoport és egy bölcsődei csoport működik.

Programunk a gyermeki tevékenységre épülő nevelést állítja a középpontba. Arra törekszünk, hogy gyermekeink megtanuljanak eligazodni környezetükben, képesek legyenek a kooperációra és a kommunikációra, valamint sajátítsák el a megfelelő magatartásformákat. Változatos, tevékeny, élmény-gazdag óvodai életet biztosítunk számukra. Kiindulási pontnak tekintjük, hogy minden gyermek a saját képességrendszerének figyelembe vételével nevelhető, fejleszhető.

Ácsteszér:

Csendes, nyugodt természeti környezetben, szép, fás udvarral körülvett épületben működik Zöld-; és Madárbarát címet viselő intézményünk.

Hajdan volt szolgálati lakásokból és egy iskolai osztályból alakították ki az óvodát, s nyerte el jelenlegi formáját. 2010-ben jelentős mértékű külső és belső felújítás történt az épületben. 2022-ben belső felújításon kívül egy mini bölcsődei csoporttal bővült intézményünk.

Működési területünkhöz tartozik Csátka település, ahonnan a gyermekek autóbusszal érkeznek. Ácsteszéken dajka várja és kíséri be őket az óvodába, ill. hazamenetelkor pedagógiai asszisztens a buszhoz. A helybéli gyermekeket a szülők hozzák és viszik.

Tiszta, rendezett, esztétikus külső és belső környezet fogadja az óvodába érkező gyermekeket. Csoportszobáink berendezése megfelelő, díszítésük

évszakokhoz, ünnepekhez illik. Nagy hangsúlyt fektetünk a hagyományok ápolására. Minden

évben megünnepeljük a vallási, nemzeti és évszakokhoz kapcsolódó ünnepeket, eseményeket. Intézményünk részt vesz a falu életében, a község rendezvényein jelen vannak, szerepelnek óvodásaink.

Bakonyszombathely:

2022-ben újonnan épült épületbe költözött Zöld-; és Madárbarát címet viselő intézmény, mely megfelel a mai kor elvárásainak. Az épületben két óvodai és egy bölcsődei csoport került kialakításra. A csoportszobák tágasak és világosak, berendezésük modern, esztétikus, díszítésük évszakokhoz, ünnepekhez illeszkedik. Az épülethez tartozik egy két részből álló füves udvar, melyen, homokozó és rugós játékok, hinták és mászó vár várja a gyermekeket.

Bakonyszombathelyi óvodásaink is megünnepelik egyházi és nemzeti ünnepeinket és aktívan részt vesznek a település életében. A gyermekek a helyi hagyományok, szokások, valamint a tárgyi kultúra értékein keresztül, az őket körülvevő világgal ismerkednek.

4. Az óvoda személyi feltételei

Felsőfokú pedagógiai képesítéssel rendelkező főállású óvodapedagógusok látják el a gyermekek nevelését. Pedagógusaink szakmailag felkészültek, rugalmasak, elfogadó, segítők, támogató attitűdjük modellt, mintát mutat a gyermekek számára.

Munkájukat mindkét helyen szakképzett óvodai dajkák segítik.

Bakonyszombathelyen a feladatokat 4 fő főállású óvodapedagógus, valamint 3 fő főállású dajka látja el.

Ácstesztéren a feladatellátást 4 főállású pedagógus, 1 fő főállású pedagógiai asszisztens és 2 fő dajka végzi.

Ácstesztéren délutáni pihenőt követő időszakban összevontan, 1 csoportban foglalkozunk a gyerekekkel.

Intézményünkben a gyógytestnevelés, a logopédiai fejlesztés és a BTMN gyermekek egyéni fejlesztése a Komárom-Esztergom Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Kisbéri

Tagintézményének szakemberei segítségével helyben történik, a fejlesztésben részesülő gyerekek számára megállapított óraszám függvényében.

Pedagóguskép, pedagógiai munkával kapcsolatos elvárásaink

Az óvodapedagógus viselkedése, magatartása, egész lénye, személyisége minta a gyermek számára.

Pedagógusképünk kialakításában, formálásában az alábbi kiemelt óvodapedagógiai kompetenciák kapnak hangsúlyos szerepet:

- képesek a gyermeki személyiség feltétel nélküli elfogadására és fejlesztésére
- az egyéni igényekre és fejlődési feltételekre tekintettel elősegítik a gyermekek értelmi, érzelmi, testi, szociális és erkölcsi fejlődését
- a sajátos nemzeti hagyományok és az egyetemes emberi értékek elsajátítását segítik
- az egyéni értékek pozitív irányú megközelítése
- megértő, együtt érző, elfogadó, a segítőkészséget előtérbe helyező gyermekszertet

Feladataik ellátását a mindenkor érvényben lévő törvényi szabályozások határozzák meg, a pedagógiai programunk tartalmi elemei, valamint személyre szabott munkaköri leírása.

Az óvodapedagógus és a dajka együttműködése:

A tevékenységközpontú óvodai program megvalósítása során az óvodapedagógus és a dajka munkája összehangoltá válik, mert a **dajkát a pedagógiai munka közvetlen segítőjének tekintjük**. Különösen hangsúlyossá válik a dajka szerepe ilyen kis dolgozói közösségben, mint a mieink. A pedagógiai munkához nyújtott segítsége, illetve a zökkenőmentes óvodai működés érdekében végzett munkája elengedhetetlen. Ehhez az kell, hogy megfelelő szinten tájékoztatva legyen az intézmény és az adott óvodapedagógusok nevelési elképzeléseiről, módszereiről. A napirendnek megfelelően látja el feladatait. Betartja a nevelési elveket, megold kisebb nevelési feladatokat. Biztosítja az óvodapedagógus nyugodt munkáját, gondoskodik a rendről és a tisztaságról. A gyermekek igényeinek megfelelően részt vesz játékaikban.

326/2013. (VIII.30.) Korm. rendelet 33/B. § (5): Ha az óvoda reggel 8.00 óra előtt vagy a délutáni időszakban nem fejlesztő, iskola-előkészítő vagy más, kifejezetten nevelési jellegű foglalkozást szervez, ezen időszakokban a gyermekek felügyeletét nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott személy is elláthatja. A jogszabály által

lehetőség nyílik a nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott személyeknek a gyermekek felügyeletébe történő bevonására.

Főző konyha

Óvodánk saját főzőkonyhával rendelkezik, a főzési feladatokat 2 fő látja el, akiknek munkáját megbízási szerződéssel 3 fő segíti. Munkájukat 1 fő élelmezésvezető irányítja.

Bölcsőde

Ácsteszéren mini bölcsőde működik egy kisgyermeknevelő-gondozóval és egy bölcsődei dajkával. Bakonyszombathelyen a bölcsődében két fő kisgyermeknevelő és gondozó és egy fő bölcsődei dajka dolgozik.

Munkahelyi kapcsolatok etikai normái

- A nevelőtestület, és az óvoda/bölcsőde/konyha alkalmazottjai kölcsönösen megbecsülik és tisztelik egymást, hatékony munkakapcsolat kialakítására törekednek. Egymásról szülők és gyerekek előtt elmarasztaló véleményt nem nyilvánítanak. A felmerült konfliktusokat kulturáltan, megértéssel, az okok megszüntetésével próbálják megoldani.
- A pedagógus, valamint az óvoda/bölcsőde/konyha alkalmazottjai semmilyen formában sem élnek vissza kollégáik, a gondjaikra bízott gyerekek, s azok hozzátartozóik bizalmával.
- Munkája szabad szellemi tevékenység, a társadalom által meghatározott célokhoz szabadon választhatja meg a módszereket. A pedagógus toleráns más pedagógiai irányzatokkal szemben, s tiszteletben tartja a sajátjától eltérő eredményes módszereket.

A pedagógus személyiségével, szakmai felkészültségével összefüggő etikai követelmények.

- A pedagógus egész személyiségével nevel, követendő pozitív erkölcsi mintául szolgál.
- Nyíltan vallja világnézetét, s tiszteletben tartja mások világnézeti elkötelezettségét.
- Szakmai elhivatottsága, felkészültsége, kulturáltsága, munkamorálja példaértékű. Kellő önismerettel, önbecsüléssel, önkritikával rendelkezik. Igényli az emberi és szakmai megújulást. Munkájára a humanitás a demokratikus gondolkodásmód jellemző.

- Magatartásában és megjelenésében példamutató. Az emberi kapcsolatokban segítőkész, kiegyensúlyozott és mértékletes.
- Sem kollégáit, sem a rábízott gyerekeket, sem a szülőket nem illetheti megbélyegző kijelentésekkel.
- Káros szenvedélyektől, megbotránkoztató, közízlést sértő magatartástól mentes életet él.
- A televízió, a rádió és az írott sajtó képviselőinek, valamint külső szervezeteknek adott mindennemű felvilágosítás nyilatkozatnak minősül.
- Internetes portálokon, közösségi oldalakon nem nyilatkozhatnak az intézmény dolgozói az óvodát érintő kérdésekről. Egyéb témákban minden nyilvános oldalon kötelező a kulturált, etikai normákat szem előtt tartó szóbeli, írásbeli és képi megnyilvánulás, amely az óvoda hitelét nem rontja.

Pedagógus – gyerek kapcsolat etikai normái

- Megfelelő környezet, légkör biztosításával elősegíti, hogy a gyermekek tudják vállalni önmagukat. Megmutathassák tényleges tudásukat, képességeiket és maximálisan továbbfejlesszék.
- A pedagógus viselkedését, tetteit, szavait a gyermekekért érzett felelősség hatja át.
- Gondoskodik arról, hogy a gondjaira bízott gyerekeket semmilyen hátrányos megkülönböztetés ne érje / képesség, vagyon, rang, vallás, bőrszín /.
- Tiszteletben tartja a gyermekek és azok szüleinek világnézetét.

A pedagógus – szülő kapcsolat etikai normái

- Munkája során partnernek kell tekintenie a gyermekeket és azok szüleit. Nevelési tanácsaival segíti a gyermekek harmonikus személyiségfejlődését.
- Eredményes munkát csak a családdal összhangban érhet el, ezért segíti a családokat hasznosítható, pontos információkkal, emberbaráti szeretettel.
- Nevelő – oktató munkája nyilvános, nem titkolhatja el sem az eredményeket, sem a kudarccokat, hibákat.

- Semmiféle előnyszerzésre nem használhatja fel a szülőkkel gyerekeik által létrejött kapcsolatot!

A titoktartás etikai normái

- A pedagógusoknak és a közalkalmazottaknak titoktartási kötelezettségük van, mindazon információkra vonatkozóan, amelyek a gyermekekkel és azok hozzátartozóival kapcsolatosak, ezen információk csak a gyermek érdekében tevékenykedő személynek vagy intézménynek adhatók át, megfelelő körültekintés és felelős döntés mellett.
- Az óvoda belső életével kapcsolatos belső információk szolgálati titkot képeznek.

5. Az intézmény tárgyi feltételei

Az óvodai épületek tágasak, komfortosak. Ácsteszerén minden igényt kielégítő füves udvar várja a gyerekeket. A bakonyszombathelyi óvoda udvar is szépen kialakított. Mindkét helyen új játszótéri eszközök kerültek letelepítésre. A csoportszobák felszereltsége megfelelő. Az eszközök pótlása folyamatosan történik.

Csoporttermek száma mindkét helyen: 4. 2-2 óvodai csoportszoba és 1-1 bölcsődei/minibölcsődei csoportszobával rendelkezünk. 1-1 terem pedig mindkét helyen tornaszobaként funkcionál.

Óvodánk programjához rendelt eszközrendszer

A nevelési program végrehajtásához szükséges nevelőmunkát segítő eszközökkel- és felszerelésekkel *“a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről szóló jegyzéke /20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet/ 2.sz melléklet 1. ÓVODA fejezetben”* foglaltak alapján, feladat-ellátási helyenkénti előírásoknak eleget téve rendelkezünk.

Óvodáink működéséhez szükséges anyagi eszközöket a fenntartó biztosítja számunkra. A szülők adományaikkal hozzájárulnak a fenntartáshoz, tisztálkodási eszközökkel, gyümölcssel, zöldséggel, egyes alkalmakkor (névnap, születésnap, farsang) süteménnyel (ANTSZ előírásokat betartva). Az adományozás minden esetben önkéntes alapon történhet.

A hagyományos tavaszi kirándulás, színház- és bábelőadások, zenés műsorok szervezése a szülők anyagi hozzájárulásával valósítható meg.

6. Pedagógiai alapelveink

- A gyermeket – mint fejlődő személyiséget – szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg;
- A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be; (hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek.
- Az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.
- Óvodánk sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését is vállalja, ezért alapelveink közé soroljuk a “sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét” is.
- Intézményünk egyediségében érvényesülnie kell azoknak az általános szakmai igényeknek, amelyeket az óvodai neveléssel szemben a társadalom a gyermek harmonikus fejlődése érdekében megfogalmaz.

7. Óvodai nevelésünk küldetésnyilatkozata, célja, feladatai

A családi nevelést kiegészítve nagy hangsúlyt fektetünk az érzelemben gazdag, biztonságot nyújtó légkör megteremtésére, ahol a gyermek önálló, boldog kiforrott személyiséggé válhat. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet meghatározó, ezért komplex módon tudatosan tervezett, szervezett nevelési helyzetekkel segítjük, hogy kiegyensúlyozott, magabiztos személyiséggé váljanak. Példaként járunk a gyermekek előtt, ezért viselkedésünkkel, tetteinkkel a követendőt közvetítjük. Magatartásunkat a megértés és az optimizmus kell, hogy jellemezze.

Gyermekközpontú, befogadó óvodai nevelésünk a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva hogy minden gyermek magas színvonalú, szeretetteljes nevelésben részesüljön, esetleg meglévő hátrányai csökkenjenek.

Célunk:

Az óvodai nevelésünk célja az, hogy az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását elősegítse, az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is.

Az óvodai nevelésben alapelv, hogy:

- a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi
- a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását
- az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

Feladatok:

- Szeretetteljes, inkluzív, bizalommal teli, a gyermek érdekeit, egyéni igényeit szem előtt tartó színvonalas óvodai nevelés biztosítása.
- Annak biztosítása, hogy gyermekeink érzelmi biztonságban, egészséges körülmények között önmagukhoz mértén fejlődjenek a sikeres iskolakezdés érdekében.
- A speciális nevelési szükségletekhez, életkori sajátosságokhoz igazodó pedagógiai segítségnyújtás, szocializálás feltételeinek megteremtése.

IV. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Az óvodai nevelésünk általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösség nevelés
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

1. Az egészséges életmód kialakítása/egészségprogram

„Az egészség a teljes testi, lelki és szociális jólét állapota, és nem csupán a betegség vagy fogyatékoság hiánya”.

(WHO Egészségügyi Világszervezet 1948)

20/2012 (VIII.31) EMMI 28. § (1) A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki-szellemi jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben. Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben a korban kiemelt jelentőségű.

Cél: Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése. A környezettel való együttélésre nevelés, olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedési formák megalapozása, és képességek tudatos fejlesztése, amelyek szükségesek a környezettel való harmonikus kapcsolat, a környezeti problémák iránti érzékenység, a helyes értékrendszer és a környezettudatos életvitel kialakításához. Környezettudatos magatartás, egészséges életvitelének megalapozása, változatos, egészséges étkezés elfogadtatása, megszerettetése. A gyerekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével

a belső igény kialakítása az egészséges életmód természetes befogadására és követésére (a gyermekek optimális testi-és lelki fejlődése érdekében).

Feladat:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettszír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- A gyermekek testi és lelki egészségének védelme, megőrzése, szervezetük edzése;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges, stresszmentes és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Az egészségvédő program megvalósításának személyi feltételrendszere:

- óvodavezető
- óvodapedagógusok
- a nevelőmunkát segítő munkatársak
- szülők
- védőnő
- gyermekorvos, fogorvos
- családsegítő- és gyermekjóléti szolgálat munkatársai

(3) A nevelési-oktatási intézmény mindennapos működésében kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek, a tanuló egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen

a) az egészséges táplálkozásra nevelés,

b) az egészségfejlesztési kritériumoknak megfelelő mindennapos testnevelés és az azt kiegészítő egyéb testmozgás, iskolai sporttevékenység,

c) a lelki egészséget fejlesztő pedagógiai módszerek és a művészetek alkalmazásával a tanulási eredményesség és a társas kapcsolati készségek fejlesztése, a lemorzsolódás csökkentése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerfogyasztás, a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése,

d) az egészséget támogató ismeretek és készségek fejlesztése, területére terjednek ki.

(4) A nevelési-oktatási intézményekben folyó teljes körű egészségfejlesztés figyelembe veszi a gyermekek, biológiai, társadalmi, életkori sajátosságait, amely beépül a nevelési-oktatási intézményben megvalósuló pedagógiai munkába.

Az egészséges táplálkozásra nevelés

Az óvodai beíratást követően igyekszünk minél rövidebb idő alatt megismerkedni az új gyermekekkel. Családlátogatás alkalmával mód nyílik arra, hogy a gyermeket saját környezetében alaposabban megismerjük. Arra törekszünk, hogy a gyerekek a fokozatosság elvének betartásával egyre önállóbban elégítsék ki szükségleteiket. A megfelelő életritmust a családdal együttműködve alakítjuk ki. Ennek menetét a gyakoroltatás miatt a csoportban dolgozó dajkával megbeszéljük. Az étkezést Ácsteszéren és Bakonyszombathelyen is az intézmény székhelyén működő főzőkonyháról biztosítjuk a gyermekek számára. Az étrend változatos. Az élelmezésvezetővel folyamatosan egyeztetve biztosítjuk a gyermekek számára az egészséges táplálkozás feltételeit.

Az igénybe vevők köre kiterjed:

- ellátottak: óvodás és iskolás gyerekek
- szociális étkezők

- alkalmazottak
- vendégétkezők.

A főzőkonyha - mint közétkeztető - feladata az ellátottak élettani energia és tápanyagigényeinek megfelelő összetételű és jellegű táplálék biztosítása. A naponta előállított ételek elkészítése, az étrend összeállítása a 37/2014. (IV.30.) EMMI rendelet alapján történik. A rendelet részletesen szabályozza a bölcsődékben, óvodákban, iskolákban adható ételek összetételét és elkészítésének szabályait. Kerüljük a magas só és telítetlen zsírtartalmú ételeket, a magas cukortartalmú ételek, italok fogyasztását. Támogatjuk a tejtermékek, gyümölcsök, zöldségek rendszeres fogyasztását, nemcsak főtt formában, hanem nyersen is. Óvodásainkat biztatjuk az új ízek, ételek megismerésére.

A rendelet előírásainak eleget téve igyekszünk változatos, ízletes és nem utolsósorban egészséges ételeket előállítani. Az ételek elkészítése során figyelembe vesszük a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás- egészségügyi előírásokat, valamint azt, hogy az ellátottak az életkoruknak megfelelő tápanyagbevitelben részesüljenek. Fontos szempont az is, hogy a korszerű, egészséges táplálkozás alapelveit érvényesítsük, előtérbe helyezve a változatos, egészséges étrendet.

LEHETŐSÉG van arra, hogy a diétás étrendet a szülő is biztosítsa a gyermeke számára. Az emberi erőforrások minisztere 38/2021. (IX. 1.) EMMI rendelete a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról szóló 37/2014. (IV. 30.) EMMI rendelet módosítása lehetőséget ad arra, hogy a diétás étrendet a szülő is biztosítsa, bevihesse vagy rendelhessen a gyermeke számára ilyen ételt. Amennyiben közétkeztetés keretében nem biztosítható a gyermek diétás étkezése, a szülő, más törvényes képviselő írásbeli nyilatkozata alapján, a gyermek által bevitt, vagy a szülő, más törvényes képviselő által az intézménybe rendelt étel az intézményben történő elfogyasztásának lehetővé tételével biztosítható. Ennek érdekében az óvoda vezetője köteles biztosítani a hűtés, a melegítés, és fogyasztás megfelelő feltételeit a hatályos jogszabályok és szakmai előírások betartásával.

Az egészségvédő program megvalósításának személyi feltételrendszere:

- óvodavezető
- óvodapedagógusok

- a nevelőmunkát segítő munkatársak
- szülők
- védőnő
- gyermekorvos, fogorvos
- családsegítő- és gyermekjóléti szolgálat munkatársai

A (3) bekezdés d) pontja szerinti egészségfejlesztési feladatok ellátásába az iskolaorvos ajánlásával külső egészségügyi szakembert is be lehet vonni.

A nevelési-oktatási intézmény vezetője a bekezdés szerinti külső egészségfejlesztési és prevenciós programok kiválasztásánál beszerzi:

- a) az intézményben dolgozó óvoda- vagy iskolapszichológus,
- b) az iskola-egészségügyi szolgálat, továbbá
- c) amennyiben működik és szükséges, a helyi vagy megyei Kábítószerügyi Egyeztető Fórum véleményét.

Az óvodapedagógusok és a dajkák feladatai a helyzet javításáért:

- Kulturált körülmények között a fogásokat folyamatosan felszolgálja (várakozási időt kerüli).
- Az étkezés végén az asztalok rendjének helyreállítását irányítja.
- Megkedvelteti az ízeket, intenzív rágásra ösztönöz, folyamatosan folyadékot biztosít.
- Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa és kés helyes használatával ismerteti meg a gyerekeket
- Az óvónők a szülőkkel, támogatókkal közösen szerveznek havonta legalább egy-két gyümölcs- és zöldség-napot.
- Tanácsot adnak (szülői értekezleten, fogadóórán, kötetlen beszélgetés keretében), hogy az óvodai étrendet otthon milyen ételféleségekkel egészítsék ki. Kerüljék a családi étkezés során a haszontalan ételek és italok étrendbe állítását, így a cukros, sós, zsíros ételeket és italokat. Töröljék étkezési szokásrendjükből a cukrozott szörpöket, befőtteket, kólaféléket, a kekszet, a ropit, a chipset. Szerepeljen a családi étrendben kevesebb füstölt hús, felvágott, húskonzerv, állati zsiradék, és annál több alacsony zsírtartamú tej, tejföl, sajt, hal, baromfi (bőr nélkül), barna kenyér.

- Óvodai napirend keretében ismertetjük meg a gyermekeket új ízekkel, addig ismeretlen étel-és italféleségekkel. Az étkezést örömtelivé teszik, jó hangulatot teremtenek az ételek elfogyasztásához
- Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében egészségfejlesztő programokat szervezünk, amelyek játékos alkalmat teremtenek arra, hogy a gyermekek maguk is elkészíthessék az egyszerűbb ételek (pl: salátakészítés, tízórai összeállítás).
- Az egészséges táplálkozás egészségre gyakorolt hatásai adnak alapot a tevékenységeknek. Így a gyerekek zöldséges üzletet, kerteket látogatnak meg. Ismerkednek gyümölcsökkel, zöldségfélékkel. Minden érzékszervet megmozgatnak a tapasztalatszerzés során, mindezeket versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal kísérve teszik még vonzóbbá a gyermekek részére az óvodapedagógusok /kóstolók, és salátakészítés zöldségből, gyümölcsből/.
- Az étkezések során előforduló minden féle tejterméket, sajtfélét kóstoljanak meg a gyerekek. Beszélgetnek a tej fontosságáról miért is fontos az emberi szervezet számára, kiemelve a csontok, és a fogak egészségét
- Törekszünk a kulturált étkezési szokások kialakítására (esztétikus, alkalomhoz illő teríték, helyes evőeszköz használat, kulturált, nyugodt étkezés, helyes viselkedés). Segítjük a gyermekeket az esztétikus terítésben, az étkezés előkészületeiben, ösztönözzük az önálló munkavégzésre.

A gyermekek tisztaság igényének kialakításához biztosítjuk a feltételeket - az egészséges, tiszta környezetet, a higiénia szabályok kialakításával pl. felmosás, fertőtlenítés, szellőztetés – és a gondozás során bensőséges, inkluzív, bizalmas kapcsolatot alakítunk ki. Elengedhetetlen a korosztályoknak megfelelő szinten a szokások kialakítása, gyakoroltatása - testápolás, öltözködés, kulturált étkezés, önkiszolgálás. Segítséget nyújtunk mindaddig, míg a gyermekek biztosak nem lesznek a szokások sorrendjében. A szokások kialakítása az óvoda és az otthoni/családi nevelés együttes feladata. Megismertetjük a gyermeket az orrfújás megfelelő módjával, tüszentéskor kívánatos viselkedéssel, a zsebkeendő használatával, ennek betegségmegelőző hasznosságával.

A gondozás minden területén az egyéni adottságokat, életkori sajátosságokat vesszük figyelembe.

A közösségben elengedhetetlen, hogy a gyermekek ügyeljenek ruhájuk tisztaságára. Hangsúlyozzuk a szülőknek a réteges öltözködés fontosságát!

A gyermekek napi mozgásigényét változatos udvari játékokkal, mozgásos szabályjátékokkal, körjátékokkal, néptánc alapú mozgásfejlesztéssel elégítjük ki.

Az óvoda mindennapi életéhez hozzátartozik a délutáni pihenés. Mesével, halk énekléssel, altatókkal nyugtatjuk meg őket. A nyugodt pihenéshez optimális feltételeket biztosítunk (szellőztetés, csend, nyugalom).

Az egészségfejlesztési kritériumoknak megfelelő mindennapos testnevelés és az azt kiegészítő egyéb testmozgás

A testi nevelés magába foglalja a gyermek testi szükségleteinek (levegőzés, pihenés, egészséges táplálkozás), természetes mozgásigényének kielégítését, a gyermek egészségének, testi épségének védelmét, megőrzését, edzését. A testi nevelés, egészséges életmódra nevelés hatékonysága akkor érvényesül, ha a fejlődéshez szükséges optimális környezet lehetőség szerint biztosított. Az óvoda helyiségei, berendezéseink, felszerelési tárgyaink megfelelnek a gyermekek kényelmének, életkori sajátosságainak. Megfelelő méretű bútorok, eszközök segítik szükségleteik kielégítését. A csoportszobák berendezése esztétikus, barátságos, alkalmasak a szabad játéokra és a különböző tevékenységek végzésére (étkezés, pihenés, alvás). Mindennapi testnevelés, a rendszeres mozgás biztosítását, a mozgáskultúra megalapozását, a motoros képességek fejlesztését a pedagógiai programban szereplő délelőtti és délutáni edző tevékenységet szolgálja. Egészségpedagógiai cél a testedzés mellett a mozgás megszerettetése, a közös (játékos, sportos) mozgás által kiváltott öröm átélése. Mindennap alkalmazható mozgásgyakorlat a mászás, járás, futás, ugrás, dobás, elkapás. Az óvodai testnevelés során alkalmazott mozgásformák alkalmassá tehetik a gyermeket az életen át tartó sporttevékenység megalapozására.

A mindennapi szabad mozgás óvodai életünk nélkülözhetetlen eleme. A harmonikus összerendezett mozgás és testi képességek fejlesztése érdekében sokat tartózkodunk szabadban, melyre az udvarunk, megfelelő feltételeket biztosít. A gyerekek mozgásos játékon keresztül, változatos környezetben sajátíthatják el alapvető motoros képességeiket. Az udvarunkon füves játéktér, homokozók és a biztonsági szabványoknak megfelelő játékok,

sportszerek állnak rendelkezésünkre. Az óvoda épületében jól felszerelt tornaterem biztosít lehetőséget a változatos mozgásos játékok szervezésére.

A gyerekek a természetes, szabad nagymozgásokat (járás, futás, mászás, stb.), a különböző mozgás elemeket egyénileg gyakorolhatják a nap folyamán. Ehhez sokféle mozgásfejlesztő eszköz áll rendelkezésünkre. Változatos sportszereink, eszközeink, fejlesztő játékaink lehetőséget teremtenek a gyermekeknek egyfajta mozgáskultúra kialakítására. Mindehhez fontosnak tartjuk a megfelelő, kényelmes, természetes alapanyagú, jól szellőző öltözetet a szabadban és a teremben egyaránt.

A szervezett mozgásos tevékenységek, játékok, séták, kirándulások is a mozgásigény kielégítését szolgálják. A rendszeres, örömmel végzett mozgással a gyermekeket az egészséges életvitel kialakítására szoktatjuk és mintát adunk a szülőknek is. Alkalmanként a szülőkkel közösen mozgásos programokat szervezünk (játékos családi sportversenyek,), ezzel is pozitívan befolyásoljuk a családi nevelést, a szabadidő hasznos eltöltését.

A levegőzés nem csak élettani szempontból fontos, hanem elősegíti többek között a hangképző szervek fejlődését, a helyes légzés kialakítását. Ha az időjárás megengedi, minden nap biztosítjuk a szabadban tartózkodás lehetőségét és törekszünk arra, hogy a gyerekek minél több tevékenységüket a levegőn végezzék. A helyi adottságok szerint a játék, a dalos játékok, a szervezett mozgások is a szabadban történhetnek.

Az óvodapedagógusok és a dajkák feladatai az egészségfejlesztő testmozgás hatékony megvalósulása érdekében:

- A mozgásigény, fejlettség, terhelhetőség ismeretében változatos, differenciált, párhuzamosan végezhető lehetőségek biztosítása (mindennapos testnevelés, szabad mozgás lehetőségek).
- A napi tevékenység részeként a 10-20 perces frissítő mozgás (szabadban).
- Tudatos nagymozgások, finommotorika, egyensúlyérzék fejlesztésére, a tér mozgásos megismerésére irányuló mozgások.
- Kondicionális (erő, gyorsaság, állóképesség) és koordinációs képességek fejlesztése.
- Mozgásos játékeszközök biztonságos használatának életkori szinten történő megismertetése.
- Szülők bevonása a mozgásos tevékenységekbe

A lelki egészséget fejlesztő pedagógiai módszerek és a művészetek alkalmazásával a tanulási eredményesség és a társas kapcsolati készségek fejlesztése, a lemorzsolódás csökkentése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerfogyasztás, a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése

Módszerek, eszközök, rendezvények, amelyek az egészségnevelési programunkat segítik:

- nevelőtestületi értekezletek,
- képzések egészségfejlesztés témakörben,
- szülői fórumok, előadások egészségfejlesztő, egészségügyi szakemberek bevonásával
- sport rendezvények a szülőkkal, partnerekkel,
- környezetvédelmi tevékenységek a szülőkkal, partnerekkel,
- kirándulások, szabadidős programok,
- egészségvédelmi programok,
- szűrővizsgálatok,
- mérések
- barkácsolás - gyümölcsökből, zöldségekből

A fejlődés korai szakaszában az egészséges életmódra történő felkészítés meghatározó, hiszen ebben az életszakaszban megszerzett ismeretek, készségek és szokások a későbbi életvitelt jelentősen befolyásolják. A gyermekek már bizonyos ismeretekkel, tapasztalatokkal érkeznek az óvodába. Ezeket az ismereteket tovább fejlesztjük. Valljuk, hogy az egészséges környezet és az egészséges életmód kölcsönhatásban van, egymásra épül, és egymást kiegészíti. Ezért létfontosságúnak tartjuk a környezettudatos szemlélet és magatartás megalapozását melynek során kiemelten kezeljük a szülők szemléletformálását.

Célja:

- a testi egészség (gondozás, ápolás, edzés, mozgás-fejlesztés)
- a lelki egészség (értelmi fejlesztés, érzelmi biztonság nyújtása)
- a szociális kapcsolatok harmóniája (közösségi élet, segítség stb.)
- az egészségvédő képesség fejlesztése.
- a gyermekek egészséges életmódjának, egészségvédő szokásainak kialakítása,
- az óvodapedagógusok és a nem pedagógusdolgozók viselkedésének szabályozása,

- a szülők otthoni egészségnevelő feladatai (higiénés szokások alakítása , egészségvédő példamutatás, meleg-engedékeny nevelési módszer)
- az egészségügyi szolgálattal való együttműködés

Az egészségfejlesztés:

- a családból az óvodai közösségbe való átmenetnek segítése;
- nemzeti identitásuk megtartása mellett az óvodai napirend (szokásrend) megismertetése, elfogadtatása;
- az egészséges életvitel szabályainak gyakorlása;
- az egészséges táplálkozási szokások kialakítása;
- a közösségi viselkedéskultúrának a többségi társadalomhoz való alakítása;
- az egészséget támogató családi környezet segítő támogatása, megvalósítása;
- a káros szenvedélyek (alkohol- és, dohányzás, számítógép függőség) megelőzésére szolgáló meggyőző ismeretek terjesztése.

A napi tevékenységek során figyelembe vesszük a gyermekek megfigyelésén alapuló differenciált fejlesztést, ahol az óvodapedagógus a csoport és az egyén ismeretében alkotó módon maga tervezi meg a gyermek fejlesztését. Az aktuális fejlődési tendenciákat figyelembe véve rugalmasan dönt az ismétlések számáról, a továbbhaladás lehetőségeiről.

A viselkedési magatartási függőség, a szenvedélybetegségek kialakulásához vezető szerek fogyasztásának, és a gyermeket veszélyeztető bántalmazásnak a megszüntetése érdekében célunk a dohányzás megelőzése.

A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és az óvoda technikai személyzetének. Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára. Az óvodában a gyermek előtt dohányzó felnőtt nagyobb hatást gyakorol a gyermekekre, mint egyéb szocializációs helyzet, ezért az óvoda dolgozói nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért. Az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat.

A bántalmazás, erőszak megelőzése: A WHO definíciója:

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére. Figyelembe kell venni ennek megítélésénél, hogy milyen mértékben adottak a feltételek a család rendelkezésére álló erőforrásai tekintetében. Minden olyan mulasztás vagy baj okozása, amely jelentősen árt a gyermek egészségének vagy lassítja, akadályozza szomatikus, mentális és érzelmi fejlődését. Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben. Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése. A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti. Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset, stb.), amely a gyermek fizikai sérüléséhez, halálához vezet vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.). Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti,

amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszegyenyítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása. Az érzelmi bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek, szem és fültanúja más bántalmazásának. Az érzelmi bántalmazás mindezen komponenseket magában foglalhatja, de egymagában is jelentkezhet. Szexuális bántalmazás a gyermek bevonását jelenti olyan szexuális aktivitásba, amelyet a gyermek nem képes megérteni, felfogni, amelyhez nem tudhatja az érdemi beleegyezését adni, vagy amelyre a gyerek koránál, fejlettségi állapotánál fogva nem érett, továbbá amelyet tilt az adott társadalom/közösség jog- és szokásrendje, illetve az adott környezetben elfogadott tabuk. A szexuális visszaélés létrejöhet felnőtt és gyermek, vagy olyan korú gyermek és gyermek között, ahol a kapcsolat a kor és a fejlettség okán, a kapcsolat felelősségén, bizalmon vagy hatalmi helyzeten alapszik, és a tevékenység az agresszor szükségleteinek kielégítését, vagy megalégedettségét szolgálja. Ez magában foglalhatja, de nem feltétlenül korlátozódik: egy gyermek kényszerítése, vagy készítése bármilyen törvénytelen szexuális aktivitásra, a gyermek kizsákmányolása gyermekprostitúció, vagy más jogellenes szexuális aktivitás formájában, - a gyermek felhasználása és kizsákmányolása pornográf anyagok, videó felvételek, vagy előadások, megnyilvánulások formájában. Különleges ellátást és kezelést igényel, ha gyermek bántalmaz gyermeket. Ezekben az esetekben egy gyermeket egy másik gyermek, vagy gyermekek csoportja a konfliktusok szokásos kezelésén túl - ismételten - fizikailag, lelkiileg bántalmaz, vagy szexuálisan molesztál. A probléma kezelésénél igen fontos, hogy az áldozat és az elkövető egyaránt kapjon megfelelő segítséget. Speciális terület a testvérbántalmazás, annak érzelmi vonatkozásai, indulati tartalma miatt.

Az óvodapedagógusok és a dajkák feladatai a bántalmazás megelőzése érdekében:

A pedagógus alapvető feladata a rábizott gyermekek, tanulók nevelése, tanítása. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermek- és ifjúságvédelmi

feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében. Az óvoda ellátja a tehetségkutatással és tehetséggondozással, a korai tanulási, beilleszkedési nehézségek korrekciójával, a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásával, valamint a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat; felderíti a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására. Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményez. A nevelési intézmény közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a Gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Ha a nevelési intézmény a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a Gyermekjóléti szolgálattól. A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatni kell a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős személyéről, valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel, ezt a faliújságon közzé tesszük. A kisgyermek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan "érzékeny". Nemcsak az erős fizikai ingerek okoznak az óvodás gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények (brutalitás, vérengzés, gyilkosság) látványa is. Mindezek megelőzésére nem elég a szülőket felvilágosítani, de a védekezés helyes módszereinek alkalmazására sarkalni is szükséges. Ennek megvalósítása érdekében a szülői értekezleteken megbeszélési anyagként alkalmazzuk az erőszakot sugárzó tömeg hírközlések, filmek kivédését is.

Az egészséget támogató ismeretek és készségek fejlesztése

Az óvodában megbetegedett gyermekek szüleivel a lehető legrövidebb időn belül felvesszük a kapcsolatot. Amíg a gyermekért nem jönnek, addig a beteg gyermeket elkülönítjük és gondoskodunk róla.

Alvás alatti ágybavizelés esetén tapintatosan bánunk a gyermekkel, s a szülővel közösen igyekszünk megoldást találni a problémára.

Egészségük megőrzése érdekében fontos, hogy edzettek legyenek, ezért sokat tartózkodunk a szabadban, a friss levegőn. Télen is kimegyünk az udvarra, hóembert építünk, hógolyózunk, csúszkálunk. Egészség védelmük alatt a testi - lelki egészség kialakítása, megőrzése a fontos.

A gondozási, a testi nevelési és a mozgásfejlesztési feladatok megfelelő ellátása, megvalósítása elősegíti a **gyermek egészségének megóvását**. Ezen kívül nagy hangsúlyt fektetünk a **higiénés szabályok betartására** (környezet tisztán tartása, szükség szerint fertőtlenítése), a **környezeti ártalmak kiküszöbölésére** (légszennyeződés csökkentése, minél több zöld növény elhelyezésével).

Az óvodába felvételt nyert gyermekekről a csoportba kerülés előtt az óvónők anamnézist készítenek. Ennek kapcsán képet kapunk arról, hogy az újonnan óvodába érkezők közül kik azok, akiknek egészségnevelésére jobban oda kell figyelniük (óvodába kerülést nem akadályozó **betegségek felderítése, rögzítése** – asztma, krupp, allergia, stb.).

A gyermekek egészségi állapotát jelentősen befolyásolja életritmusuk. A helyes életritmust a nyugodt élet érdekében ésszerűen és a szükségleteknek megfelelően alakítjuk ki, figyelembe véve a gyermekek egyéni sajátosságait. A napirenden belül ismétlődő eseményeket megszokja a gyermek. Ez a megszokás nyugalmat, biztonságot visz az életébe és hozzájárul idegrendszerének egészséges fejlődéséhez. Az óvónő által kialakítandó szokásokat a dajkák is ismerik, és ennek megfelelően vesznek részt azok gyakorlásában.

A levegő, a víz, a napfény együttes hatása biztosítja a gyermekek **testi edzettségét**. Ennek érdekében lehetőség szerint minél több időt kell a szabadban tölteni, az időjárásnak megfelelő ruházatban. A természet megszerettetése, a szabad levegőn való tartózkodás igényének kialakítása, mozgásigényük kielégítése során is mindenkor figyelembe vesszük az eltérő egyéni és életkori sajátosságokat.

A megfelelő személyi és tárgyi feltételek biztosításával a különböző eszközök, használati tárgyak ellenőrzésével, karbantartásával, hibaforrások megszüntetésével igyekszünk megelőzni a baleseteket. Fontos feladatunk, hogy a gyerekek megismerjék és betartsák a szabályokat, melyek az életkorukból adódóan elvárhatóak. A nevelési év kezdetén és szükség esetén folyamatosan ismertetjük gyermekekkel - az életkori sajátosságokat figyelembe véve- azokat az előírásokat, amelyek az egészségük védelmére vonatkoznak. Megbeszéljük a veszélyforrásokat, a tilos és az elvárható magatartásformákat, melyeket a csoportnaplóban dokumentálunk. Pozitív megerősítéssel (dicséret, példamutatással) segítjük a helyes magatartásformák megerősítését. Megtanítjuk, hogy baleset esetén azonnal kérjen segítséget a felnőttől!

Az óvoda Házirendjében és SZMSZ-ben kerültek meghatározásra azok az óvó, védő intézkedések, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során be kell tartaniuk, erről a szülőket is tájékoztatjuk. Elsősegély doboz a vezetői irodában található.

A gyermek testi épségének védelme és a baleset-megelőzés magába foglalja a személyi és tárgyi feltételek biztosítását, az eszközök használati tárgyak folyamatos és tervszerű ellenőrzését, valamint karbantartását, a hibaforrások megszüntetését. Önmaguk és társuk testi épségének megóvására neveljük a gyermekeket.

Az óvodapedagógusok és a dajkák feladatai:

- A gyermekek életkorának megfelelő, párhuzamos tevékenységek végzését lehetővé tevő optimális életritmus kialakítása a napirendben
- Az időkeretek rugalmas alkalmazása a gyakorlatban
- Nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megteremtése a csoportban
- A gyermekek szükségleteinek kielégítése a nap egész folyamán (például folyadék)
- A szokás- és szabályrendszer közös alakítása a gyermekekkel
- Önállósági törekvések támogatása
- A kulturált étkezés szokásainak megismertetése, gyakoroltatása (kanál, villa, kés használata, csukott szájjal rágás, szalvétahasználat)
- Az asztalterítés technikájára, esztétikumára való odafigyelés
- A WC intimitásának válaszfalakkal történő biztosítása
- (2,5) 3 éveseknek, illetve egyéni szükséglet alapján a WC papír használatában, a zsebkendő használatában segítségnyújtás
- Elegendő mennyiségű WC- papír használatára ösztönzés
- A gyermekek helyes kézmosásra, kéztörlésre szoktatása
- A gyermekek tisztaság, ápoltság iránti igényének alakítása
- A fogmosás technikájának megismertetése, mindennapos gyakoroltatása, a fogmosás eszközeinek rendben tartására serkentés
- A gyermekek környezetében csak annyi tisztítószer és egyéb vegyszer alkalmazása, amennyi feltétlenül szükséges
- A fésű használatának bemutatása, gyakoroltatása, szükség szerinti segítségnyújtás

- A mosdóban megfelelő méretű eszközök segítsék e szükségletek kielégítését.
- Minden gyermeknek legyen elkülönített fogmosó felszerelése, törölközője, fésűje
- Erős napsütés, illetve hideg, szeles időben – egyéni szükséglet szerint – a
- gyermekek bőrének krémezése
- A felöltözésnél, vetkőzésnél egyéni szükséglet szerinti segítségnyújtás
- A gyermekek időjárásnak megfelelő réteges öltözködésre szoktatása
- A szülők megismertetése a gyermek egészségét szolgáló ruházatnak jellemzőivel
- A ruhák összehajtásának, az öltözőpolcon való rendben tartásának megismertetése elvárása
- A gyermekek levegőzésének biztosítása mindennap, mínusz 5 fokig
- A délutáni pihenéshez a csoportszoba kiszellőztetése
- Lefekvés után mesélés, majd testközeli jelenlétével, simogatással a gyermekek érzelmi biztonságának, nyugalmi állapotának támogatása
- Lázas, hányós, hasmenéses gyermek elkülönítése, gondoskodás felügyeletéről, szüleinek értesítése
- A gyermekek balesetvédelmi oktatása évente egyszer, illetve az alkalomnak megfelelően, dokumentáltan.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Szükségeit képes kielégíteni.
- Szükségeit képes önállóan kielégíteni.
- WC használatkor a fiúk felhajtják a WC deszkát és állva végzik kisdolgukat.
- WC használatot követően a kislányok és kisfiúk is használják a WC papírt.
- A tisztálkodási eszközre vigyáz, tisztán tartja, használat után a helyére teszi.
- WC használatot követően és egyéb szennyező tevékenység végzése után kezet mos, a kezét szárazra törli.
- Önállóan öltözik, vetkőzik, ha kell, segítséget kér.
- Cipőjét befűzi, bekötésével próbálkozik.
- Ruháját igyekszik összehajtva a helyére tenni.
- Képes önállóan eldönteni, miből mennyit tud elfogyasztani.

- Kulturáltan étkezik.
- Használja az illemszavakat.
- Vigyáz környezetének rendjére, tisztaságára.
- Ismeri a szelektív hulladékgyűjtés okát és mikéntjét.
- Igényévé válik a rendezettség, tisztaság, ápoltság.
- Szívesen mozog a szabadban, évszaktól függetlenül.
- Életkorának megfelelően edzett.
- Ismeri és betartja a balesetvédelmi magatartásformákat.

A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása

Lehetőségeinkhez mértén igyekszünk esztétikus, harmonikus, tárgyi környezetet kialakítani. Óvodáink tágas udvara sokféle lehetőséget ad a változatos játéktevékenységhez. A nagy, füves terület szervezett mozgásos tevékenységekre ad alkalmat. Mászókáink, lánc és mérleghintáink, rugós hintáink, homokozóink, esőházikónk fából készültek, színben jól harmonizálva a környezettel.

Többfunkciós csoportszobáink mérete megfelelő, bútorzatuk Bakonyszombathelyen teljesen új, Ácsteszeren jó állapotban van. A testápoláshoz minden gyermeknek saját fogmosó készlet, törölköző, tisztálkodószer áll rendelkezésre, melyeket az intézmény biztosítja a gyermekek számára.

A kulturált étkezéshez szükséges eszközök (terítők, evőeszközök, tányérok /elsősorban porcelán/, poharak/üveg/) állnak rendelkezésre.

Az öltözőhelyiségekben elhelyezett szekrényekben tároljuk a gyermekek személyes holmiját. Két mosdó és két mellékhelyiséggel rendelkezünk, ami a gyermek létszámhoz viszonyítva megfelelő. A mosdók, mellékhelyiségek eszközei a gyermekek méretéhez igazodik.

Csoportszobáinkat a gyermek- és felnőtt munkákkal díszítjük az évszaknak, ünnepkörnek megfelelően. Az évszakok változásával különböző terményeket, kavicsokat, leveleket stb. gyűjtünk. A gyűjtött „kincseket” a csoportszoba egy kijelölt részében helyezük el, és közösen barkácsolunk belőle.

A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása

A mindennapok során, az óvodapedagógus tudatos tervező, szervező munkájának eredményeként a gyerekek tapasztalatokat gyűjthetnek szűkebb, illetve tágabb környezetük védelméről, megőrzéséről, a spontán adódó lehetőségek kihasználásával. Zöld Óvoda révén a környezettudatos magatartás megalapozása során pozitív érzelmi viszony kialakítására törekszünk a természethez, annak értékeihez és az ember által épített környezethez egyaránt, azok védelmére, megőrzésére neveljük gyermekeinket. A gyermekek családból hozott ismereteire, a családi kirándulások, nyaralások élményeire is támaszkodunk. A környezettel való ismerkedés közben alakítjuk a gyerekek társas magatartását, alkalmazkodó képességét is. Ráirányítjuk a gyerekek figyelmét a környezet szépségére, a tisztaságra, a természet iránti felelősségre, esztétikai érzékük valamint a környezet higiéniéje iránti igény kialakítása, fejlesztése, a fenntarthatóságra nevelés érdekében. Tudatosítani szeretnénk gyermekeinkben, hogy minden emberi cselekvésnek (jó és rossz) következménye van, amely hatást gyakorol szűkebb és tágabb környezetünkre (természeti és társadalmi) egyaránt. A természet jeles napjaihoz kapcsolódva élménydús megismerési lehetőségeket biztosítunk óvodásainknak. Szűkebb környezetükben folyamatosan biztosítjuk az alkalmat a környezettudatosság elveinek megélésére, elmélyítésére. Az érzékszervi megtapasztaltatás lehetőségét természetes körülmények között, játékos cselekvésben, felfedező tevékenységben és szenzitív élmények által biztosítjuk. A szelektív hulladékgyűjtéssel a gyakorlati életben ismertetjük meg gyermekeinket. Teret adunk az újrahasznosítás lehetőségének (például a munkahelyeken használt papír újrafelhasználása rajzolásra). A fenntarthatóság érdekében, a környezetvédelmet beépítjük a napi gyakorlati munkánkba és erre a szülők, a családok figyelmét is felhívjuk.

Az óvoda külső és belső környezetében található élőlények (növények, állatok) gondozására, védelmére törekszünk. A gyermekek aktívan vegyenek részt elemi környezetvédelmi tevékenységekben (téli madáretetés és madárvédelem, élőlények és szűk környezetük óvása).

Az óvoda udvarán az évszakváltozással járó munkákba a gyermekeket is bevonjuk (levélsöprés, gereblyezés, stb.). Az energiaforrások takarékos felhasználására neveljük gyermekeinket (víz, villany, gáz). A séták, kirándulások alkalmával célunk a tágabb környezet

természeti értékeinek megismertetése az új dolgokra való rácsodálkozás képességének fejlesztése, szemléletmódjuk bővülése.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, a fogápoló szereket tisztán tartják.
- A mosdót önállóan használják, a csapokat elzárják;
- Szükség esetén megfésülködnek;
- Köhögéskor, tüsszentéskor zsebkendőjüket használják;
- Helyesen törlik meg az orrukat;
- Étkezéskor esztétikusan megterítik az asztalt, vigyáznak annak rendjére és tisztaságára;
- Az evőeszközök rendeltetésszerű használatát elsajátítják;
- Önállóan mernek az ételből, öntenek a folyadékból, eldöntve, hogy mennyit tudnak elfogyasztani;
- Egyedül öltözködnek, vetkőznek, ruhájukat rendben teszik a polcra, cipőjüket befűzik, bekötik;
- Igényükké válik a tiszta, esztétikus környezet, vigyáznak arra.
- Alakuljon ki a gyerekekben a környezetük iránti felelősség, tanuljanak meg környezetbarát módon élni
- Vigyáznak környezetük rendjére, esztétikumára, igényükké válik az esztétikus környezet.
- Váljon belső igényükké a környezetük rendben tartása.
- Válgék rendszeres szokássá a környezetükben lévő élőlények gondozása.
- Ismerik a természet jeles napjait és azok jelentőségét.
- Kialakul bennük a fenntarthatóság szemléletének, elvének alapja.
- Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek önmagukhoz képest az óvodai élet minden területén fejlődnek.

2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

"Keresem minden gyermek titkát és kérdezem: hogyan segíthetnék abban, hogy önmaga lehessen?"

(Janusz Korczak)

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége.

Célunk:

A gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.

Feladataink az érzelmi nevelésben:

- a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érik;
- az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;
- az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
- a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek:

a) különleges bánásmódot igénylő gyermek:

aa) sajátos nevelési igényű gyermek,

ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek,

ac) kiemelten tehetséges gyermek,

b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

Az óvodába lépés pillanatától kezdve a szeretetteljes, családi légkör biztosítása. A gyermek biztonságérzetének kielégítése. Az óvodáskorú gyermekek érzelmi állapotát, befolyásolhatóságát nagymértékben az a családi atmoszféra határozza meg, amelyben élnek. A

gyermek személyiségén belül az érzelmek dominálnak, ezért nagyon fontos, hogy a befogadás pillanatától kezdve sok pozitív hatás érje a gyermeket. Azokkal a gyermekekkel szemben, akik viselkedési zavarokkal küzdenek, kiemelt figyelmet és megértő nevelői magatartást kell tanúsítani. A fejlesztést a csoportba lépés pillanatával kezdjük. Meleg, érzelmi támaszt nyújtó környezetet alakítunk ki, s biztosítjuk a gyermekek ötleteinek érvényre jutását. Lehetőséget adunk arra, hogy a gyermek egy számára kedves játékát magával hozza az óvodába. Ingerszegény környezetből érkező gyermek számára különösen fontos, hogy a személyes kapcsolatokon túl, derűs nyugalmat árasztó berendezések is hozzájárulnak ahhoz, hogy biztonságban és jól érezzék magukat. A felnőtt magatartása mindig példaértékű legyen a gyermek számára, hisz utánzással tanul a gyermek. Csendes pihenő alatt különös figyelmet kell fordítani a személyes kapcsolatra (betakargatás, simogatás). Az óvodában kialakuló játszócsoportoknak az egyénre gyakorolt fejlesztő hatása igen nagy. Csoportszervezési formánál (részben osztott, ill. osztatlan) fontosnak tartjuk, hogy ismerősök, barátok, testvérek egy csoportba kerülhessenek, ezáltal a szociális tanulási formákra gazdagabb lehetőség kínálkozik. Közös élményekre épülő tevékenységek fontos szerepet kapnak óvodai életünkben. Születésnapok megünneplése, ünnepekre történő készülődés (Mikulás, karácsony, farsang, anyák napja), ajándékok készítése.

Óvodánkba roma etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek is járnak, ezért fontos hangsúlyt kap nevelésünkben a „mátság” elfogadására nevelés, mások szokásainak tiszteletben tartására nevelés. Őket ugyanúgy kezeljük, mint a többi óvodást. Nevelésünk alapja a feltétel nélküli szeretet, a korlátokkal együtt. A korlátokat úgy állítjuk a közösség elé, hogy meg tudjanak felelni az elvárásoknak.

A közösségi nevelés biztosítása

Feladataink a közösségi nevelésben:

- A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

- Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
- A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be.
- A gyermek elsősorban a családban nevelődik. Az óvoda folytatja és kiegészíti a megkezdett nevelési folyamatot. Az óvoda nagy előnye a családdal szemben, hogy a családnál tágabb, tagoltabb szocializációs erőteret hozhat létre. Tudatosan alakítja, építi, kombinálja azokat a nevelő hatásokat, amelyekben az együttműködés és a társas érintkezés elemi formái integráns egységet, szerves, kölcsönös kapcsolatot alkotnak.
- Az óvoda a pedagógiaiilag determinált szocializációnak a színtere. Kooperációra és kommunikációra kívánja képessé tenni a gyermeket. A közösen együtt töltött idő, a közösen végzett munka öröme erősíti az egymásra figyelmet, az együttérzést, segítőkészséget, önzetlenséget, egymás iránti figyelmisséget. Fejlesztjük akaratukat, kitartásukat, önállóságukat, feladattudatukat, szabálytudatukat.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- Gyermek szívesen jönnek óvodába. Aktívan, örömmel vesznek részt az óvodai életben.
- Kialakul náluk a szeretet, kötődés képessége. Kapcsolataikat őszinteség jellemzi.
- Kialakulnak erkölcsi tulajdonságaik /együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség/.
- Megalapozódik szokás és szabályrendszerük /önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat/.

Képessé válnak:

- Alapvető viselkedési normák és a közösségi élet szabályainak elfogadására.
- Önálló döntéshozatalra.
- Együttjátszásra, feladatvégzésre, kitartásra.
- Konfliktusok kezelésére.
- Különbözőségek elfogadására.
- Kapcsolatok kialakítására.
- Érzelmek uralására, önfegyelmre.
- A szűkebb és tágabb környezetük hagyományainak megismerésére.

3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

„Lehet a gyermeket könyvből nevelni, de minden gyermekhez más könyv kell!”

(Thomas Gordon)

Célunk:

- A gyermek kíváncsiságára, megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére alapozva, a szűkebb és tágabb környezetében szerzett tapasztalataira építve irányítsuk a gyermeki gondolkodás fejlődésének elősegítését.
- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése.
- A megismerési folyamatokkal a gondolkodási műveletek fejlesztésével, szókincsbővítéssel, választékos kifejezésmódra, igényes kommunikációra szoktatás.
- A magyar nyelv szépségének, kifejező erejének megismertetésével, a helyes nyelvhasználattal, megalapozzuk a gyermek biztonságos önkifejezését, gyarapítjuk aktív és passzív szókincsét az óvodai élet minden tevékenységében.
- Az óvodai nevelés és a családi nevelés eredményeként a gyermek belső érzésének elősegítése, önmagához viszonyított fejlesztése.
- Az iskolai élet megkezdéséhez szükséges képességek elérése.

Feladatunk:

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel (a javítgatás elkerülésével) - az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Az értelmi nevelésben minden tevékenységnek megvan a maga jelentősége. Az óvónőnek minden eddiginél jobban kell érvényesíteni a különböző tevékenységekben rejlő lehetőségeket. Az óvodai nevelés a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítson a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll. Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat, ami a nevelési folyamat egészében jelen van. Minden feladatot, minden tevékenységet áthatva segíti a gyermek önbizalmának kifejlődését, szociális kapcsolatainak kialakítását és elősegíti a gyermek zökkenőmentes iskolai tanulásának megkezdését.

Minden gyermek beszédét meghatározza az otthoni nyelvi környezet.

A fejlesztésnek a gyermek élményeihez kapcsolódva és tapasztalatszerzéssel egybekötve lehet értelme. Az óvodapedagógusnak arra kell lehetőséget biztosítani, hogy nyugodt légkörben, életszerű helyzetekben minden gyermek beszélhessen arról, ami érdekli, ami foglalkoztatja. Semmiféle türelmetlenség vagy a gyermek korlátozása nem megengedhető az anyanyelvi

nevelés során. A környezet példamutató, tiszta és szép beszéde mintát nyújt, ösztönzést ad a kisgyermeknek a beszédre. A nap folyamán bármikor adódhat lehetőség a beszélgetésre. Különösen fontos, hogy az óvodapedagógus ügyeljen beszédének stílusára a hanglejtés, a dinamika, a hangsúly megfelelő alkalmazására. Beszéde legyen érthető, egyszerű és világos. Figyeljen arra, hogy a gyermekek mindig választ kapjanak kérdéseikre. Ne vegye el a gyermekek kedvét állandó javítással és figyelmeztetéssel a folyamatos beszédétől. Dicsérje és biztassa a bátorabban beszélő gyermekeket, serkentve a beszédre. A gyermekek anyanyelvi fejlettségét folyamatosan kísérje figyelemmel. Figyeljen arra a gyermekekre, amelyek beszédhibával, beszéd gátlásossággal, beszédhibával küzd. Szükség esetén kérje szakember segítségét.

Az óvodapedagógus feladatai az anyanyelvi nevelés fejlesztésében:

- A gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének felkeltése, fenntartása, ösztönzése. A gyermeki kíváncsiságra való építés, figyelembe véve az egyéni érdeklődést.
- Beszélgetésre alkalmas, nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megvalósítása.
- A beszédöröm biztosítása, arra nevelni a gyermekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket.
- Biztosítani kell a kommunikáció lehetőségét, helyes mintaadással, szabályközvetítéssel, beszélő környezetben.
- A gyermeki kérdések inspirálása, megválaszolása. A család megismerése, a beszéd fejlesztése, egyéni sajátosságok, nemzeti hovatartozás figyelembe vételével.
- Képesé tenni a gyermekeket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni.
- A gyermekek szókincsének folyamatos bővítése.
- A beszédszínvonal emelése olyan formában, hogy a gyermekek képesek legyenek a nyelvi kifejezés eszközeit variálni.
- Beszédmegértés fejlesztése.
- Beszédtechnika fejlesztése, a helyes kiejtés gyakorlása.
- Hatékony közös munka kialakítása és fenntartása a logopédussal.
- A beszédhibák megfelelő módszerekkel történő javítása.

A megvalósulás folyamata, feltételek megteremtése

- Tevékenységeket és spontán helyzeteket felhasználjuk a gyermekek beszédfejlődésének elősegítése érdekében, mondanivalójukat meghallgatjuk, kérdéseikre válaszolunk.
- A gyermekek megismerése, fejlesztése különböző tevékenységek során. Kiindulópont a gyermekek egyéni fejlettsége, erre alapozunk, különös tekintettel a hátrányos, a halmozottan hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű, migráns valamint a kiemelkedő képességű gyermekekre.
- Kommunikációnk mintaszerű, követésre méltó, egyszerű és világos.
- Színházi és báb előadásokat szervezünk a gyermekeknek, a csoportban ismert meséket dramatizálunk.
- Értelmi nevelésünk fontos kritériuma a tudatos tervezés, a pozitív megerősítés, és a szituáció érzékeny óvónői magatartás állandó jelenléte

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- Korának és fejlettségnek megfelelően kialakul a pontos érzékelése, észlelése.
- Képes vizuális, auditív differenciálásra, térbeli viszonyok felismerésére, megnevezésére.
- A keresztcsatornák működése korának megfelelő.
- Az önkéntelen bevésés mellett megjelenik a szándékos bevésés is. Figyelme korához képest tartós.
- Problémamegoldó gondolkodás és a kreativitás a jellemző. Ok- okozati összefüggéseket felismerik. Logikailag helyes ítéleteket alkotnak, és következtetéseket vonnak le.
- Ismereteit alkalmazza a gyakorlatban.
- Helyesen, tisztán, érthetően beszél.
- Kérdésre minimum egyszerű mondattal válaszol. Szókincse korának megfelelő.
- Jól használja a metakommunikációs eszközöket, bátran szívesen kommunikál társaival és a felnőttekkel. A közölt információt megérti. A kommunikációt kapcsolatfelvételtre is használja. Bátran kérdez, kísérletez, felfedez.

- Verbális emlékezete korának megfelelő. Egyszerűbb történetet, mesét képes önállóan is elmondani. Élményeit és gondolatait is el tudja mondani.
- Ismeri és használja az udvariasság szóbeli kifejezéseit.
- Tud szemkontaktust teremteni és tartani.
- A migráns kisgyermek is megérti az óvodai élethez szükséges kifejezéseket, és képes magát megértetni.
- Minden gyermek a saját képességéhez és önmagához viszonyítva fejlődik, beszéd és a kognitív képességének maximumát éri el, rugalmas beiskolázással a megfelelő intézménybe kerül.
- Kognitív folyamataik fejlődése következtében gondolkodásuk egyre inkább elemi konkrét gondolkodássá alakul. Ez teszi lehetővé környezetük változásainak, megértését, értelmezését, a lehetséges „jó megoldások” és saját helyük, szerepük megtalálását.

V. HAGYOMÁNYOK

Az óvodai élet vezérfonalát az évszakhoz kapcsolódó ünnepkörök és jeles napok jelentik. Fontos feladatunknak tartjuk a hagyományok ápolását, értékeink megőrzését és annak továbbadását. Arra törekszünk, hogy az ünnepek kellő hangsúlyt kapjanak óvodánk életében, emelkedjenek ki óvodánk mindennapjaiból külsőségekben és belső tartalmukban egyaránt. Az ünnepeket hosszabb előkészület előzze meg és érzelmileg is hangolódjon rá a közösség. A várakozás, a készülődés fokozza az ünnepekhez fűződő érzelmeket, belső tartást ad, s ez által teljesebbé válnak gyermekeink személyisége. Figyelmet fordítunk a szülőföldhöz való kötődés, hazaszeretet megalapozására. Ünnepek, ünnepélyek, hagyományok és jeles napok értékeinek megővésére, méltó ünneplésének megszervezésére csoport-; és óvodaszinten.

Kiscsoporttól kezdve fokozatosan alakítjuk ki a hagyományokat, szokásokat. Közösen készülünk az ünnepekre, ünnepélyekre. A csoportban ünnepeljük a gyerekek születésnapját, névnapját. A gyermeknap környékén a csoportnak közös kirándulást szervezünk a szülőkkel.

4. Óvodánk ünnepei és rendezvényei

Hagyományok, ünnepek	Időpont	Felelős
Benedek Elek nap Bakonyszombathelyen	szeptember	nagycsoportos pedagógus
Szüreti mulatság	szeptember	minden pedagógus
Idősek Napja	október	minden pedagógus
Márton nap	november	minden pedagógus
Adventi ünnepkör: Mikulás, Karácsony, karácsonyi szöszmötölés a szülőkkel	november, december	minden pedagógus
Falukarácsony	december	minden pedagógus
Farsang	február	minden pedagógus
Nemzeti ünnep	március 15.	minden pedagógus
Húsvét	március-április	minden pedagógus
Föld napja	április 22.	minden pedagógus
Anyák napja	május első vasárnapja	minden pedagógus
Gyereknapi	május	minden pedagógus
Madarak és fák napja	május 10.	minden pedagógus
Évzáró, ballagás	május utolsó péntekje	minden pedagógus
Kirándulás	május	minden pedagógus
Gyermekek születés/ névnapjának megünneplése	aktualitásnak megfelelően	minden pedagógus

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- Megalapozódik a szülőföldhöz való pozitív kötődés, hazaszeretet.
- Megalapozódik az ünnepekhez kapcsolódó szokás és normarendszerük, bíznak saját képességeikben.
- Megismerik a legfontosabb jeles napjainkat, népi hagyományainkat.
- Örülnek az ünnepeknek, az ajándékozás örömeinek, aktívan részt vesznek az előkészületekben, öltözetükkel, megtisztelik egymást és az ünnepet.
- Kialakul az ünnepekhez szükséges megfelelő magatartásforma.
- A kiemelt bánásmódot igénylő gyermek, érdeklődéssel, örömmel vesz részt az ünnepségeken, számára teljesíthető szerepet vállal, és sikerélményhez jut.

VI. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

Napirend:

Ácsteszer

Idő/óra	Tevékenység
6.30-8.00	Gyülekezés, összevont csoportban játék
8.00-11.45	Készülődés a tízóraihoz, tisztálkodás, tízórai. Szabadidős tevékenységek, irányított tevékenységek, játék, séta, kirándulás.
11.45- 16.30	Készülődés az ebédhez, tisztálkodás, ebéd, pihenés, uzsonna, játék hazamenetelig

Bakonyszombathely

Idő/óra	Tevékenység
7.00-8.00	Gyülekezés, összevont csoportban játék
8.00-11.45	Készülődés a tízóraihoz, tisztálkodás, tízórai. Szabadidős tevékenységek, irányított tevékenységek, játék, séta, kirándulás.
11.45- 16.30	Készülődés az ebédhez, tisztálkodás, ebéd, pihenés, uzsonna, játék hazamenetelig

A napirenden belül rugalmasan kezelendők az egyes tevékenységek időkeretei. Az óvodás gyermek alapvető tevékenysége a játék, ezért kiemelt szerepet kap a többi óvodai tevékenységgel szemben!

A napirend és a hetirend alakulásában az évszakok változásai és az időjárás meghatározó szerepet játszanak.

Nagyon fontos, hogy a gyerekek minél többet mozogjanak, akár benn a teremben, vagy kinn a szabadban (időjárástól függően).

A gyerekek mozgással szereznek tapasztalatot a térről (mélység-magasság, közel-távol stb.). Egy napra egyféle tevékenységet tervezünk, hogy legyen lehetőség abban elmélyülni. A következő hetirend csupán ajánlás, minden pedagógus saját hatáskörben változtathat rajta.

Hetirend:

Csoport	Kötetlen/ kötött tevékenységek	Heti alkalom
Kis	<ul style="list-style-type: none"> • Verselés-mesélés • Mindennapi testnevelés • Ének-zene, énekes játék, gyermektánc • Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka • Külső világ tevékeny megismerése • Mozgás 	Naponta Naponta 1 1 1 1
Középső	<ul style="list-style-type: none"> • Verselés-mesélés • Mindennapi testnevelés • Ének-zene, énekes játék, gyermektánc • Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka • Külső világ tevékeny megismerése • Matematika tartalmú tapasztalatok • Mozgás 	Naponta Naponta 1 1 1 1 1
Nagy	<ul style="list-style-type: none"> • Verselés-mesélés • Mindennapi testnevelés • Ének-zene, énekes játék, gyermektánc • Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka • Külső világ tevékeny megismerése • Matematika tartalmú tapasztalatok • Mozgás 	Naponta Naponta 1 1 1 1 1

Az egyes tevékenységek kötött és kötetlen formában valósulnak meg, az adott helyzettől és az óvónő személyiségétől függően. Mindenkor figyelembe véve az adott óvodai csoport igényeit, képességeit és az időkereteket. Az óvodapedagógus tudatosan és tervszerűen biztosítja a fejlődéshez szükséges, differenciált tevékenykedtetés feltételrendszerét. Az óvodapedagógus által szervezett tanulási tevékenységek szervezeti keretei kötetlen jellegű és kötött jellegű, 5-35 perces időtartamú. A gyermeki tevékenység változatos formája valósul meg: egyéni, páros,

mikro-csoportos és csoportos szervezéssel. Nevelőtestületünk döntése alapján az egyes tevékenységek központi témája mindig az évszakokhoz kapcsolódnak.

Intézményünk alapdokumentumai:

- Alapító Okirat
- Pedagógiai Program
- Házirend
- Szervezeti és Működési Szabályzat

Az óvodapedagógusi munka dokumentálása:

- A csoportnaplóban heti tanulási tevékenység- és 2-3 havi nevelési tervet készítünk.
- Feljegyzést vezetünk a gyermek fejlődéséről
- Hetirend, napirend összeállítása.
- A nevelőmunka értékelésének elveit és formáit a Házirend tartalmazza.

A tervezésnél figyelembe vesszük a gyerekek életkorát, képességeit, ismereteit, támaszkodunk az együtt szerzett élményeikre, tapasztalataikra és az általuk javasolt témákra.

VII. ÓVODAI NEVELŐMUNKA TERVEZÉSE

Célunk: A tervezés módja, formája és tartalma koherens legyen a Pedagógiai Programban megfogalmazott alapelvekkel, célokkal, feladatokkal.

Feladatunk: A pedagógiai tervezés struktúrájának kialakítása, elvek meghatározása.

A nevelés tervezése és időkeretei

A tevékenységközpontú óvodai nevelés céljának és feladatainak ismeretében a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva tervezzük meg. A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a

gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

Az óvodapedagógus számára alapvetően fontos feladat a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása még akkor is, ha jelentős mértékben építünk a spontán, gyermeki ötletekre, tapasztalatokra. A tervezésben tudatosan vegyük számításba, hogy az egyes gyermekek fejlődési üteme különböző és a gyermek fejlődését tekintve is különböző szinteken lehet egyik vagy másik képességét illetően. A fejlődés dinamikája tehát egy-egy gyermek esetében a különböző területeken más és más lehet. A nevelés és tanulás tervezése egy tömbben, egymással szoros kölcsönhatásban valósítható meg. A cél és a feladatok ismeretében a fejlesztést hosszú távon, éves, féléves periódusokban gondoljuk át, ám konkrét formában tervezni inkább egy vagy két hetes periódusokban célszerű, hiszen csakis ez esetben nyílnak lehetőségeink a gyermekek spontán ötleteinek és tapasztalatainak begyűjtésére és a nevelőmunkában való felhasználására. A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

A gyermeket foglalkoztató élmények és tapasztalatok éppen olyan részei a nevelésnek, mint az óvodapedagógus által előzetesen átgondolt és megtervezett feladatok. A gyermeki személyiség fejlesztése, az életre való felkészítés feltételezi a gyermek szűkebb és tágabb környezetében megszerzett, átélt élményeinek és tapasztalatainak, ötleteinek, aktuális tevékenységeinek beépítését a nevelőmunka egészébe. Ezért a tervezés során külön is biztosítani szükséges a gyermeki tapasztalatok előre nem tervezhető tartalmának megjelenítését a tervező és megvalósító munkában. A gyermekek folyamatos megfigyelése, az óvodások élményeinek meghallgatása és közös élmények nyújtása a tervezés előkészítő folyamatához tartozik.

A rövid időszakot átfogó tervezés ugyanakkor lehetővé teszi olyan nevelési alaphelyzet kialakulását, amiben a gyermek és az óvodapedagógus aktív egymásra hatása képes a nevelési, tervezési folyamatot befolyásolni. Alapvetően a tevékenységek megtervezéséből kiindulva a nevelés-tanulás komplex egymásra hatását figyelembe véve szükséges tervezni. A tervezésnél ne az ismeretanyag növelésére, hanem a több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontokból való megközelítésre helyezzük a hangsúlyt. Kevesebbet, de azt alaposabban, többoldalú tapasztalatszerzés és tevékenykedtetés segítségével tervezzük meg.

A heti ütemterv megírása egyben a napi vázlatot is megadja az óvónő számára, ezért nem szükséges a külön vázlatírás. Ennél fontosabb azonban, hogy feljegyzéseket vezessünk a gyermekek fejlődési üteméről, hogy konkrét megfigyelések adjanak alapot az egyéni, differenciált fejlesztés megtervezéséhez. A gyermekek ötleteinek, javaslatainak feljegyzése, összegyűjtése a tevékenységek sokszínűségének megtervezéséhez nyújt segítséget.

A fejlesztés módszere:

A fejlesztés módszere az egyénre szabott differenciált fejlesztés a csoport keretein belül. A tevékenységközpontú nevelési program megvalósítása leghatékonyabban egyes csoportban képzelhető el, de az óvodában létrejövő adott lehetőségek döntik el, milyen csoportszervezési formát alkalmaznak. Részben osztott és osztatlan csoportban is megvalósíthatók a kitűzött nevelési célok és feladatok. Az óvodapedagógus dönti el, hogy adott esetben kötetlen kezdeményezés vagy kötött foglalkozás keretein belül kívánja elképzeléseit megvalósítani. A fejlesztés, a foglalkozás formáját ne a gyermekek életkora, hanem fejlettségi szintje határozza meg. A gyermekek önállóan, spontán szerzett tapasztalatai nagyon jó kiindulópontot jelentenek az óvodapedagógus számára a tudatos, irányított tapasztalás megszervezéséhez. A világban eligazodni készülő gyermek felkészítése az életre feltételezi olyan szituációk megélését, ahol szabadon alkothat, dönthet, gondolkodhat, cselekedhet.

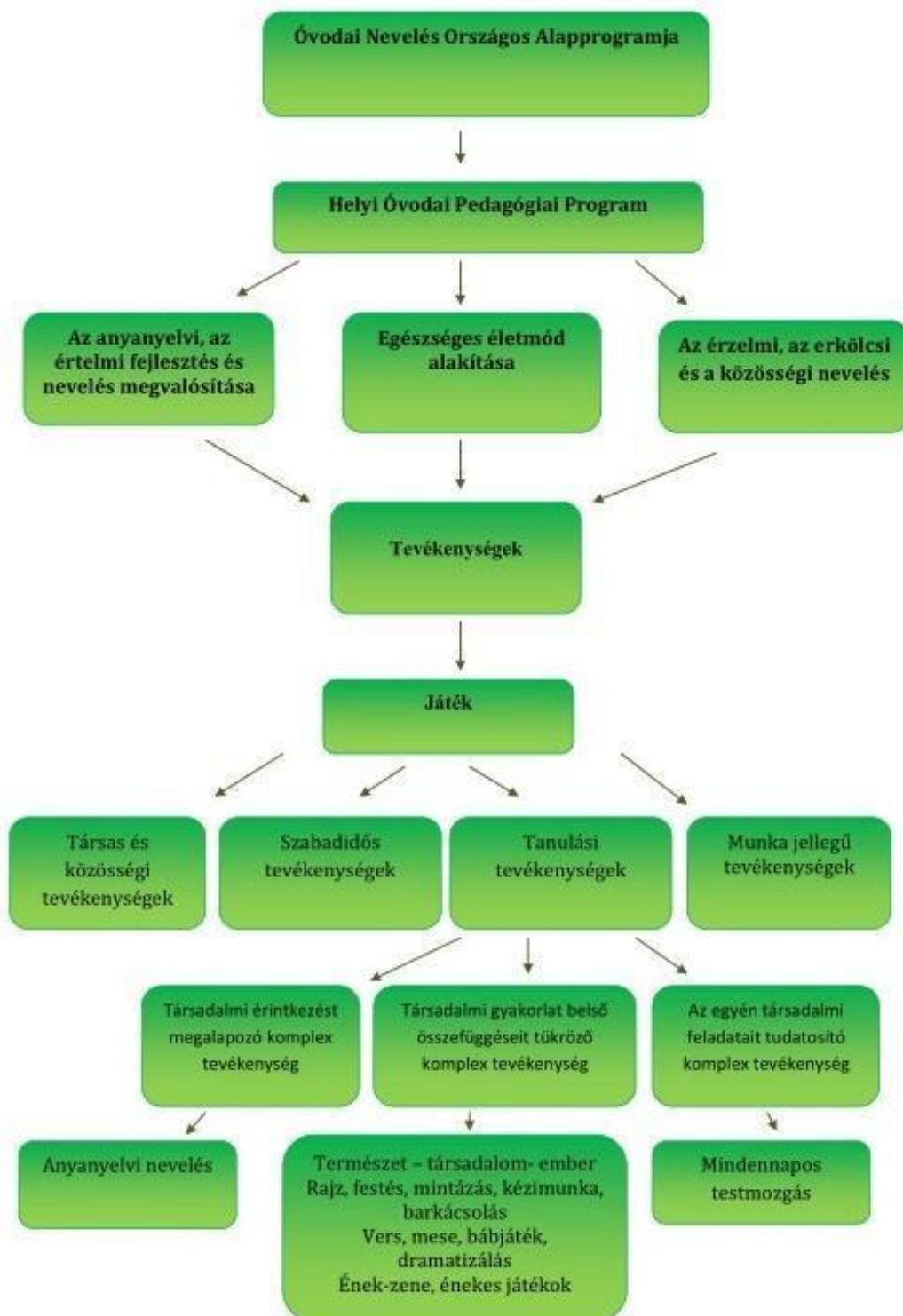
A lényeg mindig az legyen, hogy cselekvés közben, cselekvések sorozatában való aktív közreműködéssel érzékeljen, tapasztaljon, tanuljon a gyermek és valódi, a környezetben meglévő problémával foglalkozzon. Az óvoda feladatai közé tartozik a kiemelkedő képességekkel rendelkező gyermekek felismerése és fejlesztése. A szellemi fejlesztés legfőbb célja abban nyilvánul meg, hogy a gyermeket aktivitásra, a problémák meglátására és kifejtésére bátorítsuk és képessé tesszük azok megoldására. Kreatív problémamegoldásra ösztönözzük a gyermeket. Ennek kialakításához mindenképp az szükséges, hogy az óvodában legyen elegendő idő a tevékenykedésre és a tapasztalatszerzésre.

A nevelőmunka elemzése és értékelése az óvodapedagógus folyamatos feladata, az értékelés tapasztalatai adnak támpontokat a nevelőmunka tervezésének irányvonalairól.

A fejlesztés kerete:

- A teljes nevelési folyamat, amely vegyes, részben osztott vagy osztott csoportokon belül a gyermeki tevékenységre, önállóságra, döntési helyzetekre és sokoldalú tapasztalatszerzésre épül.
- A nevelési folyamatba szervesen illeszkedő tanulási folyamat, melynek részei:
  - önálló és irányított tapasztalatszerzés
  - komplex foglalkozások rendszere, kötetlen és kötött kezdeményezések és foglalkozások

Óvodai nevelésünk rendszerábrája

VIII. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

(Fábián Katalin: Tevékenységközpontú óvodai nevelési programja adatbanki változatának adaptációja) a 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjával összhangban

Fő tevékenységi formák:

- Játék
- Verselés, mesélés, dramatizálás, bábozás
- Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- Mozgás
- Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
- A külső világ tevékeny megismerése
  - Környezet megismerése
  - Matematika
- Munka jellegű tevékenységek
- Tevékenységben megvalósuló tanulás

1. Játék

A 3-7 éves korú gyermekek alapvető, mindennapjait átszövő, legfejlesztőbb tevékenysége a játék, így ez az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék nemcsak azért kitűnő talaja a fejlesztésnek, mert általa szinte észrevétlenül tanul a gyermek, hanem azért is, mert a játékban kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket. Ugyanakkor megoldási módokat kaphat bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre, megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit és újra élheti kellemes élményeit. A környező világról, sőt a világegyetem egészéről is a játékon keresztül közvetíthetjük a legtöbb ismeretet a kisgyermek felé. A játék tehát olyan komplex tevékenységforrás, melyet az óvodapedagógusnak tudatosan kell felhasználnia a nevelés folyamatában céljai eléréséhez.

A felnőtt a kisgyermek első valódi játszótársa: az óvodában az óvodapedagógus, a családban a szülő. A felnőtt egy utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat kialakult, bevonható társ marad, illetve segítőtvé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

Az óvodapedagógus tudatossága természetesen sohasem irányulhat a gyermekekre, hiszen kitalált és erőltetett úgynevezett "játékos módszerekkel" nem helyettesíthető a gyermeki tevékenység. A gyermeki tevékenységet - különösen a játékban - nem szabad szűken értelmeznünk. A játéktevékenység tág értelmezése lehetővé teszi, hogy nemcsak a tárgyi, manuális, vagy mozgáshoz kapcsolt tevékenységeket ismerjük el, hanem a "szellemi alkotást" is tevékenységként fogjuk fel a játék során. A gyermek gondolatban megalkotja, kitalálja a játék szereplőit és bármilyen eszközzel vagy tárggyal helyettesíti azokat. Minden gyermeki tevékenység - beleértve a játékot is - felosztható spontán és az óvodapedagógus által irányított tevékenységre.

Nagyon fontosnak tartjuk olyan hangulatok, ingerek tárgyi lehetőségek megteremtését, melyeknek hatására a gyermekek spontán játéka, tevékenysége önmagától beindul. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy nincs szükség a pedagógus által kezdeményezett vagy irányított játéktevékenységre, hiszen köztudott, hogy 3 éves kor táján még kifejezetten igényli a gyermek a felnőttel való együtt játszást. Csupán a helyes arányok megtalálására kívánjuk a figyelmet felhívni. A nevelési folyamat intenzív képességtermelő jellege ugyanis alapvetően attól függ, hogy milyen szélességben és mélységben képes az óvoda a gyermeki öntevékenység rendszerét kiépíteni. A játékon belül meghatározott eredmény elérését célzó öntevékenység a legfőbb biztosíték arra nézve, hogy az öntevékenység az önfejlődés, az önfejlesztés motívumait, képességeit és készségeit is létrehozza.

Jót és jól játszani - ez a gyermek dolga az óvodában.

Az óvodapedagógus feladata megfigyelni a gyermek játékát, felhasználni azt saját nevelési céljai elérése érdekében és szükség esetén indirekt módon befolyásolni. A játék kicsiben maga az élet; az amit a kisgyermek felfog és rekonstruálni képes az őt körülvevő világból. Éppen ezért az életre nevelés is a játékból indul ki és a játék segítségével teljesebben ki. A tevékenységközpontú program alapelve, hogy minél több időt, alkalmat és lehetőséget biztosítsunk a gyermekeknek az elmélyült játékra. Az óvodapedagógusnak biztosítania kell a

különböző játéktevékenységhez szükséges feltételeket: megfelelő csoportléghő, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket. Külön szót érdemel az élmények szerepe a gyermek játékában. Az élmény, legyen az a gyermek egyéni élménye, melyet a családból a környezetéből hoz az óvodás, vagy legyen az az óvodai társakkal átélt élmény, rendkívüli jelentőséggel bír az életre való felkészítés folyamatában. A különböző szituációk megteremtése, az élménynyújtás, az óvónő tudatos, átgondolt munkáját feltételezi. Indirekt módon így lehet a gyermeki világot befolyásolni. Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Természetesen a gyermek spontán élményszerzése is éppen olyan fontos, mint a pedagógus által irányított, megtervezett. A lényeg, hogy a gyermekek élményeiket tevékenységekben éljék meg.

Általában a gyermek spontán szerzett élményei és tapasztalatai nem kapnak kellő figyelmet. A legjobb esetben meghallgatják a felnőttek ezeket az élményeket, de nem számolnak a továbbiakban vele.

A tevékenységközpontú óvodai nevelés nemcsak feltételezi, hanem el is várja az óvodapedagógus ilyen irányú figyelmét, érzékeny reagáló készségét. A pedagógusnak a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire, képességeire kell építeni, és azt alapul véve fejleszteni az egyént éppúgy, mint a csoportot.

A játék tehát, mint az óvodáskorú gyermek alaptevékenysége olyan lehetőséget jelent az óvodapedagógus számára, amit tudatosan felhasználhat a gyermekek fejlesztése érdekében.

Legfőbb célkitűzéseinket szem előtt tartva olyan tulajdonságok fejlődhetnek ki a gyermekben a játék folyamatában, ami később a társadalomba való beilleszkedését nagymértékben elősegítheti. Gondoljunk például a társakkal való együttjátszás kialakulására, vagy a játékon belüli önállóságra, a másik gyermek játékának tiszteletben tartására, a kezdeményezőkézség kibontakoztatásának lehetőségeire, vagy olyan tulajdonságok szükségességére, mint a mások mozgósításának képessége vagy az alá- fölé- rendeltségi viszonyok önkéntes kialakítására egy-egy játéksituációban. Beszélhetünk azokról a nagyon is demokratikusan, a gyermekközösség elfogadott belső törvényszerűségei szerint kialakított játékon belüli szereposztásokról is, melyek a szerepjátékot a társadalmi gyakorlatban tapasztalható szituációk előzményeivé avatják.

Az óvodapedagógus feladatai a játékkal kapcsolatban:

- Nyugodt légkör biztosítása, az elmélyült játék feltételeinek megteremtése
- A napirenden belül elegendő idő és hely biztosítása a játék számára
- A játékhoz szükséges eszközök folyamatos biztosítása
- Ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához
- Az egyéni élményeken túl, közös élményszerzési lehetőségek kihasználása a játék fejlesztése érdekében
- A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása
- Szükség esetén bekapcsolódás a játékba, együttjátás a gyermekekkel

Játék és tanulási tevékenység

A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodáskorban. A gyermek esetében a tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre, a cselekvésre és közben minden pillanatban újabb és újabb felfedezéseket tesz, azaz tanul a kisgyermek.

Játék közben, játékosan szinte észrevétlenül tanul, tehát a játék az óvodai tanulás egyik legfontosabb színtere, de nem kizárólagosan az. A játékon belül a motoros, a szociális és a verbális tanulás összefonódik, komplex formában jelenik meg. Az óvodai tanulás azonban szélesebb értelmű annál, hogy csupán a játékkal való összefüggésein keresztül értelmezzük. A nevelési folyamat egésze, azaz valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül spontán vagy irányított módon tanuljon a kisgyermek. A tanulás természetesen csupán része a nevelési folyamat egészének. Legfőbb célkitűzésünk, hogy egyszerre, egyidőben kevesebbet, de minőségben és használhatóságában mégis több ismeretet kapjanak a gyermekek. Fontos feltétel, hogy a gyermekek a tevékenységekben aktívan vegyenek részt, cselekedtetni kell őket, ill. felfedezési lehetőségeket biztosítani számukra. A tapasztalás közben használják minél több érzékszervüket, így lesz igazán eredményes a tanulás. Ezt nem lehet kiváltani, vagy helyettesíteni az egyoldalú intellektuális fejlesztéssel, aminek jelentőségét elismerjük, ám mértéke és hatása alatta marad a tevékenységek általi fejlesztésnek. A közvetlen környezet folyamatos megismerése, az érzékelés és a többoldalú tapasztalatszerzés azért központi kérdése a tanulási folyamatnak, mert szerintünk kevesebbet, de azt jobban, alaposabban, több oldalról megközelítve kell a gyerekek számára közvetítenünk és velük együtt átélnünk. Miután a gyermek a világot komplex módon érzékeli, észleli és éli meg, ezért a tanulás során is ebből

kívánunk kiindulni. Ez az oka annak, hogy komplex foglalkozások rendszerén keresztül jut el a gyermekhez az, ami számára a világból megismerhető, befogadható ismeretet, tapasztalatot jelent. Egyáltalán nem mellékes az a szempont sem, hogy azok a tanulási tapasztalatok, melyeket óvodáskorban szereznek a gyermekek hatással lehetnek az iskolai tanuláshoz való viszonyukra is. Nem mindegy milyen érdekeltség fejlődik ki a gyermekben a tanulással kapcsolatban, hiszen már kialakulnak annak csírái, hogy később örömmel tanul-e a gyermek. Képes lesz-e saját motiváltságból kiinduló erőfeszítésre a tanulás során. Ennek a belső motiváltságnak a kialakítását kezdjük meg az óvodában. A tanulási tevékenység esetén is azt szeretnénk elérni, hogy *örömmel* és *önként* vegyen részt ebben a folyamatban a gyermek, ne csupán külső motiváció (jutalom) készítse erre. A cél az, hogy megfelelő színvonalú feladatok elé állítsuk a gyermekeket.

Természetesen minden gyermek esetében képességeinek megfelelő feladatokról van szó. A követelményeket az egyéni teljesítőképességhez kell mérni. A sikerélmények erősítik a gyermek önbizalmát és bátorságot adnak neki az újabb, nehezebb problémák megoldásához. A sorozatos kudarcok ellentétes hatást váltanak ki. A gyermek bátortalanná, féltőssé, visszahúzódóvá válik, alulértékeli önmagát és alatta marad saját teljesítőképességének. Az óvodapedagógus szerepe tehát itt is kiemelkedő abban, hogy milyen feladat elé állítja az egyes gyermekeket, mennyire képes megismerni és fejleszteni a gyermeket egyéni adottságainak figyelembevételével. A program keretjellege biztosítja az óvodapedagógusok számára a gyermek igényeihez, egyéniségéhez, teherbíró képességéhez igazodó tanulási kereteket és formákat. A nevelés egészén belül megvalósuló tanulás kötött és kötetlen kezdeményezések, foglalkozások, beszélgetések, tapasztalatszerző séták stb. formájában egyaránt megoldhatók a napi élet bármely mozzanatában. Ez teljes egészében az óvodapedagógus kompetenciájába tartozó kérdés. Bár úgy gondoljuk, hogy a feladatrendszer elemeinek gyakorlati megvalósulását a vegyes életkorú csoportokban lehet a legnagyobb hatékonysággal elvárni, mégis azt valljuk, hogy az óvoda és az óvodapedagógusok hatásköre annak eldöntése, hogy vegyes, részben osztott vagy osztott életkorú csoportban nevelik a gyermekeket.

Az óvodapedagógus feladatai a tanulással kapcsolatban:

- Értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás).

- A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának sokoldalú érdeklődésének kielégítése.
- A pedagógusok a tanulási folyamatot innovatív szemlélettel támogatják, nyitottak új módszerek, eszközök alkalmazására.
- Lehetőséget kínálni a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit.
- A gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása.
- A gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése.
- A személyre szabott, pozitív értékelés segíti a gyermek személyiségének kibontakozását, erősíti önbizalmát.
- Olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtson segítséget a gyermeknek, amelyben saját teljesítőképeségét is megismerheti.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- A tartalmas játék megvalósulása érdekében óvodáskor végére a gyermekek képesek a társakkal való együtt játszásra
- Játékukban dominál a szimbolikus szerepjáték.
- Képesek a szabályok, normák elfogadására, betartására, önálló szabályozására.
- Tiszteletben tartják egymás játékát.
- Ismerik és alkalmazzák az udvarias magatartás formáit a játék során.
- Az óvónő egész személyisége, kommunikációja modell értékű az együttjátszás során.
- Az ismeretlen iránti érdeklődés, a tanulási vágy kialakulása.
- Ok-okozati összefüggések felismerése.
- Feladattudatuk szabálykövetésük kialakul.

2. Munka jellegű tevékenység

Az életre való felkészítés nem nélkülözheti a munkatevékenység lehetőségeinek kiaknázását. A munka az óvodás gyermek számára játékos jellegű, gyakran nem is választható szét a játék és munkatevékenység. A munkatevékenység fejlesztő hatását nem vonhatjuk kétségbe. Az

értékteremtő munka pedagógiai funkciója nem a szakismeretek gyakoroltatása, hanem a gyermek értékteremtő együttműködési képességeinek fejlesztése. Éppen ez az a terület, ahol az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető, belátható, átélhető a gyermek számára. Ez a folytonos visszajelzés a legnagyobb motiváló erő, ösztönző, megerősítő tényező. Nem elsősorban a munka tárgya, hanem megszervezésének módja fejt ki a már említett nevelő-fejlesztő hatást.

Itt is érvényes, amit a tevékenységről általánosságban elmondtunk: alapvető követelmény az önállóság, az öntevékenység lehetőségeinek megteremtése. A különböző munkafajták: önkiszolgálás, naposság, a gyermekek saját személyiségével kapcsolatos munkák, a csoport érdekében elvégzett munkák vagy a kerti munka közös vonásaként azt kell kiemelni, hogy mindez tényleges munkavégzést, azaz tevékenykedtetést jelentsen az óvodában. Minden olyan munkát elvégezhetnek a gyerekek, amihez kedvük van és testi épségük veszélyeztetése nélkül képesek azt megvalósítani. A gyermek önkéntességét, nyitottságát, megismerési vágyát, aktivitását, érdeklődését tudatosan igyekezzünk felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében.

A gyermek éppúgy élvezzi a munkatevékenységeket, mint a játékot, ha tiltásokkal vagy túl nehéz feladatokkal nem szegjük kedvét.

A munka az életre való felkészítést, a társadalmi gyakorlat megismerését éppúgy szolgálja, mint a személyiség fejlesztését, és ha mindez pozitív élmények átélésének forrása lehet, akkor a gyermekek szívvel, lélekkel fogják végezni.

Az első feladat olyan munkalehetőségek biztosítása, ami a gyermek számára elfogadható. Ezen kívül igen nagy fontosságú, hogy a munkavégzés során biztosítsuk a teljes *önállóságot*. A munkatevékenység a felkínált lehetőségek közül önállóan választható és sohasem a gyermekre kényszerített feladat legyen. Váljon a csoport számára magától érthető és természetes dologgá, hogy mindenki dolgozik, amikor szükséges és mindenki a kedvének, egyéniségének, képességének megfelelő munkát végezheti. Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a munkavégzés ne időszakonkénti, hanem *rendszeres, folyamatos* tevékenység legyen, ami beépül az óvodai mindennapokba. A munkafajták közül ki kell emelnünk az önkiszolgálást, aminek óvodáskor kezdetétől fogva igen nagy a jelentősége. A gyermekek magukkal kapcsolatban minden teendőt - testápolás, öltözködés, étkezés, környezetük rendben tartása - a lehető legkorábbi időtől kezdve próbáljanak önállóan elvégezni.

Azt felesleges meghatározni, hogy melyek azok az önkiszolgálással kapcsolatos tevékenységek, amelyeket 3-5 vagy 7 éves korban végezhet el a gyermek. Hagyjuk, hogy a gyerekek saját képességeik szerint, koruktól függetlenül akkor végezzék el az önkiszolgálással kapcsolatos teendőiket, amikor képesek rá, vagy kedvük van hozzá.

A munka megosztása során fontos feladatnak tartjuk, hogy a gyerekek megtanuljanak *önállóan dönteni*, feladataikat egymás között megosztani. Pontosan olyan módon, mint amikor a szerepjáték megkezdése előtt elosztják egymás között a szerepeket. A nagyfokú önállóság és a döntési helyzetek, döntési képességek gyakorlásának lehetőségei együtt szolgálják a gyermekek életre való felkészítését. A munka konkrét tartalmát nem tartjuk szükségesnek körülhatárolni, hiszen attól függ, hol és milyen körülmények között működik az óvoda.

Községben és falun nyilván több lehetőség adódik az óvoda udvarán kertet létesíteni, növényeket gondozni, gesztenyét vagy más terméseket gyűjteni stb. Városban is megteremthetők ezek a feltételek, de ott egészen más körülmények és adottságok között. Arra azonban mindenütt van lehetőség, hogy a gyermekek tisztán tartsák saját környezetüket, közösen megjavítsák, megtisztítsák játékaikat, hogy maguk rendezzék be a csoportszobákat, maguk díszítsék fel a termet stb.

A munkára nevelés általános értelemben magában foglalja a termelést, a gazdálkodást is, azaz a valódi értékteremtő képességek fejlesztését. Nekünk az óvodában ennél kevesebb kell megelégednünk, azonban ez nem jelenti azt, hogy ne tudnánk megismertetni a gyerekeket a munka társadalmi értékével. Vegyük például azt, amikor a gyerekek a szülők segítségével papírt gyűjtenek és a pénzből kirándulni vagy fagyaltozni viszik az óvodásokat. Sok óvodában a gyermekek névnapjukon süteménnyel, szörppel vendégelik meg társaikat. Év végén az összegyűlt üvegeket visszaváltják és a csoportra költik a pénzt, játékot vagy mesekönyvet vásárolnak belőle. Egyes óvodákban gyakori a vadgesztenye összegyűjtése és értékesítése.

Ezekben az esetekben ritkán tudatosul még magukban az óvodapedagógusokban is, hogy mindez pedagógiai céllal is megvalósítható. A gyerekek képesek felfogni, hogy munkájuk eredményeként (pl. papír, gesztenye gyűjtés) kirándulni mehetnek, játékot, mesekönyvet vásárolhatnak. Ez értékteremtés, ami alatt itt anyagi értéket értünk, de felfogásunkban az érték nemcsak materiális, hanem szellemi, erkölcsi, esztétikai, stb. értéket egyaránt jelent. Véleményünk szerint a kerti munka az a terület, ahol ez az értékteremtő képesség még tisztábban megmutatható. Fontosnak tartjuk tehát az óvodában az élősarok kialakítását és a kerti

munka megvalósítását, mert a nevelésben játszott szerepén túl a természet, a környezet és az ember kölcsönhatásának megtapasztalására igen nagy lehetőséget nyújt a gyermekcsoport valamennyi tagjának. Tavasztól-őszig lehet tevékenykedni a kertben és közben rengeteg tapasztalatot, ismeretet szereznek a gyermekek. Óvodai kert alatt valódi, nagy kertet értünk, ahol a zöldségek és a virágok mellett gyümölcsfák is vannak.

Ilyen kertből a termést akár értékesíteni is lehet, de amennyiben az óvoda maga használja fel a termést, a gyerekek megérezhetik, megérthetik annak valódi értékét. Nagyon fontos, hogy a munkavégzéshez elegendő mennyiségben és megfelelő minőségben legyen a gyermekcsoport felszerelve a szükséges eszközökkel, szerszámokkal és azok bármikor hozzáférhető módon, szabadon a gyermekek rendelkezésére álljanak.

Az óvodapedagógus feladatai a munkatevékenységgel kapcsolatban:

- Minden gyermeknek biztosítson lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenységet.
- Folyamatosan biztosítsa, bővítse a munkatevékenységhez szükséges, gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket.
- A munkaeszközök számára biztosítson olyan helyet, ahol a gyermekek bármikor elérhetik és használhatják a szükséges eszközöket.
- Adjon lehetőséget a gyermekeknek bármilyen őket érdeklő munkatevékenység elvégzéséhez, még akkor is, ha a gyermek tevékenységi vágya és képességei nincsenek teljesen összhangban.
- Arra törekedjenek, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermekeknek és teljes önállósággal végezhessek azokat.
- A munkát mindig ösztönző módon értékeljük, ezáltal erősítjük a munka iránti pozitív érzelmeket.
- Törekszünk arra, hogy a szülő is támogassa és tartsa tiszteletben gyermeke munkáját, egyre több teret engedjen, hagyja gyermekét önállósodni.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Munkavégzés közben fejlődik személyisége, alakul a munkához szükséges attitűdje, képességei, készségei, tulajdonságai.
- A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- Örülnek, ha kötelességüket teljesítették.
- Önállóan, igényesen végzik a munkát.
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások elvégzésére
- Bizalommal fordulnak segítségért egymáshoz és az óvoda dolgozóihoz.

3. Társas, közösségi tevékenység

A gyermekkel szemben támasztott két fő követelmény: tanuljon meg másokkal érintkezni és együttműködni. A kooperációs és kommunikációs képességek pedagógiai szempontból sikeres formálásnak legfontosabb feltétele, hogy a tevékenység - társadalmi és egyéni - értéktartalma és hasznossága nyilvánvaló, felismerhető, tudatosítható, átélhető legyen. Az együttműködési és érintkezési képességek jellegét, tartalmát, színvonalát, hatékonyságát stb. mindenek előtt az alapul szolgáló tevékenységek társadalmisága (közhasznú volta, kulturális színvonala, relációgazdagsága stb.) határozza meg. Pedagógiai programunk négyes feladatrendszere megfelelő bázist nyújt a kooperációs és kommunikációs képességek kifejlesztéséhez. A társas és közösségi tevékenységek állandó gyakorlás által történő kifejlesztése rendkívüli fontossággal bír a társadalmi gyakorlatra való általános felkészítés, azaz az életre nevelés szempontjából. Pedagógiai programunk a gyakorlat szükségleteiből kiindulva vezeti le a társadalmi követelmények rendszerét. A tulajdonságok, a képességek, a készségek, a szükségletek olyan rendszerét kívánja formálni, amelynek segítségével a gyermekek részvétele a napi életben (társadalmi gyakorlatban) egyszerűbbé, könnyebbé, gyorsabbá válik. A társadalom élete, a társadalmi gyakorlat pedig jórészt a társas és közösségi kapcsolatok keretén belül zajlik. Nagyon fontos feladat tehát már az óvodában tudatosan törekedni a közösségben zajló folyamatok, a társas kapcsolatok és a közös tevékenység kibontakoztatására. Mindez természetesen nem jelenti az egyén fejlesztésének mellőzését.

A jó közösséget mindig egyéniségek alkotják, mégpedig olyanok, akik egyéni akaratukat, ambícióikat, vágyaikat képesek a közösség keretein belül is megvalósítani. Az élet is ilyen.

Bizonyos korlátok között kiélhetjük magunkat, azaz nekünk éppen úgy szükséges alkalmazkodnunk másokhoz, ahogyan mások is alkalmazkodnak hozzánk. A cél az, hogy az adott lehetőségek között a legtöbbet legyünk képesek egyéniségünkől kihozni, ezzel is gazdagítva a közösséget.

Minden gyermek egyéniség, akinek lehetőséget kell biztosítani személyisége pozitív és széleskörű kifejlődéséhez. A társas és közösségi kapcsolatok kialakítása a tevékenység bázisára támaszkodva a teljes nevelési folyamatot átfogja. Az óvodai csoport, az óvodai közösség sikeres formálása esetén a társadalom számára igen hasznos közösségi érzés, közösségi tudat és magatartás mellett mások megbecsülése, a közös szokások kialakulása, a hagyományok tiszteletben tartása, sőt a csoport közvéleménye is kialakul. A csoportban elfogadott normák befolyásolják a gyermekek cselekedeteit. Ha mindehhez még nyitott légkör, demokratikus és szeretetteljes irányítás társul, akkor tág teret nyitunk a gyermekek önállósága, tenni akarása és döntési képességének kibontakoztatása irányában. A nevelőközösség szerepe ebben a folyamatban meghatározó. A nevelőközösség belső tartása, gyermekszeretete, kivívott tekintélye és világos, pontos, tudatos, célirányos nevelő tevékenysége nélkül az elképzelt gyermekközösség kialakítása nem sikerülhet. Az óvodai gyermekközösség kialakítása a tevékenységek rendszerén keresztül valósítható meg. Az óvodában minden tevékenységnek a gyermek egyéni öröme túl a közös élményt is kell erősítenie. A társas kapcsolatok, a közös munka, az együtt játszás és a komplex foglalkozások rendszere is az együvé tartozás érzését erősíthetik, ha tudatosan igyekszünk ezt létrehozni. A lényeg, hogy a tevékenykedtetés sokszínű, változatos legyen, és a **tevékenykedtetésen** legyen a hangsúly. Mindent kipróbálhasson a gyermek, kivételt csak a testi és szellemi épségét veszélyeztető tevékenységek képeznek. A közösségi szokások kialakítása pedig a tevékenységek végzését segítse, a gyermekek cselekedeteit irányítsa.

A szokások tegyék lehetővé, hogy az egyik gyerek ne zavarja a másikat a tevékenység végzése közben, a szokásrendszer tegye lehetővé a gyermekek közötti jobb együttműködést, egymás tevékenységére figyelmet, vagy a közös tevékenység során kialakuló viták lerendezését stb. Nem fegyelmezni, hanem tevékenységgel és az ehhez szükséges hellyel, eszközzel kell segíteni a gyermekeket abban, hogy minél nagyobb önállóságra tegyenek szert óvodai életük során. A helyes szociális viselkedés megtanulásának színtere az óvodai csoportközösség. A felnőtt és

gyermek között nem a feltétel nélküli szófogadás, hanem a demokratikus partnerviszony kialakítása a cél.

Az óvodapedagógus ugyanúgy vegye figyelembe a gyermek jogos kívánságait és igényeit, mint ahogy a gyermektől is elvárja a szokások, szabályok betartását. A gyermekek egymás közötti és a felnőttel való kapcsolatában egyaránt a szabadságra, a nyíltságra és az őszinteségre kell építeni. A közösség lehetőséget teremt az önálló kapcsolatok kialakítására, a különböző nézőpontok megismerésére, a konfliktusok kezelésére és megoldására. Ezek a folyamatok pedig a másokkal szembeni tolerancia kialakulásához vezetnek. A társas és közösségi tevékenységek a nevelőmunka egészét átszövik. Ebben a folyamatban talán a legfontosabb időpont az, amikor a gyermek először ismerkedik az óvodával, az óvodai csoporttal. A megszokottól eltérő környezet, a szülőktől való elszakadás, az új helyzet sokszor nehéz feladat elé állítja a szülőket és az óvodapedagógust egyaránt. Az óvodapedagógus feladata, hogy végtelen türelemmel és szeretettel forduljon az újonnan óvodába kerülő gyermek felé. Adjon elegendő időt a beszoktatásra. Biztosítson fokozatos átmenetet és tegye lehetővé a szülővel együtt történő beszoktatást.

Az óvoda nyitottsága nemcsak a beszoktatás ideje alatt, hanem óvodáskor végéig biztosítsa a szülőknek a nevelőmunkába történő közvetlen betekintést. Ez mindkét fél számára (szülő-óvodapedagógus) megnyugtató és biztonságot jelentő lehetőség, amit a gyermek érdekében kétoldalúan lehet hasznosítani. Az óvodapedagógusnak éppúgy szüksége van a nevelőmunkában a szülőktől érkező információkra, javaslatokra, mint fordítva.

Az óvoda nyitottsága, hagyományok teremtésével, nyilvános, közös programok, ünnepek segítségével tovább növelhető.

Az óvodapedagógus feladatai a társas, közösségi tevékenységgel kapcsolatban:

- Biztonságos, nyugodt, félelemmentes óvodai mindennapok biztosítása, amiben lehetőség kínálkozik a gyermekek közötti, valamint a gyermekek és felnőttek közötti minél gyakoribb kontaktusfelvételre
- A felnőttekkel és a társakkal kapcsolatos viselkedési szokások kialakítása és gyakorlása természetes szituációkban
- A gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együttjátás, együttdolgozás képességének kialakítása és gyakorlása

- A konfliktusok kezelése
- A társakért, a csoportért érzett felelősségérzet alakítása
- A demokratikus szabályok betartásának gyakorlása
- Arra nevelni a gyermekeket, hogy megértést és toleranciát tanúsítsanak a társaik irányában

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Felnőttekkel és gyermekekkel egyaránt képesek jó kapcsolatot kialakítani.
- Problémamegoldó képességük kialakul.
- Kialakul a felelősségérzetük.
- Toleránsak a társaikkal szemben.

4. Szabadidős tevékenység

A szabadidő igazi tartalma: a termékeny idő felhasználási lehetőségek közötti szabad választás. Ez is öntevékenység, ez is döntés. Különösen a kisgyermek számára az, aki eleinte a felkínált sokfajta tevékenység közül igazából nem, vagy csak nagyon nehezen tud választani. Egyszerre szeretne mindenütt ott lenni, mindennel játszani, mindent megfigyelni. A szabad, autonóm egyéniség által determinált öntevékenység egyenlő a döntéssel. Ennek közelébe kell eljuttatni a gyermeket. Az ilyen döntést ugyanis már nem befolyásolják természeti szükségességek, társadalmi kötelességek. A szabadidős foglalkozásoknak azért kell a saját, semmivel sem helyettesíthető helyüket és szerepüket kivívniuk a nevelési intézményekben, mert másképpen a gyermek sohasem tanulhatja meg, hogyan gazdálkodjon az önmaga számára felszabaduló, rendelkezésre álló idővel. Ebben a tevékenységi szférában sem képzelhető el, hogy a hosszú ideig szorosan irányított gyermek egyszer csak öntörvényei szerint cselekvő önálló egyéniséggé válik. A kívülről irányított ember, különösen, ha hozzászoktatták tartósan önállótlanság helyzetéhez, nem lesz képes belülről, önmaga által irányított emberré válni.

Az alapvető társadalmi tevékenységeket és az individuális tevékenységi formákat ötvöző nevelési rendszer nem képzelhető el anélkül, hogy a társadalom tagjai elsajátítsák a társadalmi és egyéni lét fenntartásához és gyakorlásához szükséges képességeket. Ezeknek a képességeknek a sokrétősége, elméleti és tapasztalati megalapozottsága, egymást erősítő és

kiegészítő jellege az egyike azoknak a nagy horderejű feladatoknak, melyeknek megvalósítását az óvodában lehet elkezdni.

Az óvodában persze sajátosan - az iskolától eltérő módon - értelmezzük a szabadidős tevékenységet. Ennek oka elsősorban az, hogy az óvodások egész nap az intézményben tartózkodnak, önállóan és a lehetőségekhez mérten szabadon tevékenykedhetnek. Elsősorban a délutáni időszakban jut idő arra, hogy a gyermekek az óvónők által felkínált lehetőségek közül (pl. bábozás, festés, rajzolás, zene-tánc, játéktanulás, sakk, társasjáték, filmvetítés, mese-vers, barkácsolás, stb.) közül szabadon választhassanak. A döntést nehezíti, hogy a szabad választási lehetőség az egyik csoportból a másik csoportba való átlépést is lehetővé teszi. Természetesen nemcsak az épületen belül, hanem azon kívül az udvaron is megvalósítható az a sokfajta választási lehetőség, ami döntésre és természetesen újabb és újabb gyakorlásra készíti a gyermeket. Amelyik óvodában az adottságok azt lehetővé teszik, hogy bent a teremben és kint a teraszon vagy az udvaron egyszerre és egyidőben tevékenykedhetnek a gyerekek, ezt a lehetőséget a szabadidős tevékenységek minél szélesebb skálájának nyújtásával feltétlenül ki kell használni. Az óvodások napi életének ilyen formában való szervezésével nemcsak változatos, minden gyermek érdeklődésére igényt tartó keretet teremtünk, hanem a csoportnál nagyobb közösség megismerésére, sőt kialakítására is lehetőséget biztosítunk. A csoportok elszigeteltségének megszüntetésével kitágítjuk a gyermek élet és mozgásterét, ami maga után vonja a gyermeki önállóság, kezdeményezőkézség és döntési képesség kifejlődését. Ugyanakkor mindezek mellett az egyéni képességek megmutatására, kibontakoztatására is igen hatásos eszköz ez a nevelési mód, hiszen még nagyobb lehetőséget nyújt az azonos érdeklődésű gyermekek kiscsoportos foglalkoztatásához.

Az óvodapedagógus feladatai a szabadidős tevékenységek megszervezésében:

- Törekedjen a zárt csoportszoba tereinek kiszélesítésére. Keresse a lehetőséget arra, hogyan biztosíthatna nagyobb mozgás és tevékenységi teret a gyermekeknek.
- A választásra felkínált tevékenységek listáját bővítse, időszakonként gondolja át a változtatások lehetőségét és szükségességét.
- Egyszerű, saját maga és a gyermekek alkotta eszközökkel segítse elő a gyermekek fantáziájának fejlődését.

- Pihenőidőben és a délután folyamán keressen és kínáljon lehetőséget az egyéni képességek fejlesztésére, a differenciált gyakorlásra, a gyermekek egyéni kéréseinek teljesítésére.

5. Anyanyelv

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll. Ha tehát az anyanyelvi nevelés feladatait fontosnak tartjuk és a gyermeket nyelvi fejlesztésben részesítjük, nemcsak tisztábban és jobban fog beszélni, hanem a gondolkodása is fejlődik. Az óvodai anyanyelvi nevelés *komplex* folyamat, ami a nevelési folyamat egészében jelen van. Minden feladatot, minden tevékenységet áthatva segíti a gyermek önbizalmának kifejlődését, szociális kapcsolatainak kialakítását és elősegíti a gyermek zökkenőmentes iskolai tanulásának megkezdését. A rossz kifejezőképességgel rendelkező, beszédében gátolt gyermek gondolkodási képességét nem tudja megfelelően használni.

Ugyanakkor egy kevésbé intelligens gyermek jó kifejezőképesség birtokában jobb teljesítményt képes felmutatni. Ezért fordul elő gyakran, hogy a fejletlen beszédképességű gyermeket gyakran teljesítménye alatt értéklik. Minden gyermek beszédét meghatározza az otthoni nyelvi környezet.

Az óvoda fejlesztési feladatainak tehát a család, a környezet megismeréséből kell kiindulni és a gyermek egyéni képességeinek megismerésén keresztül kell hatást kifejteni.

A fejlesztésnek a gyermek élményeihez kapcsolódva és tapasztalatszerzéssel egybekötve lehet értelme. Az óvodapedagógusnak arra kell lehetőséget biztosítani, hogy nyugodt légkörben életszerű helyzetekben minden gyermek beszélhessen arról, ami érdekli, ami foglalkoztatja. Semmiféle türelmetlenség vagy a gyermek korlátozása nem megengedhető az anyanyelvi nevelés során. Az óvoda tevékenységgel gazdag élete, a kellemes, nyugodt légkör alapvetően meghatározza az anyanyelvi nevelés fejlesztését. Ilyen körülmények között a gyermekek szívesen és gyakran beszélnek. A nap folyamán bármikor adódhat lehetőség a beszélgetésre, de célszerű a hétfői napokon erre külön is tekintettel lenni, hiszen ilyenkor otthonról és a külső környezetből hozott rengeteg élményt és tapasztalatot mondják el a gyermekek.

A környezet példamutató, tiszta és szép beszéde mintát nyújt, ösztönzést ad a kisgyermeknek a beszédre. Különösen fontos, hogy az óvodapedagógus ügyeljen beszédének stílusára, a

hanglejtés, a dinamika, a hangsúly megfelelő alkalmazására. Beszéde legyen érthető, egyszerű és világos. Figyeljen arra, hogy a gyermekek mindig választ kapjanak kérdéseikre. Ne vegye el a gyermekek kedvét állandó javítással és figyelmeztetéssel a folyamatos beszédétől. Dicsérje és biztassa a bátoribb gyermekeket, serkentve őket a beszédre. A gyermekek anyanyelvi fejlettségét folyamatosan kísérelje figyelemmel. Figyeljen arra a gyermekekre, amelyek beszédhibával, beszédgátlósággal, beszédhibával küzd. Szükség esetén kérje szakember segítségét.

Az óvodapedagógus feladatai az anyanyelvi nevelés fejlesztésében:

- Beszélgetésre alkalmas nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megvalósítása.
- A beszédöröm biztosítása: arra nevelni a gyermekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket.
- Lehetőséget teremteni minden gyermeknek a folyamatos beszéd gyakorlására.
- Képesé tenni a gyermekeket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni.
- A gyermekek szókincsének folyamatos bővítése.
- A beszédészívonal emelése olyan formában, hogy a gyermekek képesek legyenek a nyelvi kifejezés eszközeit variálni.
- Beszédmegértés fejlesztése.
- Beszédtechnika fejlesztése, a helyes kiejtés gyakorlása.
- A gyermeki kérdések inspirálása, megválaszolása.
- A beszédhibák megfelelő módszerekkel történő javítása.

6. A külső világ tevékeny megismerése

Célunk a közvetlen és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti - emberi - tárgyi világ értékei iránt. A környezet megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér- és síkbeli szemléletének alakítása.

Feladatunk:

- Sokféle lehetőség biztosítása a tapasztalatszerzésre.

- A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása.
- A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat - és ismeretszerzés során.
- Tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása a tárgyi, természeti környezetben, a jelenségek, folyamatok, anyagok segítségével.
- Matematikai tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása a környezetben, tevékenységekben, élethelyzetekben.

A gyerek a világot tapasztalatlan egészként fogja fel, s nagy szerepük van azoknak a tapasztalatoknak, amelyekhez közvetlenül hozzájut. A gyermekek érdeklődésük által vezérelt tevékenységeken keresztül kerülnek közvetlen kapcsolatba a fizikai és élő világgal. Felfedezésre törekszenek természetes kíváncsiságuktól hajtva. A felnőttek magatartása, reakciói erősíthetik vagy gyengíthetik ezt a világ iránti érdeklődést. Fontos, hogy a gyermekek maguk is megtapasztalhassák a jelenségeket, folyamatokat, mert közben sokféle képességük fejlődik. A gyerekek helyzetéből, élményeiből, tapasztalataiból táplálkozó tájékozódását érzelmekkel és indulatokkal átítatott jelenségmegértés vezérli.

A tapasztalatszerzés folyamatában képessé válnak a változások és a változásokkal járó, érzékelhető összefüggések felfogására és elsajátítják a fogalmakat, amelyekkel az érzékelhető folyamatokat kifejezhetik. A tapasztalatok új helyzetben történő alkalmazása, új elemekkel gazdagodik, továbbfejlődik, néha minőségileg átrendeződik.

Óvodásainkat a környezetvédelmi tevékenységekbe is bevonjuk, felhívjuk figyelmüket, hogy vigyázzanak a tisztaságra, védjék a növényeket, állatokat, gondozzák őket, kíméletesek legyenek velük. A gyerekeknek sok lehetőséget biztosítunk arra, hogy konkrét tárgyakkal való műveleteken keresztül tapasztalják a matematikai tudást és kompetenciát szerezzenek. A gyermekek egyéni fejlettségétől függően van szükség a műveletek indirekt módon történő fokozatos nehezítésére.

Környezet megismerése

A tevékenységközpontú program célja az, hogy a gyermeknek segítséget nyújtson ahhoz, hogy a világot megismerje és megértse a maga egészében. A gyermeket körülvevő világ megismerésében mindig a közvetlen megfigyelésre és a tapasztalatszerzésre építünk. A természet szeretetére kívánjuk nevelni a gyermekeket, a természet közeli élettellel, a természet, a környezet szeretetének bizonyításával, példát mutatva a gyermek számára. Azt kell benne

megerősíteni, hogy mennyire összefügg mindez egymással és milyen nagy az ember felelőssége a természeti és társadalmi környezet megóvása szempontjából. A tapasztalatszerzés mindig a valódi környezetben történik, ezért a komplex foglalkozások legtöbb esetben nem korlátozódnak le a csoportszobán belüli kezdeményezésekre, hanem a szabad természetben vagy az óvoda környezetében, udvarán zajlanak. Legfontosabb feladat megismertetni a gyermeket azzal a természeti környezettel, amelyben él, felhívni a figyelmet annak értékeire és szépségeire. Ez képezi majd az alapját a később kialakuló természetszeretnek.

A fák, a virágok, az apró kis állatok megannyi ismeretet, feladatot jelentenek a kisgyermeknek. A séták, kirándulások, az óvoda udvarán és kertjében végzett tevékenységek tanulási, tapasztalási lehetőséget kínálnak a gyermeknek. A komplex foglalkozás tehát csak átvitt értelemben nevezhető valódi foglalkozásnak. Inkább komplex tapasztalatszerzési lehetőségről van szó. Az önálló és csoportos megfigyelések révén értékes tapasztalatokhoz juthat a természetben végbemenő változásokról, folyamatokról és összefüggésekről.

Már az óvodában fel lehet és fel kell készíteni a gyermeket arra, hogy társadalomban élünk, ami a közvetlen környezetünkön keresztül hat ránk. A gyermeket demokratikus társadalmi rendben való élésre készítjük fel, amelyben különböző vélemények, értékítéletek lehetnek egymás mellett. Meg lehet éreztetni a gyermekekkel, hogy mindenkinek lehetősége van saját lelkiismeretének megfelelően dönteni. A tolerancia, mások véleményének, érzéseinek és gondolatainak tiszteletben tartása arra neveli a gyermeket, hogy képes legyen elfogadni másokat. Mindez pedig a társadalomban való harmonikus, kiegyensúlyozott élethez feltétlenül szükséges. Természetesen ide tartozik a mások (idősebbek, felnőttek, társak) tisztelete és szeretete is. Ilyen pedagógiai légkörben fejlődik a gyermek ítélőképessége és természetes viselkedési formájává válik a más felfogásokkal szembeni tolerancia. Ugyanakkor lehetőséget kap az önálló véleménynyilvánításra, önbizalmának növelésére. A komplex foglalkozás keretén belül nem szükséges tehát elvont, tág fogalmakban gondolkodnunk, hanem a gyermeket körülvevő valós természeti és társadalmi környezetből megismertetni mindazt, ami megérthető és hasznosítható a gyermek számára. A környezetvédelem vagy a problémák erőszakmentes megoldásának kérdése már az óvodás gyermek szintjén is felvethető és beépíthető a komplex foglalkozások rendszerébe. A természet- társadalom- ember egymástól függő, egymást feltételező, egymást kiegészítő fogalmak rendszere, melynek lényege a kisgyermek szintjén már óvodáskorban is megérthető, megérettethető.

A természet- társadalom- ember fogalomkörhöz szorosan kapcsolódnak és a nevelés egészében jelen vannak azok a mozzanatok, amikor a gyermekek újrjátsszák életüket. Újraélik az óvodában mindazt, amit a mindennapokban a családban, az óvodában vagy tágabb környezetükben tapasztalnak, látnak, hallanak. A környezettel való szoros kapcsolat az életfolyamatok újrjátsszása nemcsak arra ad lehetőséget a gyermeknek, hogy a benne lévő feszültségek feloldódjanak, hanem elősegíti számára a társadalomba való későbbi bekapcsolódást, szocializálódást. A születéstől-felnőttkorig címmel megfogalmazott komplex foglalkozások magukban foglalják a testápolástól, a közlekedésig, a családtól a helyes viselkedésig mindazt, ami a gyermekeknek támpontot nyújthat a környezetében meglévő szabályok megismeréséhez és gyakorlásához. A szokások elsajátítása, a társadalomban való beilleszkedéshez szükséges magatartásformák kialakítása valósulhat meg játékosan, a gyermek érdeklődésének és igényeinek figyelembevételével. Ez a komplex foglalkozás hagyományos értelemben nem is nevezhető foglalkozásnak, hiszen játékidőben, szabadidőben, vagy a nap bármely időszakában megvalósíthatók az itt jelentkező feladatok.

Az óvodapedagógus feladatai a foglalkozások megszervezésében:

- Olyan feltételek megteremtése, amely lehetővé teszi minél több tapasztalat szerzését az őket körülvevő szűkebb, majd tágabb környezetről.
- Tudatosan törekedjen az óvodapedagógus arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek a gyerekek saját természeti és társadalmi környezetükből
- Biztosítani minden eszközt és lehetőséget a gyermekeknek természetben való folyamatos tevékenykedtetéshez
- A foglalkozásokat lehetőség szerint a szabad természetben szervezzük meg
- Biztosítsuk a feltételeit annak, hogy az óvodában élősarok, konyha és/vagy virágoskert működjék, ha lehetőségünk adott, próbálkozzunk kisállatok tartásával is.
- Vonjuk be a környezetvédelmi tevékenységekbe a gyermekeket, hívjuk fel figyelmüket arra, hogy vigyázzanak a tisztaságra, védjék a növényeket, állatokat, gondozzák őket, kíméletesek legyenek velük.
- Az óvodás korú gyermekeinknek tervezhető hagyományos és helyi témák összeállítása a környezetük értékeinek felfedezése, és tudatos kapcsolása más nevelési területhez.

- Megismertetjük a szülőföldet, a hazai tájat, a helyi és más népek hagyományait, szokásait, tanulják meg ezek szeretetét, védelmét
- Hangsúlyt fektetünk a családi és tárgyi kultúra megismerésére, ápolására, védelmére

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Az óvodás gyermek tudja, hol lakik, mi a pontos lakcíme, ismeri a szülei foglalkozását, óvodája nevét.
- Különbséget tud tenni az évszakok között.
- Ismeri a közvetlen környezetében található növényeket, állatokat, illetve a növénygondozás és állatgondozás egyszerűbb feladatait, szívesen ápolja a növényeket, gondozza az állatokat.
- Ismeri és betartja az elemi közlekedési szabályokat, felismeri a közlekedési eszközöket
- Részt vesz az elemi természetvédelmi tevékenységekben, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- Szívesen vesz részt kiránduláson, sétákon, rendezvényen.
- Képes rácsodálkozni a természet szépségeire, ok-okozati összefüggések meglátására.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermek az elemi ok-okozati összefüggéseket felismeri, sokrétű tapasztalatot szerez közvetlen környezetéből, abban tájékozódni tud. Megismeri a környezet tárgyait, tulajdonságait, rövid ideig feladathelyzetben tud maradni. Ismeri az alapvető viselkedési szokásokat, tud köszönni, kérni, elemi szabályokhoz alkalmazkodni.

Matematika

Programunk az ismerettartalmak komplex kezelésére, komplex óvodai foglalkozások keretén belül megvalósuló fejlesztésre kívánja fektetni a hangsúlyt. Felfogásunk azonban a matematikai nevelés önállóságát is hangsúlyozza. Ez nem jelenti természetesen azt, hogy a matematikai nevelés nem komplex formában a gyermek észlelésére, érzékelésére és megismerési vágyára épülve valósulna meg. A környező valósággal való ismerkedés, a folyamatos cselekedtetés kapcsán a gyermekek sokoldalú tapasztalatokat szereznek az őket körülvevő tárgyak, jelenségek formai, és mennyiségi jellemzőiről.

Az óvodában a gyermek életkori sajátosságait figyelembe véve a matematikai tanulás több formája valósulhat meg:

- utánzásos, minta-modellkövető,
- spontán játékos tapasztalatszerzésre, az óvodapedagógus által irányított megfigyelésre épülő tapasztalatszerzés
- gyakorlati problémafelvetés és feladatmegoldás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra adott magyarázatok,
- az óvónő által kezdeményezett foglalkozások.

A gyermek már az óvodába kerülés előtt felfigyel a dolgok mennyiségi és minőségi összetevőire. Érdeklődéssel fordul a matematikai információk felé. Az óvodai nevelés építhet ezekre a korai tapasztalatokra, még akkor is, ha azok pontossága csak a gyermek számára fontos, érzelmileg hangsúlyos helyzetekben megbízható. Az óvodáskort jellemző gondolkodási sajátosságokkal (invariancia, állandóság hiánya) a matematikai nevelés folyamán is számolni kell. Fontosnak tartjuk, hogy a kisgyermekkorban a család által nyújtott matematikai ösztönzéseket időben kövesse a tudatosabb óvodai nevelés, a gyermek egyenletes fejlődését biztosító módszerekkel.

A tevékenységek végzése, a folyamatos cselekedtetés rengeteg olyan szituációt hoz felszínre, ahol természetes környezetben folyhat a matematikai tapasztalatok megszerzése. A perceptuális, a motoros, a verbális és a szociális tevékenységek aktív átélése együttesen nyújt lehetőséget a matematikai ismeretek és összefüggések megláttatására. A komplex foglalkozások alkalmat adnak arra, hogy a korábban mozaikszerűen megszerzett benyomásokat rendszerezzük, a megfigyelések, tapasztalatok körét szélesítsük és mélyítsük, a spontán tanultakat rögzítsük. Bármilyen gyakori is a játékban és egyéb tevékenységekben szerzett, belső érdeklődésből fakadó tanulás, a gyermek negyedik életéve után egyre gyakrabban igényli és képes is kisebb-nagyobb csoportban az óvodapedagógus által irányított formában a mélyebb és sokoldalúbb összefüggések észrevételére és feltárására.

Azt, hogy a matematikai nevelés tartalmából melyiknél elégedhetünk meg a játékidőben szerzett benyomásokkal, vagy mely matematikai összefüggést dolgozzuk fel a foglalkozáson, azt az óvodapedagógus dönti el.

A matematikai nevelés tartalmának szoros kapcsolatban kell lennie az életre neveléssel. A gyermeket körülvevő környező valóság mennyiségi és térbeli viszonyai, formái természetes napi szituációkban is megfigyelhetők. Tevékenykedés közben a megismerő képességek (érezékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problémalátás, problémamegoldás) fejlesztése szinte észrevétlenül megvalósítható. Játék és szabadidőben folyamatosan létrejöhetnek olyan szituációk, melyek alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére akkor, ha az óvodapedagógus képes az adódó lehetőségek felismerésére és kihasználására. A gyerek a világot tapasztalatlan egészként fogja fel, s nagy szerepük van azoknak a tapasztalatoknak, amelyekhez közvetlenül hozzájut. A gyermekek érdeklődésük által vezérelt tevékenységeken keresztül kerülnek közvetlen kapcsolatba a fizikai és élő világgal. Felfedezésre törekcszenek természetes kíváncsiságuktól hajtva. A felnőttek magatartása, reakciói erősíthetik vagy gyengíthetik ezt a világ iránti érdeklődést. Fontos, hogy a gyermekek maguk is megtapasztalhassák a jelenségeket, folyamatokat, mert közben sokféle képességük fejlődik. A gyerekek helyzetéből, élményeiből, tapasztalataiból táplálkozó tájékozódását érzelmekkel és indulatokkal átítatott jelenségmegértés vezérli.

A tapasztalatszerzés folyamatában képessé válnak a változások és a változásokkal járó, érzékelhető összefüggések felfogására és elsajátítják a fogalmakat, amelyekkel az érzékelhető folyamatokat kifejezhetik. A tapasztalatok új helyzetben történő alkalmazása, új elemekkel gazdagodik, továbbfejlődik, néha minőségileg átrendeződik.

A gyerekeknek sok lehetőséget biztosítunk arra, hogy konkrét tárgyakkal való műveleteken keresztül tapasztalják a matematikai tudást és kompetenciát szerezzenek. A gyermekek egyéni fejlettségétől függően van szükség a műveletek indirekt módon történő fokozatos nehezítésére.

Feladatok a matematikai nevelés során:

- Az óvodapedagógus feladata olyan eszközök, és tevékenységek biztosítása, ami felkelti a gyermekek érdeklődését és természetes élethelyzetekben teszi lehetővé számukra matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését.
- Pozitív viszony kialakítása, a matematikai jellegű problémás helyzetek megoldásához, a logikus gondolkodás megalapozása,
- Az elemi ok-okozati összefüggések felismertetése, tevékenységekben, élethelyzetekben való gyakorlása és megtapasztalása.

- A gyermekek aktív, passzív szókincsének, mennyiségi és minőségi gyarapítása, a fogalmak, relációk körének és tartalmának bővítése.
- A komplex matematika tevékenységek vagy kötetlen kezdeményezéseknek minden esetben támaszkodjanak a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire.
- A tevékenységeket változatos formában kötött és kötetlen, egyéni, páros, mikro csoportos szervezéssel, megfelelő hely, idő, eszköz, anyag segítségével biztosítjuk.
- A matematikai képességek fejlesztését játékos formában, játékba építetten történjen.
- A gyermekek életkori sajátosságuknak és egyéni fejlettségüknek megfelelően alkalmazzuk a matematikai kifejezéseket, differenciált képességfejlesztés.
- A tapasztalatok szerzését irányítottan végezzük, az egyéni sajátosságokat figyelembe véve.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél fontos a már elsajátított ismeretek, jártasságok, készségek állandó gyakorlása, illetve az új ismeretekbe való beépítése - legfontosabb az elvonatkoztatás, általánosítási folyamat segítése játékban és a szociális folyamatokban.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Logikus gondolkodása életkorának megfelel, problémamegoldó készsége jó.
- Számfogalma 10-es számkörben mozog
- Képes halmazokat összehasonlítani, tulajdonság szerint szétválogatni
- Helyesen értelmezi és használja az összehasonlítás megítélésének fogalmát: hosszabb-rövidebb, kisebb-nagyobb, több-kevesebb, stb.
- Ismeri az irányokat, és helyesen értelmezi feladatvégzése során: jobbra-balra, előre-hátra, lent-fent, stb.
- Helyesen használja a névutókat.
- Felismeri a sorba rendezés logikáját, azt képes jól folytatni, legalább 3 elemszámmal
- Az alapvető formákat felismeri, azonosítja: kör, négyzet, téglalap, háromszög.

- Képes részekből az egészet kirakni.
- Ismeri az alapvető mértani testeket, azokat képes felismerni és megnevezni (kocka, gömb, téglatest).
- Van tapasztalata a tükörképről, szimetriáról
- Azonosságokat, különbözőségeket képes felismerni és megfogalmazni
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermek az elemi ok-okozati összefüggéseket felismeri, sokrétű tapasztalatot szerez közvetlen környezetéből, abban tájékozódni tud. Rövid ideig feladathelyzetben tud maradni.

7. Művészeti tevékenység

A művészet ismerete, szeretete, esetleg valamely művészeti ág művelése az egyetemes emberi kultúra megismerése már óvodáskorban elkezdődhet. Az esztétikum már nagyon korai életkorban hat a kisgyermekre. Az óvodapedagógus mindennapi feladatai közé tartozik megismertetni a kicsiket a világ szépségeivel. Megcsodálni egy madár énekét, megvizsgálni az őszi falevél színeit, a virágzó fákat vagy egy szép színes mesekönyvet kezünkbe venni ugyanazt az esztétikai élményt jelentheti. Nagyon fontos a művészeti nevelés szempontjából az, hogy esztétikus, egyszerű, átlátható, nyugalmat árasztó környezet vegye körül a gyermeket. A szépen berendezett csoportszoba, az óvoda esztétikussága és harmóniája komoly hatást gyakorol a gyermekre. Nem lehet elégszer elmondani azt sem, hogy egy kellemes benyomást keltő, jó ízlésű óvodapedagógus mennyit tud tenni szinte észrevétlenül, saját példájával a művészeti nevelés érdekében. A művészet nem más, mint a világ megismerése sajátos nézőpontból, egyéni szűrőn keresztül. Mindez azt jelenti, hogy a művészeti nevelés mindenképp az egyéniség színeinek kibontakoztatását jelenti. Ezért sohasem célszerű sémákat, felnőttek által kidolgozott elképzeléseket megvalósítani a gyerekekkel.

Mindig arra törekedjünk, hogy ő maga találja ki és valósítsa meg elképzeléseit, csupán akkor nyújtunk ehhez segítséget, ha azt a gyermek maga kéri és igényli.

A kreativitás az alkotó gondolkodás és cselekvés kialakítása a művészeti tevékenységek legfontosabb feladata. Akinek van fantáziája, vannak ötletei, aki problémák megoldásán dolgozik, aki gondolatait és érzéseit ki tudja fejezni, aki önmagát új, másfajta módon éli meg, az kreatív ember. Az újat alkotás, a változások elindítása, az önálló egyéniség kifejezése szintén

a kreatív emberek sajátossága. Az óvodáskorban hihetetlenül nagy lehetőségei vannak a kreatív képességek kibontakoztatásának. Az óvodában a gyermekek kreativitásának megnyilvánulását elsősorban az oldott légkör, a nagy mozgás és szabadságtér, valamint a megfelelő eszközök biztosítása segíti elő.

Minél több alkalmat kell adni arra, hogy a gyermekek érzéseiket, gondolataikat, ötleteiket a játékban, az ének-zenében, a bábozásban, a rajzolásban, stb. kifejezésre juttassák. A tapasztalatszerzés itt is alapvető fontosságú feladat. Minél több eszközzel ismerkednek meg a gyermekek, minél biztosabban kezelik azokat, annál több lehetőségük adódik önmaguk kifejezésére. Az óvodapedagógus felelőssége igen nagy, hiszen a gyermek fogékony mindenre, mindent befogad, minden érdekli, mindent utánoz, mindent válogatás nélkül kedvel. Az óvodapedagógus véleményét - különösen akkor, ha szeretetteljes kapcsolatban van vele - szinte fenntartás nélkül elfogadja. Amit az óvónéni szépnek lát, az neki is tetszeni fog. Ezért fontos, hogy jó ízlésű, művészetet kedvelő ember foglalkozzon a kisgyermekkel.

A művészeti tevékenységek fogalom rendkívül sokrétű, összetett és komplex jellegű. Ebbe a fogalomkörbe a mese-vers, az ének-zene, a bábozás, a tánc, a játék, a dramatizálás, a festés, az agyagozás, a rajzolás, a barkácsolás éppúgy beletartozik, mint a környezet esztétikája. A művészeti tevékenységek tehát nem egy foglalkozást jelölnek, hanem olyan tevékenységeket, melyeket játékidőben vagy a szabadidőben éppúgy gyakorolhatnak a gyermekek, mint a nap folyamán bármikor. A komplexitás itt nem jelent mást, mint az életben egyébként előforduló jelenségek megörökítését valamilyen formában.

Az ősszel lehulló falevelet színezhethetjük, festhethetjük, lerajzolhatjuk, énekelhetünk és mesét, verset mondhatunk róla, bábokat készíthetünk belőle. Ez így együtt jelentkezik a valóságban is és ennek kell visszatükröződnie a foglalkozásokon is. Ismételten le kell szögezni azonban, hogy foglalkozásoknak tekintjük a szabad természetben lezajló bármilyen megfigyelést, sétát, tehát foglalkozás alatt nem kell feltétlenül a klasszikus értelemben vett foglalkozásokra gondolni.

Az óvodapedagógus feladatai a művészeti tevékenységek megszervezésében:

- Úgy alakítsa ki a gyerekek bevonásával a csoportszobát, hogy ott a különböző tevékenységet kereső gyermekek nyugodtan, kényelmesen dolgozhassanak
- Biztosítson minél több eszközt, időt és helyet a művészeti tevékenységek gyakorlásához, ezzel is ötletet adva a gyermeki fantáziának
- Nyújtson lehetőséget a vizuális és kommunikációs tevékenységek összekapcsolására

- Elősegítjük a gyermekek önálló elképzeléseinek megvalósítását- lehetőséget adunk a gyermekeknek arra, hogy minél több élményt átélve megvalósíthassák elképzeléseiket.
- Az óvodapedagógus a mindennapi mesélés, verselés, mondókázás biztosításakor ügyeljen a gyermekkel való szoros érzelmi kapcsolat, a meghitt légkör megteremtésére.
- Magyar népszokások, hagyományok, jeles napok, ünnepek dalainak, népi gyermekjátékainak, mozgásos játékainak összegyűjtése.
- Az óvónő viselkedése, hangja, hangereje, hangszíne minta a gyermek számára. Mindig törekednie kell a tiszta hangon való éneklésre.
- Gyermekek zenei hallásának fejlesztése (halk-hangos, magas-mély közötti különbségek, dallambújtatás)
- Ritmusérzék fejlesztése(egyenletes löktetés, ritmus, tempóérzékelés érzékeltetése)
- Zenei formaérzék fejlesztése (motívumhangsúly, dallammotívumok, ritmusmotívumok fejlesztése)
- Zene hallgatására való nevelés.
- Segítjük a gyermeket az önálló feladatmegoldásban, élményszerzésben, a felnőtt minta spontán utánzásával válják mindennapi tevékenységgé az éneklés, zenélés.
- Az óvodapedagógus mozgásmintája alapján egyszerű tánc-koreográfiákat sajátítanak el a gyermekek. (táncos járás, egy lépéses csárdás, forgások, rugózások)
- A helyes testtartása kiemelkedő figyelmet igényel minden művészeti tevékenység során, amelyet leginkább példamutatással segíthetünk elő.

Verselés, mesélés

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

A gyermekek érzelmi biztonságához és az anyanyelvi neveléshez tartoznak hozzá a különböző mondókák, dúdolóok, versek, melyeket játékos mozgásokkal is összekapcsolhatunk. A ritmus, a mozdulatok, a szavak egysége pozitív érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak a gyermekeknek.

A magyar gyermekköltészet és a népi hagyományaink gazdagsága erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre.

A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában – feltárja számára a külvilág és az emberi belső

világ legfőbb érzelmi viszonyait. Különösen alkalmas a mese az óvodás gyermek szemléletmódjának és világvilágának alakítására. A kisgyermek félelmeit szorongásait is feldolgozhatja és feloldhatja a mesékben. A mesélővel való személyes kapcsolat érzelmi biztonságot teremt számára. A mesehallgatás során a gyermek belső képvilágot jelenít meg, s ez a belső képalkotás az élményfeldolgozás egyik legfontosabb módja.

Nem szükséges foglalkozási kereteken belül maradni, hiszen mesélni mindennap szükséges az óvodában: kezdeményezésre lehetőség van a nap bármelyik szakában, és elengedhetetlen az elalvás előtti mese is. Mindkettő fontos a maga helyén és idején. A gyakori ismétlés, a mese többszöri feldolgozása az óvodások elengedhetetlen igénye.

Igyekszünk arra törekedni, hogy a mese-vers kezdeményezések anyaga változatos legyen, s gerincét a magyar népmesekincs megismertetése adja, ám helye van a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek is.

Teremtsünk lehetőséget a gyermekek önálló szöveg és mesemondásához. Segítsük elő, hogy megfelelő eszközökkel el is játszassák a gyermekek a nekik tetsző meséket. A gyermek saját vers- és mesealkotása, mozgással vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja. Segítsük elő gyermekeink absztrakt gondolkodását, támogassuk memóriájuk, kreativitásuk fejlődését, fejlesszük belső képalkotásukat.

Kedvelt tevékenysége az óvodásoknak a bábozás és a dramatizálás. Mindkettő szorosan kapcsolódik a meséléshez, mondókázáshoz, verseléshez. Az irodalmi élmények feldolgozását segítsük elő különböző eszközök, anyagok, barkácsolási lehetőségek biztosításával. Óvodánk fontosnak tartja, hogy a gyermekeknek időről időre bábszínházi élményben legyen részük. Az év során többször biztosítunk alkalmat bábelőadás megtekintésére.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Gyermekeink szívesen ismételnének verseket, rigmusokat, mondókákat. Várják, igénylik a mesehallgatást.
- Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak egymás és maguk szórakoztatására.
- Megjegyznek mondókákat, verseket, meséket.
- Tudnak meséket, történeteket kitalálni és azt mozgásban, illetve képben megjeleníteni. Képesé válnak a valós és a mesevilág közötti elvonatkoztatásra
- Figyelmesen végig tudják hallgatni a felnőtteket és társaikat.

- Bővül a szókincsük, fejlődik nyelvi kifejezőképességük, kialakul az összefüggő beszéd.
- Kialakul a könyv szeretete, óvása.
- Megismerkednek más népek irodalmi értékeivel.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeink is örömmel hallgatják a meséket, szívesen ismételtetnek verseket, mondókákat, önmagukhoz képest fejlődik verbalitásuk, kommunikációs képességük.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Maga a tevékenység és ennek öröme a fontos. A gyurmázás, agyagozás, rajzolás, festés, batikolás, vágás, ragasztás, varrás, barkácsolás, ezek a tevékenységek a gyermekek kedvencei közé tartoznak, melyek során fejlődik finommotorikus és grafomotoros képességük. A feladat elsősorban az, hogy biztosítsuk a zavartalan és sokrétű tevékenykedés külső feltételeit. Ismertessük meg a gyermeket a vizuális eszközök használatával, különböző anyagokkal, technikai eljárásokkal. Keltsük fel igényüket az alkotásra a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

A gyermekek számára megszokott és elérhető helyen mindig álljon rendelkezésre mindenféle anyag és eszköz, amivel a gyermek fantáziájának megfelelően dolgozhat, alkothat. Nagyon célszerű a vizuális tevékenységek és a munkatevékenységek összehangolása, hiszen a szabad, önálló tevékenykedés gyakran jár együtt viszonylagos rendtelenséggel.

Szokás kérdése, mennyire képesek a gyermekek környezetüket ilyen széles skálájú tevékenységrendszer mellett is rendben tartani. A tevékenységek megszervezéséhez kitűnő pedagógiai alapot adnak az évszakok változásai, a természet szépségei, a gyermek által megérthető világ tárgyai és eseményei.

Ugyancsak kitűnően hasznosíthatók a vizuális tevékenységek számára az ünnepek, melyek érzelmileg is közel állnak a gyermekekhez és megmozgatják a fantáziájukat. Ahhoz, hogy kibontakozhasson a gyermekek alkotókedve, teljes önállóság szükséges. Az ötlettől a megvalósításig főként bátorítást, útmutatást és dicséretet várnak a gyermekek. Nem szükséges, sőt káros, ha uniformizáló nevelési módszerekkel elveszünk a gyermek bátorságát az egyéni kifejezőmódoktól. Az óvodában legyen lehetőségük a gyermekeknek arra, hogy bármikor kipróbálhassák képességeiket. Amennyiben megoldható, minden csoportszobában célszerű egy kis sarkot vagy szekrényt biztosítani, ahol a barkácsoláshoz szükséges eszközöket,

felszereléseket, anyagokat tárolhatjuk. Nagy hasznát veszik ennek a gyermekek, hiszen például a nagyobbak szerepjátékához bármikor kiegészítő eszközök készülhetnek és a kisebbek is örömmel ismerkednek meg a különböző szerszámokkal. A tevékenykedések közben fejlesztjük gyermekeink képi-plasztikai kifejezőképességét, komponáló-, térbeli tájékozódó és rendezőképességét, gyermeki élmény és fantázia világuk gazdagítását, és képi kifejezését.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Képköltésben egyéni módon, képességeiknek megfelelően jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- Fejlődik képi, plasztikai valamint térbeli komponáló képességük, gazdagodik fantázia világuk.
- Képesé válnak esztétikai élmények befogadására.
- Örömmel, bátran biztonságosan használják az ábrázolás eszközeit
- Élnek az alkotás, létrehozás lehetőségével, kialakul bennük az igényesség alkotásaik iránt.
- Megismerik a népi, díszítő művészet alapjait, elemeit.
- Fokozott önállósággal alkalmazzák a megismert technikákat.

Ének-zene, énekes játék, gyermektánc:

Az óvodai ének-zene nevelésnek jelentős hagyományai vannak. A magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok világa ma is élő és felhasználható hagyomány. Szinte valamennyi ünnepkörökhöz kapcsolódik olyan dalanyag, melyet megismertethetünk a gyerekekkel. A néphagyományörzés mellett a Kodály alkotta módszer is folyamatosan megújulva megtartotta kapcsolatát az életre neveléssel. Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint a napi mesélés vagy séták és kirándulások.

Tehát ez a feladat sem korlátozható csupán a foglalkozások időtartamára. Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra vagy körjátékok játszására. A komplex foglalkozások inkább összefoglalják, elmélyítik a gyermekek ismereteit és alkalmat adnak a képességek fejlesztésére. Az óvodai zenei nevelés a gyerekeket élményhez juttatja, felkelti zenei érdeklődésüket, formálja zenei ízlésüket. Fejleszti a gyermekek zenei hallását,

ritmusérzékét, mozgáskultúráját. A zenei nevelés szorosan kapcsolódik más nevelési területekhez is.

Az élményt nyújtó közös éneklés, a körjáték vagy a mondókázás a művészeti és az esztétikai nevelés szempontjából is kitüntetett helyet kap. A Kodály Zoltán útmutatásai alapján Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének-zenei nevelés alapjaira épülő fejlesztés a tevékenységközpontú óvodai nevelésen belül hatékonyan megvalósítható. Ezzel biztosítható a gyermekek ének-zenei kultúrájának megalapozása, a néphagyományörzés és az ének-zenei nevelés színvonalának megőrzése.

A gyermektánc a gyermekek kulturális testmozgására, valamint a tánc előkészítésére irányul, ezen tevékenységgel is támogatva a gyermekek későbbi zene szeretetét, zeneértését. Fontos eszköze a testhangszerek alkalmazása (tapsolás, csettintés, paskolás, dobantás) egyszerű koreográfiákon belül. A tevékenység kiindulópontja az utánzás, de teret biztosít a zene mozgással való kifejezésére is. A különböző mozgások, zenei anyagok elsajátításával megismerik egyes népcsoportok tánckultúráját, népszokásait.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- A gyermekek szívesen játszanak énekes játékokat, gátlások nélkül dalolnak, táncolnak.
- Megkülönböztetnek zenei fogalom párokat.
- Dallam motívum alapján felismerik a dalokat, megkülönböztetik a zenei hangokat más zörejektől, zajoktól.
- Érzik és alkalmazzák az egyenletes lüktetést és a dalok, mondókák ritmusát.
- Ismernek néhány hangszert és képesek a ritmushangszerek alkalmazására .
- Törekednek a tiszta éneklésre, képesek hat hangterjedelmű dalok előadására.
- Tudnak egyszerű tánc lépéseket, ismernek néhány térforma alakítási lehetőséget.
- Szívesen hallgatnak zenét.
- Fejlődik önbizalmuk, derűsek, nyugodtak.
- A népdalokkal, népi mondókákkal önazonosságuk közösséghez kötődésük erősödik.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermek szívesen, felszabadultan énekel, táncol, részt vesz körjátékban, örömmel használja az egyszerű hangszereket.

8. Az egyén társadalmi feladatait tudatosító, képességeit fejlesztő ismeretek, tevékenységek

Céljaink

- A gyermekek személyiségének fejlesztése (pozitív énkép, önkontroll, szabálytudat, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás)
- Egészséges életmód kialakítása, erősítése
- A gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése és a rendszeres testmozgás igényének kialakítása, erősítése
- A gyermekek mozgáskultúrájának kialakítása

Feladataink:

- Az egészségfejlesztő testmozgás lehetőségeinek biztosítása az óvodai nevelés minden napján az egyéni szükségletek figyelembe vételével
- A rendszeres és egészségfejlesztő testmozgás megfelelő tárgyi és személyi feltételeinek biztosítása
- A komplex testmozgások beépítése az óvodai élet egyéb tevékenységeibe
- Az összerendezett nagy- és kismozgások kialakítása, mozgáskoordináció fejlesztése
- Testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése /erő, gyorsaság, ügyesség, állóképesség, egyensúlyérzék, testtartás/
- A térbeli, időbeli tájékozódó képesség fejlesztése
- A testséma, a szem-kéz,- láb koordinációjának fejlesztése
- A gyermekek egyéni fejlettségéhez mérten az alapmozgások kialakítása, korrigálása, koordinációs zavarok csökkentése
- A mozgás és az értelmi képességek együttes fejlesztése
- A szociális képességek fejlesztése, az együttműködés és a társas magatartás kialakítása
- Tehetséges gyermekek sportolási lehetőségeinek segítése
- Segítsük elő a gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásának kialakulását.

Mindennapi testnevelés

A tevékenységközpontú óvodai nevelés lényeges eleme a testi fejlesztés. A 3-7 éves gyermekek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres, játékban gazdag, az

egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi testnevelés nélkül. Ismert tény, hogy a mozgás öröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll, továbbá, hogy az óvodás korú gyermek tevékenységének alapeleme a játékon kívül a MOZGÁS.

A mozgásfejlesztéshez tehát hozzátartozik, hogy maximálisan biztosítsuk a spontán mozgás lehetőségét, mégpedig az egyéni sajátosságok figyelembevételével. Ajánlatos tehát minden adódó lehetőséget kihasználni a nap folyamán a mozgásra. Rendkívül fontos a szabad levegőn való tartózkodás minél hosszabb idejű biztosítása. A gyermekek napirendjét úgy célszerű összeállítani, hogy azzal elkerüljük az egyoldalú terhelést és lehetőleg felváltva biztosítsuk a mozgást és az ülésel együtt járó tevékenységeket. A mozgás és pihenés egyensúlyának biztosításával sikerülhet a gyermekek egyoldalú igénybevételét elkerülnünk.

Az egészséges életmód szokásainak megalapozását óvodáskorban kell elkezdenünk. A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése az óvodai testi nevelés fontos feladata, amit csak a helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakoroltatásával érhetünk el. A megfelelő intenzitású, derűs légkörű testmozgás biztosítja a motoros képességek fejlődését, melynek egyre magasabb szintje előfeltétele a bonyolultabb mozgások eredményes végrehajtásának, ezáltal a mozgás-műveltség fejlődésének. A természet erőivel - napfény, levegő, víz - történő edzés kedvező hatását sem szabad figyelmen kívül hagyni, ezért a mindennapi testnevelést lehetőleg a szabadban célszerű tartani. Az intenzív, változatos gyakorláshoz megfelelő helyre és eszközre van szükségünk.

A jó eredmény eléréséhez az optimális tárgyi feltétel biztosításán túl azonban az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése is elengedhetetlen. A nyugodt, derűs légkörű, játékban gazdag, kellő intenzitású napi 20-30 perces testmozgás nem csak a kondicionális és koordinációs képességek fejlődését biztosítja, hanem hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált fejlesztéséhez is. A mozgásos játékoknak, tevékenységeknek rendszeres alkalmazása kedvezően hat a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulására. Ez napjainkban nagyon fontos feladat, mivel már az óvodás korú gyermekek között is egyre nagyobb számban fordulnak elő mozgásszervi elváltozások.(Pld.:hanyag tartás, scoliosis, lábboltozat süllyedés). A mindennapi testnevelés hatásának maximális kifejtéséhez szükségesek olyan objektív és szubjektív feltételek, melyek lehetőség szerint valamennyi óvodában megvalósíthatók és amelyek megsokszorozzák az egyébként elérhető eredményeket.

A mindennapi testnevelés objektív feltételei:

Elsősorban a megfelelő hely biztosításáról kell szólni. Mivel a foglalkozásokat döntő mértékben a szabadban valósítjuk meg, ezért célszerű füves területen különböző pályákat kialakítani. Ehhez csupán mozgatható kis kapuk szükségesek. Nagyon jó lehetőséget nyújt a különböző mozgások gyakorlására a mesterségesen kialakított domb, ami télen szánkózásra, csúszkálásra, síelésre használható, nyáron viszont gyakorolható itt a gurulás, mászás, kúszás, felfelé történő futás, szökdelés stb. A füves, sík és dombos terület mellett feltétlenül szükséges az aszfaltos, kavicsos terület. Hosszabb sétát, sőt túrát tehetünk a gyerekekkel a szabadban, ha lehetőségünk adódik használhatjuk a közeli iskola füves pályáit. Némi ötletességgel és szakemberek bevonásával tovább fokozható tehát a mindennapi testnevelés hatása. Minden, ami az óvoda udvarán található (fák, bokrok, homokozó, játékeszközök, stb.) felhasználhatók a mindennapi testnevelés feladatainak megvalósításához.

Ugyanez mondható el az épületen belül szervezett mindennapi testnevelésre is. Mindenkor nagy gondot kell fordítani az alkalmazásra kerülő kézi és tornaszerek, berendezési tárgyak épségére, tisztaságára, valamint arra, hogy könnyen elérhetők legyenek, megfelelő számban álljanak rendelkezésre. Az eszközök előkészítése az óvodapedagógus, a gyermekcsoport és a dajka aktív együttműködésére ad lehetőséget.

A mindennapos testnevelés szubjektív feltételei:

Az óvodapedagógus személyisége, testi neveléshez való viszonya nagymértékben meghatározza a gyermekcsoportban folyó mindennapi testnevelés eredményességét. A testgyakorlatok mintaszerű végzésével, a játékba való aktív bekapcsolódással kedvezően motiválhatja a gyermekeket, építve utánzási hajlamukra, segítve a rendszeres testmozgáshoz való pozitív viszonyuk kialakulását. Az örömmel, derűs légkörben, együttesen végzett gyakorlás hozzájárul az egészséges életmód szokásainak megalapozásához is, ezért nagyon lényeges, hogy az óvodapedagógus minden megnyilvánulásán tükröződjön az, hogy szívesen mozog együtt a gyermekekkel és örül a gyermekek mozgásban elért sikereinek. A mindennapi testnevelés tartalmát döntő mértékben a természetes mozgások, gyakorlatok képezik (járások, futások, ugrások, függések, egyensúlygyakorlatok). Ezeket kiegészíti néhány talajtorna elem, valamint a kézi szerekkel végezhető gyakorlatok. Természetesen ide tartoznak a testnevelési játékok is. A lényeg, hogy minden mozgásforma, amit a gyermekek képesek elvégezni, a mindennapi testnevelés keretébe beépíthető. Az óvodapedagógus dönti el, hogy a mindennapi

testnevelés 20-30 perce alatt testnevelés foglalkozást tart vagy egy-egy mozgáscsoport gyakorlásával, esetleg testnevelési játékokkal tölti ki az időt.

Mozgás

Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása. A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A tevékenységközpontú óvodai nevelés lényeges eleme a testi fejlesztés. A 3-7 éves gyermekek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi testnevelés nélkül. Ismert tény, hogy a mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll.

A mozgásfejlesztéshez tehát hozzátartozik, hogy maximálisan biztosítsuk a spontán mozgáslehetőséget, mégpedig az egyéni sajátosságok figyelembevételével. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének - a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás - fejlődésére.

Az egészséges életmód szokásainak megalapozását óvodáskorban kell elkezdenünk. A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése az óvodai testi nevelés fontos feladata, amit csak a helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakoroltatásával érhetünk el. A megfelelő intenzitású, derűs légkörű testmozgás biztosítja a motoros képességek fejlődését, melynek

egyre magasabb szintje előfeltétele a bonyolultabb mozgások eredményes végrehajtásának, ezáltal a mozgásműveltség fejlődésének. A természet erőivel - napfény, levegő, víz - történő edzés kedvező hatását sem szabad figyelmen kívül hagyni, ezért a testnevelést lehetőleg a szabadban célszerű tartani. A nyugodt, derűs légkörű, játékosan gazdag, kellő intenzitású testmozgás nemcsak a kondicionális és koordinációs képességek fejlődését biztosítja, hanem hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált fejlesztéséhez is.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- A gyermekek szeretnek mozogni, kitaróak a mozgásos játékokban.
- Igényükké vált a rendszeres testmozgás. Testileg edzettek, egészségesek
- Mozgáskoordinációjuk a koruknak megfelelő
- Ismerik az irányokat, tudnak térben tájékozódni.
- Törekszenek a minél pontosabb végrehajtásra
- Játék során ügyelnek a szabályokra, ügyelnek egymás testi épségére.
- Tornaszereket ismerik, bátran, ügyesen használják

9. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése. Célunk a sajátos nevelési igényű és kiemelkedő képességű gyermekek, meglévő képességeinek továbbfejlesztése, új ismeretek, készségek elsajátíttatása.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Az óvodapedagógus feladatai tevékenységekben megvalósuló tanulás során:

- Fejlődésüket elősegítő, támogató környezet megteremtése, melyben kielégítjük a gyermek kíváncsiságát, érdeklődését és fejlesztjük értelmi képességeiket.
- A gyermekeink cselekvő aktivitására épülő változatos, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás lehetőségének és feltételeinek biztosítása.
- Gyakorlati problémamegoldásra ösztönző helyzetek megteremtése, amelyben megvalósul a tapasztalatszerzés, a gondolkodás örömeivel.
- Megismerő képességeik fejlesztése.
- Szemléletes képszerű gondolkodásuk kialakulásának elősegítése.
- Kreativitásuk fejlődésének segítése.
- Tudatos tervező munka, csoportra tervezett éves bontásban alkalmazott nevelési terv.
- Az egyéni fejlődési, érési ütem figyelembe vétele a tevékenységek felkínálása során.
- Személyre szabott, pozitív értékeléssel segítjük gyermekeink személyiségének kibontakoztatását.
- Sajátos nevelési igényű gyermekek tevékenységében érvényesülő pszichikus, motoros tanulási folyamatok biztosítása, speciális szakemberek bevonása.
- Élménybe ágyazott tapasztalatszerzés tudatos irányítása, amely minden esetben komplex jellegű.

- Értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás)
- Gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés: a nap folyamán biztosítjuk a gyermeki kérdésekre épülő ismeretátadás lehetőségét.
- Lehetőséget kínál a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit.
- A gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása.
- A gyermek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodva, differenciáltan, tevékenységközpontú módszerekkel játékos feladatmegoldásokat tervezünk.
- A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének kielégítése.
- Gyakorlati problémamegoldás. Problémamegoldásra ösztönző helyzetek teremtésére törekszünk.
- Tevékenységi formák - lehetnek kötetlenek és kötöttek. A kötelezően szervezett tevékenységek 5-35 perces időkeretet ölelnek fel korcsoporttól függően. Mind két szervezési formában lehetőséget biztosítunk a differenciálásra, az egyéni fejlődési ütem figyelembe vételére.

A fejlődés várható eredménye:

- A gyermekeink önállóan tudjanak konkrét, elemi, ismert jelenségek esetében következtetéseket levonni.
- Cselekvésekbe ágyazva szerezzék meg ismereteiket, kreatív módon gyakorolják a megszerzett ismereteket
- Egyre több szabályhoz tudnak alkalmazkodni
- Problémahelyzetek megoldására törekedjenek, bátran kérdezzenek
- Érdeklődjenek környezetük iránt
- Szándékos figyelmük megjelenik, melynek tartalma terjedelme növekszik,
- Kialakul a koruknak megfelelő feladattudatuk, reális énképük, figyelemkoncentrációjuk.

IX. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

1. Intézményünk külső kapcsolati rendszere

Óvodánk kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények), és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

Óvoda - család kapcsolata:

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciók gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Az óvodai nevelés a családi nevelésre épül, ezért törekszünk a családdal való együttműködésre és összhangra. Célunk, olyan óvodai nevelés megvalósítása, amelyben a szülők megelégedettségét érzük el, érezzék, hogy a gyermekeket gondozzuk, óvjuk, szeretet teljes figyelemmel vesszük körül, gyengéd bánásmódban részesítjük, és képességeikhez mértén megtanítjuk őket mindarra, amit egy ilyen korú gondosan nevelt kisgyermeknek tudni illik. A családi nevelést kiegészítve gondozzuk, védjük, ápoljuk, fejlesztjük a gyermekeket. A szülőkkel történő beszélgetések alkalmával gyümölcsözőbbé tehető az óvoda és a család együttműködése. A szülőket partnernek tekintjük, ezért a gyermekkel kapcsolatos észrevételeinket személyesen beszéljük meg. Fontos a hiteles tájékoztatás, a tapintat és a jó szándékú segítségadás. Óvodánk nyitott, lehetőséget adunk a szülők számára, hogy minél jobban megismerjék munkánkat és betekintsenek gyermekeik óvodai életébe. Arra törekszünk, hogy tisztelet és kölcsönös megbecsülés övezzé kapcsolatukat.

Alapelvek:

- Bizalomra épülő őszinte, segítőkész partneri viszony alakuljon ki a szülőkkel.
- A gyermek fejlődését az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja.
- A családi és óvodai élet közötti folyamatosság biztosítása.
- A gyermek nevelése elsősorban a család feladata, az óvoda a családban megkezdett nevelést kiegészítheti, de nem helyettesítheti.
- Az egyéni igények, szokások figyelembevétele, a hátrányos, veszélyeztetett helyzetű gyermekekkel való fokozott törődés.
- A kiemelkedő képességű gyermekek differenciált fejlesztése.
- Az óvónő ismerje és fogadja el a család szokás-szabályrendszerét.
- A kapcsolat épüljön a tapintatra, bizalomra és mélyüljön el a közös programok együttes tevékenységei alkalmával.
- Az óvónő legyen támasza és segítőtársa a szülőknek gyermeke nevelésében.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel való fokozott törődés.
- A kiemelkedő képességű gyermekek differenciált fejlesztése.

A kapcsolat formái:

- Beíratás- az első személyes kapcsolat
- Szülői értekezlet- közös és csoportonkénti
- Beszoktatás (kiválóan alkalmas arra, hogy a szülő megismerje az óvodai életet, szokásokat, s mintát kapjon gyermeke neveléséhez).
- Egyéni beszélgetések- az aktualitásnak megfelelően
- Ünnepeken, kirándulásokon, rendezvényeken való részvétel a szülőkkel közösen.
- Egyéb forma (óvodánk nyitott az új lehetőségek iránt)
- Nyílt nap.

Óvoda - intézmény fenntartója

Kapcsolatunk részben hivatalos, részben támogató jellegű. A kapcsolattartás célja: tartalmi kapcsolat kialakítása, hogy az óvodai nevelés céljaihoz, feladataihoz, a szükséges anyagi és erkölcsi feltételek biztosítva legyenek. Problémáink megoldásában konszenzusra törekszünk.

Az intézményt érintő bármely témában az ácseszéri, csatkai és bakonyszombathelyi polgármesterekkel egyeztetünk, így igyekszünk megoldást keresni a felmerülő problémákra.

Az együttműködés formái:

- Intézményi beszámolók keretében;
- az Óvodafenntartó Társulási Tanács ülésen való részvétel igény, meghívás alapján;
- Az Önkormányzatok által szervezett rendezvényen való részvétel (igény szerint)
- Megbeszélések igény szerint
- A Fenntartó képviselőinek részvétele óvodai rendezvényeken

Óvoda- bölcsőde

Ácseszéren és Bakonyszombathelyen az óvoda a bölcsődével együtt közös igazgatás alatt működik. A két intézmény (óvoda-bölcsőde) szakmailag önálló, tiszteletben tartjuk egymás kompetenciáját. Fontos a tartalmas kapcsolat kialakítása, hiszen a bölcsődéből a gyerekek az óvodában folytatják közösségi életüket. Igyekszünk egymás munkájának, szakmai feladatainak megismerésére, megértésére, hogy a gyermek számára zökkenő mentesebbé váljon az átmenet az óvodába. Ennek érdekében az óvodába menő gyerekekkel többször látogatást szervezünk az óvodába, hogy ismerkedjenek a várható, új környezettel, a leendő óvodapedagógusokkal. Óvodába menetel előtt szülői értekezletet tartunk közösen az óvónőkkel az érintett gyermekek szüleinek, ahol tájékoztatást kapnak a szülők az óvodai életről.

Az együttműködés formái:

- szakmai napok, programok,
- munkaértekezletek, megbeszélések
- ünnepi alkalmak

Óvoda - iskola

Közvetlen, élő a kapcsolatunk a kijelölt iskolai körzethatárok alapján gyermekeinket fogadó Benedek Elek Általános Iskolával. Ismerik szándékainkat, törekvéseinket, velük együttműködve készítjük fel gyermekeinket az iskolai életre. Fontosnak tartjuk, hogy az átmenet zökkenőmentes legyen. Nagycsoportos óvodásainkkal ellátogatunk az iskolába, az elsős tanító nénik, pedig az óvodában ismerkednek meg leendő tanítványaikkal. Közös

rendezvényeken veszünk részt. Folyamatos, megtartó kapcsolatra törekszünk. A jó kapcsolat alapja a tisztelet és megbecsülés egymás munkája iránt.

Az együttműködés formái:

- A nevelőkkel az emberi és szakmai kapcsolatok folyamatos ápolása
- Érdeklődés egymás munkája iránt
- Látogatás az óvodában, ill. az iskolában
- Megbeszélések, közös előadásokon való részvétel
- A leendő elsős tanító néni az iskolába készülő gyermekek szüleinek beszélgetéseiről, az iskolába lépés teendőiről és az óvodában meglátogatják az iskolába készülő gyerekeket.
- Közös rendezvények megszervezése
- Iskola által szervezett programok fakultatív látogatása
- Keressük az új lehetőségeket

Óvoda - Pedagógiai Szakszolgálat

Közvetlen kapcsolatban állunk a Komárom-Esztergom Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Kisbéri Tagintézményével, ők látják el az óvodában a logopédiai fejlesztést, gyógytestnevelés fejlesztést, diszlexia megelőző fejlesztést, illetve szükség esetén a Szakszolgálat pszichológusához irányítjuk a pszichológiai ellátást igénylő gyermeket.

Az együttműködés formái:

- Szülői értekezletek
- Közös nevelési értekezletek
- Fejlesztő foglalkozások
- Szűrő és kontroll vizsgálatok megszervezése
- Megbeszélések, személyes, telefonos és elektronikus posta formában
- Rendezvényeinken

Folyamatosan figyelemmel kísérjük a felkínált szakmai továbbképzéseket, programokat és tevékenyen részt veszünk azokon. A területi szaktanácsadó segítségét igénybe vesszük.

Az egészségügyi szolgáltatókkal való együttműködés

A védőnővel, háziorvossal közvetlen a kapcsolatunk mindkét óvodában. Az együttműködés célja: a gyermekek egészséges testi-lelki fejlődésének követése és a prevenció.

Sajnálattunkra a törvényhozó az éves látás, hallás vizsgálat lehetőségét kivette a védőnők óvodában kötelezően végzendő feladatai közül, csupán a rendszeres tisztasági vizsgálat maradt meg az óvodákban. A háziorvos az általános orvosi vizsgálatot, gyógytestnevelésre jogosító szűrést végezi az óvodában.

A szomszéd községben (Súron) praktizáló fogorvossal is jó kapcsolatot ápolunk. Elvisszük óvodásainkat fogászati szűrésre, melynek eredményéről tájékoztatjuk a szülőket.

Együttműködés formái:

- Esetmegbeszélések;
- Tájékoztató előadások szervezése a szülőknek
- Iskolai életre való alkalmassági vizsgálat
- Egyéb vizsgálatok
- Tisztasági vizsgálatok

Gyermekjóléti és Családsegítő Központ

A kapcsolattartás célja:

A köznevelési törvény, a gyermekvédelmi törvény előírása szerint, a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének, jólétének, a családban történő nevelésének elősegítése. A veszélyeztetettség megelőzése.

Közművelődési intézmények

Az együttműködés célja a művészetek nyelvén értékeket közvetítsenek gyermekek számára. A közművelődési intézményekkel történő kapcsolattartás során a gyermekek spontán módon jutnak, olyan tapasztalatokhoz, amelyek a művészetek nyelvén szólítják meg őket, felébresztik alkotó fantáziájukat, az értéket közvetítik feléjük.

A környék óvodáival való kapcsolat:

Törekszünk a környékbeli óvodákkal való jó kapcsolattartásra és a szakmai tapasztalatok cseréjére.

2.Az intézmény belső kapcsolati rendszere

Nevelőtestület

A pedagógusok közössége. A nevelőtestület a nevelési-oktatási intézmény legfontosabb tanácskozó és határozathozó szerve.

Döntési jogkör:

- Pedagógiai Program
- SZMSZ
- Házirend
- Éves munkaterv
- Elemzések, beszámolók, értékelések elfogadása
- Vezetői pályázathoz szakmai vélemény készítése
- Továbbképzési program elfogadásáról

A nevelőtestület véleményt nyilváníthat vagy javaslatot tehet a nevelési-oktatási intézmény működésével kapcsolatos valamennyi kérdésben. Ki kell kérni a nevelőtestület véleményét a külön jogszabályban meghatározott ügyekben.

Alkalmazotti közösség

Alkalmazotti közösségünket pedagógusok, pedagógiai asszisztens, intézményi titkár, kisgyermeknevelő és gondozók, dajkák, ételmezésvezető és konyhai dolgozók alkotják.

Szülői Szervezet/ Szülői Fórum

A szülők jogainak érvényesítésére, kötelességük teljesítése érdekében hozható létre. A működést érintő kérdésekben véleményezési és javaslattevő jogkörrel rendelkeznek.

X. ESÉLYEGYENLŐSÉG – A GYERMEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

1. Hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet alapján:

173. § (1) Az óvoda a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számára az oktatásért felelős miniszter által kiadott személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató program szerint óvodai fejlesztő programot szervez. Az óvodai fejlesztő programban az a gyermek vehet részt, aki a Gyvt. 67/A. § alapján, figyelemmel a Gyvt. 161/Q. §-ában foglaltakra hátrányos helyzetűnek minősül. Az óvoda vezetője felveheti az óvodai fejlesztő programba azt a gyermeket is, aki nem hátrányos helyzetű, feltéve, hogy a gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül. Az így felvehető gyermekek létszáma azonban nem haladhatja meg - tört létszám esetén felfelé kerekítve - az adott csoportba felvett, óvodai felkészítésben részt vevő gyermekek létszámának tizenöt százalékát.

(2) Az óvodai fejlesztő program keretében – a gyermek igényéhez igazodva – biztosítja az óvoda

- a) a gyermek fejlesztésével kapcsolatos pedagógiai feladatokat,
- b) a szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységet,
- c) az együttműködések kialakítását azokkal a szolgálatokkal, amelyek a gyermekek óvodai nevelése során a szülőket támogatják, és a gyermekek számára szolgáltatásokat biztosítanak.

Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról a hátrányos helyzet és a halmozottan hátrányos helyzet megállapítását, hátrányos helyzet és a halmozottan hátrányos helyzet fogalmát a 67/A §-ban tartalmazza, az alábbiak szerint:

67/A. § (1) Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról - önkéntes nyilatkozata alapján - megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

b) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

(2) Halmozottan hátrányos helyzetű

a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az (1) bekezdés a)-c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,

b) a nevelésbe vett gyermek,

c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

(3) A gyámhatóság a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság elbírálásával egyidejűleg kérelemre - külön döntésben, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsággal egyező időtartamra - megállapítja a gyermek, nagykorúvá vált gyermek hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetének fennállását.

(4) A hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítása a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapítását követően is kérelmezhető. Ebben az esetben az (1) bekezdésben meghatározott feltételek fennállását a kérelem benyújtásának időpontjára vonatkozólag kell vizsgálni, valamint a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a kérelem benyújtásának napjától a fennálló rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény időtartamára állapítható meg.

(5)* A gyámhatóság a tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt utógondozói ellátásának igénybevételét elrendelő határozatában megállapítja a halmozottan hátrányos helyzet fennállását. A gyámhatóság a gyermek nevelésbe vételét és a tanulói vagy hallgatói

jogviszonyban álló fiatal felnőtt utógondozói ellátásának igénybevételét elrendelő végleges határozatát megküldi a 138. § (1) bekezdése szerinti nyilvántartást vezető gyámhatóság részére. (6)* A gyámhatóság a tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt utógondozói ellátásának megszűnése vagy megszüntetése esetén megállapítja a halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megszűnését. A gyámhatóság a gyermek nevelésbe vételének és a tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt utógondozói ellátásának megszűnéséről vagy megszüntetéséről szóló végleges határozatát megküldi a 138. § (1) bekezdése szerinti nyilvántartást vezető gyámhatóság részére.

Ácsteszer településen magas a szociálisan hátrányos helyzetű családok száma, ebből eredően magas az óvodás korú halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek száma is az óvodai összlétszámhoz viszonyítva. Elköteleztük magunkat a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítésében.

Cél:

Segíteni kell az óvodai közösségbe való beilleszkedést, megerősíteni érzelmi kötődést az óvodához, kompenzálni a családi nevelés hiányosságait azokban az esetekben, ahol ennek szükségét látjuk.

Feladat:

A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása társaikhoz.

2. Különleges bánásmódot igénylő gyermek

Sajátos nevelési igényű gyermek

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd. Intézményünkben a sajátos nevelési igényű gyermekek közül az enyhe értelmi

fogyatékos, és egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyermekek nevelését vállaltuk, integrált formában.

Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek sajátos nevelési igényéhez igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus működik közre. Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó a nem sérült óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

Célunk:

- A sajátos nevelési igényű gyermek önmagához viszonyított fejlődésének biztosítása ép gyermekcsoport közösségében, pozitív ráhatásokra építve.
- Az ép gyermekek esetében: az ember, mint érték megtapasztalása, a „mással” szembeni tolerancia és segítő szándék belsővé tétele.
- A gyermekek fejlődéséhez alapvetően szükséges érzelmi biztonság megteremtése és megtartása, optimális körülmények biztosítása a folyamatos fejlődéshez .
- A speciális nevelési szükségletekhez, életkori sajátosságokhoz igazodó segítség adása annak érdekében, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek az átlagos képességű gyermekekhez minél jobban közelítő személyiséggé váljanak.

Feladataink:

- Befogadó, máságot elfogadó környezet biztosítása.
- Különleges gondozást igénylő gyermekek ellátása.
- A fokozott érzelmi igények kielégítése.
- A sérülés mértékétől függő alkalmazkodó képesség, akaraterő, önállóság, együttműködő készség kialakítása.
- A szokásostól eltérő fejlesztő eljárások alkalmazása, sérülés-specifikus egyéni fejlesztés.
- Az értelmi képességek korrekciója az egész személyiség fejlődése érdekében.

- Egyéni fejlesztési terv kidolgozása a felmérés alapján.
- Kapcsolattartás a szülőkkel, pedagógusokkal, szakszolgálatokkal.

Intézményünkben gyógypedagógus foglalkozik a sajátos nevelési igényű gyermekekkel. A beszédhibás gyermekek fejlesztését logopédus végzi.

Feladataink sérülés specifikusan:

Mozgáskorlátozott gyermek

Mozgáskorlátozott az a gyermek, akinél veleszületett vagy szerzett károsodása, funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció.

Célunk a lehető legnagyobb mértékű önállóság elérése, pozitív személyiségjegyek, képességek erősítése, az ép és mozgáskorlátozott gyerekek közötti kölcsönös elfogadás és tolerancia kialakítása.

- mozgásos akadályozottságból eredő hátrányok csökkentése, megszüntetése
- speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, gyakorlása s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése
- önállóságra nevelés
- megtanult mozgások alkalmaztatása, a tiltott mozgások kerülése
- megfelelő mozgás- és élettér biztosítása,
- énkép, önértékelés fejlesztése
- sérültség tudat csökkentése
- társas kapcsolatok fejlesztése.

Érzékszervi fogyatékos gyermek

- **Látássérült gyermek:** A látássérült gyermek a nevelés-oktatás szempontjából (integrálhatóan nevelhető) vak, alig látó és gyengén látó lehet.
- A sérülésének megfelelő akadálymentes környezet és jól tapintható eszközök biztosítása.
- A szocializációs folyamatok támogatása.

- Életkorának és sérültségének mértéke szerinti önállóságra nevelés.
- A tárgyak és játékok helyének megismertetése.
- Biztonságos téri tájékozódás kialakítása.

Az ép érzékszervek aktivizálásával a hallás, tapintás, szaglás, íz érzékelés, mozgás, ritmus, tájékozódási képesség intenzív fejlesztése.

- **Hallássérült gyermek:** Az óvodapedagógusnak tájékozódnia kell arról, hogy milyen fokú a gyermek hallássérülése, mit és milyen távolságból hall meg, és mikor keletkezett a gyermek hallássérülése.
- A hallássérült gyermekkel való kommunikáció során az óvodapedagógus figyeljen a csoport zajszintjére, a gyermek elhelyezkedésére.
- Győződjön meg arról, hogy a gyermekhez az információk eljutottak.
- A kifejezési formák spontán megnyilatkozásainak elfogadása.
- A gyermek kommunikációs képességének fejlesztése.
- Beszédértés, beszédészlelés fejlesztése.
- Amennyiben a beszédértés nehézkes, úgy természetes gesztusokkal, mimikával segítsük a megértést.

Beszédfigyatékos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek: A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, komplex nevelési környezetben, személyre szabott segítségnyújtással valósul meg. Az óvodai nevelés során az anyanyelvi nevelés, a mozgás, a kommunikáció, illetve a koordinációs készség fejlesztése segíti az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérésében.

- Gazdag nyelvi környezet biztosítása.
- Önbizalom erősítése.
- A gyermekkel való kommunikáció lassított beszédtempóval történik.
- A kifejezési formák spontán megnyilatkozásainak elfogadása.
- A gyermek kommunikációs képességének fejlesztése.
- Beszédértés fejlesztése, beszédészlelés fejlesztése.
- Mozdulás - ritmus- beszéd összerendezésének fejlesztése.

Autista, autisztikus gyermek: Az autizmus egyértelmű diagnosztizálása hosszú folyamat, ezért az óvodai nevelés során jellegzetes magatartásformák figyelhetők meg, mely szakember együttműködését kívánja.

- Önismeret, énkép kialakítása.
- Kommunikációs készségek fejlesztése, különösen a természetes élethelyzetekre.
- Sokoldalú tevékenykedtetés, tapasztalatszerzés lehetőségének biztosítása.
- A gyermeknek számára rövid, pontosan megfogalmazott, személyre szóló utasítások adása.
- A gyermek környezetébe való beilleszkedésének elősegítése.

Az integráció előnyei az SNI-s gyermek számára

- Az értelmileg akadályozott gyermek számára az integrált környezet hatása feltétlenül mintát jelent a szociabilitás, a társas viselkedés, az öltözködés és a társadalmi beilleszkedés terén – a társadalmilag elfogadott magatartás-repertoárt sajátítja el.
- Fejlődik az alkalmazkodóképessége.
- Minél korábbi életkorban valósul meg az integráció, annál korábban lát a gyermek pozitív példákat.
- A korai életszakaszban megvalósuló integráció az értelmileg akadályozott gyermeket hozzásegíti, hogy fokozatosan ismerje fel saját lehetőségeit, fogadja el önmagát, és próbálja elfogadtatni magát a társakkal.
- Konfliktuskezelési stratégiákat sajátít el, megtanul harcolni az érdekeiért.
- Megvalósulhat a lakóhelyhez közeli intézményi ellátás, a sajátos nevelési igényű gyermek nem kerül ki a családi környezetből, olyan gyermekcsoportba kerül, akikkel gyakran találkozhat a mindennapi életben (pl. játszótéren, az üzletekben).

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrációja esetén nagy figyelmet kell fordítani arra, hogy a gyermek ne szigetelődjön el társaitól, ne kizárólag az óvodapedagógus fogadja el.

Az integráció előnyei a befogadó gyermekközösség számára

- A gyermekekben tudatosul, hogy vannak olyan társaik, akik néhány tekintetben különböznek tőlük, esetenként segítségre szorulnak.
- Spontán alakulnak ki olyan morális értékek a személyiségükben, mint a segítőkészség és a tolerancia.
- Megtanulnak másképp együttműködni társaikkal.
- Megtanulják értékelni saját képességeiket.
- Önismeretük, önértékelésük erősödik.
- Alkalmazkodóképességük, elfogadókészségük fejlődik.

A nevelés hatására fejlődik a gyermekek alkalmazkodó képessége, akaratereje, önállósága, együttműködési készsége. A sikerkritérium minden esetben a gyermek beilleszkedése, önmagához képest való fejlődése.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek. Ha a gyermek, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, fejlesztő foglalkozáson való részvételre jogosult. A fejlesztő foglalkozás a szakszolgálati utazó pedagógus hálózat segítségével, és óvodapedagógusi közreműködéssel, az óvodai nevelés keretében valósítható meg.

Célunk:

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek életkorukhoz és önmagukhoz mért fejlesztése gyermek csoportban.

Feladataink:

- A gyermekek teljesítménynek, magatartásának az átlag felé történő közelítése
- Társas kapcsolataik kialakításának, magatartás szabályozási hiányosságaiknak csökkentése
- Közösségbe történő integrálás, fejlesztés.

Megvalósulás folyamata

- A Szakértői Bizottság véleménye alapján a gyermekek fejlesztése egyénileg és csoporton belül fejlettségüknek megfelelő keretek között.
- Elfogadó, befogadó óvodai légkör kialakítása.
- Az óvodapedagógusok és a nevelő munkát közvetlenül segítők pozitív példaadása.

A fejlődés várható eredménye

- Beilleszkednek a gyermek csoportba, a szokás-szabály rendszert elfogadják, alkalmazkodnak hozzá
- Magatartásuk az átlag felé közelít
- Iskola érettség mielőbbi elérése
- Az integrációt elősegítő gyermekcsoport kialakulása

Kiemelten tehetséges gyermek

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Célunk

A tehetségígéretes gyermek felismerése, fejlődésének elősegítése

Feladataink

- Megfelelő környezeti feltételek megteremtése, derűs, nyugodt inkluzív óvodai légkör biztosítása
- A fejlődés feltételeinek biztosítása (eszköz, anyag, hely, idő), speciális szükségletek kielégítése
- Biztatás, támogatás, tevékenységek biztosítása.
- Intellektusuk és kreativitásuk ösztönzése, különbözőségek elfogadása
- A tehetség és megjelenési formájának felismerése:
- A szülő segítése gyermeke nevelésében

Megvalósulás folyamata

- Differenciált feladatátadással egyéni, páros és mikro csoportos foglalkoztatási formában az egyéni képességek fejlesztése.
- Pozitív értékeléssel (óvodapedagógus, gyermek, szülő) sikerélmény biztosítása.
- Megfelelő tárgyi és személyi feltételeket a tehetség kibontakoztatásához.
- A gyermekben tudatosítjuk tehetségét, s biztatva olyan feladatokat adunk, ami továbbfejleszti, ösztönzi őt.

A fejlődés várható eredménye

- A gyermek igényli kiemelkedő képességeinek fejlesztését, azt örömmel éli meg, belső motivációja a fejlődés.
- Megtalálja kiemelkedő képességének megfelelő tevékenységet.
- Képes önálló, látványos és színvonalas produktumok létrehozására.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermek fejlettségének mutatói az óvodai élet végére:

- Gyermekenként változó a sérülés mértékétől befolyásolt, és függ a fejlesztés sikerétől
- Sikerként könyvelhető el, ha a gyermek jól érzi magát a közösségben, amely befogadta őt
- A pedagógusok, a társak és a szülők elfogadó, segítő magatartása biztonságot jelent számára, így alakul önbizalma és környezetéhez való viszonya

3. A bejáró gyermekek nevelése (Ácsteszér)

Ácsteszéri intézménynek speciális arculatot kölcsönöz az a tény, Csatka község óvodásai is hozzánk járnak óvodába. Jól működő rendszert sikerült kiépíteni ennek a feladatnak az ellátására az évek folyamán. Mindent megteszünk azért, hogy a kisgyerekek a lehető legkevésbé érzékeljék a bejárásból adódó hátrányokat. Az óvoda dajkáinak plusz feladat a vidéki gyerekek fogadása, vetkőztetése, illetve délutáni öltöztetése, buszhoz kísérése. Az óvodai befogadás idején szüleik az első napon bekísérik a gyerekeket az oviba, a második naptól azonban szülői kíséret nélkül utazik az óvodába a kisgyerek, ami nem kis megpróbáltatás egy 3 éves gyermek

számára. Igyekszünk számukra a teljes biztonságot, nyugalmat biztosítani, hogy megkönnyítsük az elválást. A téli időszakban gyakorta előfordul, hogy a vidékiek nem tudnak beutazni a rossz útviszonyok miatt, sőt arra is volt már példa, hogy hazamenetelkor kellett gondoskodni a szokásos menetrendnél előbbi hazautaztatásról, mert féltő volt, hogy a szokott időben már nem tudnak bemenni a buszok a településre. A vidéki gyerekek szüleivel való kapcsolatunkat annyi különbség jellemzi az ácseszéri gyerekek szüleivel való kapcsolatunkkal ellentétében, hogy velük sokkal ritkábban találkozunk, ennek ellenére mindent megteszünk azért, hogy ők is mindenről időben értesüljenek, az információk hozzájuk is eljussanak.

Célunk:

A vidékről bejáró gyerekek bejárásból adódó nehézségeinek csökkentése

Feladatunk:

Az óvodai életet úgy kell megszervezni, hogy a vidékiek az utazás miatt ne maradjanak le a tevékenységekről, részesei lehessenek az élményforrásoknak, foglalkozásoknak.

4. Népi játék, néptánc alapú mozgásfejlesztés

A hagyományőrzést, a népi kultúra ápolását programunk feladatának tekinti. Próbáljuk megteremteni azt a miliót, melyben a hagyományápolás, az óvodába lépés első pillanatától, szerves része a nevelésnek. Modern világunkban a gyermekek így megtanulják a népi kultúra szépségét, örömet, s azt, ami ebben követendő. Az óvoda természetes közege a hagyományőrzésnek. A népi kultúra gyermektől-gyermekig szájról-szájra hagyományozódik. Óvodapedagógusainknak e tekintetben is felkészültnek kell lenniük (népi játékok, népdal, népmese ismerete) Speciális szolgáltatásként heti egy órában a középső-nagycsoportosoknak ezért néptáncot tanít mindkét feladat ellátási helyen egy-egy óvodapedagógus, mindketten rendelkeznek az ehhez szükséges ismeretekkel.

5. Bozsik Program:

Az intézményünk 2018-ban sikeresen pályázott a Bozsik Program keretein belül műfüves futballpálya létesítésére a községben. A Bozsik program elsődleges célja, hogy az óvodáskorú gyermekek megismerjék és megszeressék a labdarúgást. A program során az MLSZ különös figyelmet fordít arra, hogy a legkisebbeket, az óvodás korúakat is megszólítsa és bevonja a labdarúgásba, labdával történő játékokba. Az MLSZ óvodás programjának célkitűzése a

gyermek sokoldalú mozgáskultúrájának fejlesztése, a sportolás, mozgás megszerettetése, a tehetségek felfedezése és egyesületekbe történő közvetítése.

6. Madárbarát Óvoda

Kiemelt területként kezeljük a természet és környezetvédelem fontosságát, elkötelezettek vagyunk a téma iránt, ezért több évre visszatekintő madárbarát tevékenységünk eredményeként fontosnak tartottuk, hogy hivatalosan is „madárbaráttá” váljunk. 2017-től a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesülethez benyújtott pályázatunk alapján mindkét feladatellátási helyen „Madárbarát Óvoda” cím birtokosai vagyunk. Fontos küldetésünknek tekintjük a madárvédelem iránti fogékonyság kialakítását a gyermekekben, ennek érdekében élményekben gazdag megismerési lehetőségeket biztosítunk óvodásaink számára, a spontán adódó lehetőségek kihasználásával. Természeti környezetünk jó lehetőségeket kínál ennek magvalósításra, élünk is vele.

Az elmúlt években a madárbarát tevékenységeink köre tovább szélesedett, töretlenül folytatjuk ezt a munkát, az évek során elhasználódott madáretetők, madárodok felújítása, cseréje, újabbak kihelyezése, madáritatás megvalósítása óvodás mindennapjaink szerves részét képezi. Természeti környezetünk fáit, bokrait óvjuk - egyebek mellett - a madárfészkelő, pihenő helyek megőrzése érdekében.

7. Zöld óvoda

Óvodánk mindkét feladatellátási helyen 2017-ben pályázott első alkalommal sikeresen a „Zöld Óvoda” cím elnyerésére. 2020-ban második alkalommal is sikerült elnyerni a megtisztelő címet. Óvodánk szellemiségében kiemelt jelentősége van a környezettudatos nevelésnek, erre építjük a fejlődést elősegítő tevékenységeket, elkötelezettek vagyunk a fenntarthatóság pedagógiája iránt, előtérbe helyezzük a helyi értékek megismerését, védelmét és megőrzését.

Az elmúlt hat évben a legkülönbözőbb vállalások teljesítésével sikerült elérnünk, hogy a „Zöld Óvodai kritériumrendszer” nagy többségét teljesíteni tudtuk.

Az óvoda alkalmazotti közössége a témával kapcsolatban bővebb ismereteket szerzett, ennek folytatása az új dolgozók felé is elvárás, hiszen a téma alapos ismerete nélkül a gyermekek ezirányú nevelése nem lehet sikeres.

Az óvodában a tevékenységek rendszere koherens egységet alkot, harmóniában az évszakok változásával, továbbá a természeti és épített környezetünk kínálta lehetőségekkel.

A „Zöld Óvoda” cím harmadszori, távolabbra tekintve az „Örökös Zöld Óvoda” cím megszerzése a célunk.

8. Óvodakert program

Az Agrárminisztérium, az Iskolakertekért Alapítvány, a Váci Egyházmegyei Karitás és a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara saját iskolakerti kezdeményezéseik összehangolásaként országos programot indítottak 2019 januárjában. Az országosan meghirdetett program harmadik ütemeként az Iskolakerti Alapozó Alprogram 45 óvodakertet és 45 iskolakertet indított útjára, illetve 5 óvodai és 5 iskolai mentorkertet fejlesztett. Az Ácsteszeri Meseerdő Óvoda és Bölcsőde az ácsteszeri feladatellátási helyen az óvodakerti kezdő programhoz 2020 februárjában pályázott, mely elfogadásra került. A jelentkezés feltételeként határozta meg a pályázató, hogy az óvodák biztosítják a területet továbbá az intézményi és a fenntartói nyitottságot az „*Óvodakert programhoz*” való csatlakozáshoz, illetve sikeres pályázat esetén annak működtetéshez.

Az óvodakert pályázat feltételei:

- minimum 60 m²-nyi területet (ebből 20 m²-nyi gyerekekkel megművelhető, földterület) biztosítása óvodakerti célra (a kijelölt terület lehet az intézmény udvarának egy elkülönített része vagy olyan óvodához közeli magánterület, önkormányzati terület, stb.), amelynek használati jogával az intézmény bizonyíthatóan rendelkezik a fenntartási időszak végéig, 2024. január 31-ig.
- óvodakertvezető és egy segítő megnevezése, akik összefogják és koordinálják az óvodakert feladatait, tevékenységeit;
- az óvodakert kialakításához és megműveléséhez legkésőbb 2020. április 30-ig kellett hozzákezdeni;
- az óvodakert fenntartását és az óvodakerthez köthető tevékenységeket az intézménynek minimum 20 gyermekkel kell végeznie - óvodánkban minden gyermek bevonásával történik - legalább kétheti rendszerességgel végzi;
- a program során kapott eszközöket biztonságos helyen kell tárolni;

- a program során kapott eszközöket 1 évig, az óvodakertet és a hozzá kötődő tevékenységeket 3 évig (2024. január 31-ig) szükséges fenntartani,
- az óvoda honlapján „Óvodakert” menüpontot hoz létre, melyen belül biztosítja a program nyilvánosságát, a menüpontot a fenntartási időszak végéig (2024. január 31.) fenntartja és feltölti az óvodakerthez kötődő időszerű híreket, fényképeket;

Az Ácsteszeri Meseerdő Óvoda és Bölcsőde a székhelyen a fenti kritériumrendszernek megfelelő pályázat alapján bekapcsolódott a programba, és a pályázati elvárásoknak megfelelően folytatja az óvodakerti tevékenységet.

Az Ácsteszeri Meseerdő Óvoda és Bölcsőde Benedek Elek Tagóvodája és Bölcsődéje is tervezi a csatlakozást, 2022-ben új helyre költözött az intézmény ahol van elegendő hely a kert kialakítására, így ők is szívesen bekapcsolódnának a programba.

9. A migráns gyermekek interkulturális neveléséből adódó óvodapedagógusi feladatok

- Felkészülés a gyermek fogadására

Az óvónő felkészülése a szülőkkel és a gyermekkel való kapcsolatfelvétellel kezdődik. A későbbiekben a gyermek kultúrájával, vallásával, nemzetiségével kapcsolatos információkat is össze kell gyűjtenie, szükség esetén utána kell olvasnia. Ezek az információk hozzásegítik ahhoz, hogy jobban megérthesse a gyermek viselkedését, meghatározhassa a pedagógiai beavatkozás lehetséges irányait. Tanácsos ezeknek az információknak a csoportban dolgozó dajkával is megismertetni.

- Az érkező gyermek empátiás fogadása

A migráns gyermek kezdeti viselkedését meghatározza aktuális érzelmi beállítódása és előzetes szocializációs tapasztalatai:

- A migráns kisgyermek, amikor bekerül a számára teljesen idegen környezetbe, egyedül lévőknek, kirekesztettnek érzi magát.
- Nem érti a körülötte lévő felnőttek és gyerekek beszédét, és őt sem értik a többiek.
- Fél az ismeretlentől, a változástól, a bizonytalanságtól.
- Vallási okból előfordulhat sajátos étkezési szokás, ettől úgy érzi, ő más, mint a többi kisgyerek.

- Általában a család szociálisan is rászorult, ezért a többi kisgyermekhez viszonyítva hátrányosabbnak érezheti magát.

A kezdeti időszakban a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése. Az eltérő nyelv, szokások, viselkedési módok, étrend elfogadtatása, értékként való bemutatása szükséges a többségi gyermekek számára. A más kultúrákról, a vallásokról, a bőrszínről, az etnikai különbségekről szóló, életkornak megfelelő ismeretek bemutatása apró lépésekben, a gyermekek érdeklődési körét - játék, mese, vers, ének, zene, tánc- figyelembe véve valósítható meg.

A migráns gyermeket segíteni kell a magyar nyelv elsajátításában, melynek leghatékonyabb eszköze a játék, tere pedig maga a közösség.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Szívesen jár óvodába.
- A gyermekcsoport egyenrangú tagjának érzi magát.
- Szívesen játszik társaival és a csoporttársak is keresik a társaságát.
- Megérti a magyar szavak jelentését, szavakat, tömondatokat képes magyarul kimondani.

10. Az óvoda/iskola szociális segítő feladatai

Az óvodai iskolai szociális segítő tevékenység feladatellátásának jogszabályi háttere

- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. Törvény (Gyvt. 40/A. §(2) a-g) pontja)
- A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV.30.) NM rendelet

Az óvodai és iskolai szociális segítő olyan – óvodában, iskolában és kollégiumban tevékenykedő segítő szakember, aki a gyermekek/tanulók veszélyeztetettségének megelőzésével, a szociális és kommunikációs készségek fejlesztésével, és prevencióval foglalkozik. A szociális segítő szakember a szakmai kompetenciája alapján a nevelő-oktató munka kiegészítője; a pedagógusokkal, egyéb szakemberekkel együttműködve segíti az óvodába járó gyermekeket, szüleiket.

A szociális segítő tevékenysége során:

- A gyermekeknek segítséget nyújt a számukra nehézséget okozó élethelyzetek kezelésében egyéni tanácsadással, segítő beszélgetéssel (beilleszkedési nehézségek, osztályközösségi problémák, tanulmányi kötelezettség teljesítésének nehézségei, konfliktusos helyzetek feloldása, érzékenyítés a kortárs csoportban megjelenő helyzetekre)
- Egyéni konzultáció lehetőségét biztosítja a szülők számára a családi életet érintő nehézségek esetén (óvodai és iskolai problémák, válásból fakadó nehézségek, lakhatási és egyéb szociális problémák, családon belüli konfliktusok)
- Közvetítőként segíti a pedagógus-gyermek, szülő-gyermek, pedagógus-szülő közötti kapcsolatot és kommunikációt, valamint a nehézséget okozó konfliktusok megbeszélését és rendezését.
- Információt nyújt szülőknek, pedagógusoknak, a nevelő-oktató munkát segítő szakembereknek az elérhető szolgáltatásokról, a szociális és gyermekvédelmi rendszerről.
- Részt vehet a szülő és a pedagógus közötti megbeszélésen.
- Csoportos megfigyelést végezhet tanórán és az óvodai csoportfoglalkozáson, a pedagógus/óvodapedagógus kérésére, a problémás helyzetek hatékonyabb megoldása érdekében.
- Gyermekeknek, diákoknak csoportmunka keretében közösségfejlesztő, kompetenciafejlesztő, egészségnevelő, pályaaorientációs, konfliktuskezelő és egyéb prevenciós (megelőző) foglalkozásokat tart pedagógussal/pszichológussal/védőnővel együttműködve, tanóra keretén belül, illetve tanórán kívül.
- Részt vehet az óvodai/iskolai rendezvények szervezésében, lebonyolításában
- Részt vehet a szülői értekezleten, fogadóórán, nevelőtestületi értekezleten
- Az óvodai és iskolai szociális segítő gyermekvédelmi jelzőrendszer tagja; feladata az észlelő-és jelzőrendszer hatékony működésének elősegítése, ezért indokolt esetben közvetíti a családot a család- és gyermekjóléti szolgálat szakembereihez annak érdekében, hogy a gyermek veszélyeztetettségét megelőzze vagy megszüntesse.

- Az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység a köznevelési intézményekben történik. A nemzeti köznevelésről szóló 2011. CXC. törvény 41. § (7) d) bekezdése alapján a segítő tevékenység jogszerű szolgáltatásához a köznevelési intézmény, az ahhoz szükséges adatokat továbbítja a szakember részére.

XI. GYERMEKVÉDELEMSEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK

A gyermekvédelmi munka minden óvodapedagógus feladata, melynek koordinátora a intézményvezető által megjelölt gyermekvédelmi felelős.

Célunk:

- A gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítése, gyermeki és emberi jogainak érvényesítése.
- Hátránykompenzálás az esélyegyenlőség biztosítása az eltérő szociális és kulturális környezetből érkező gyermekek számára.
- A családi környezetben bármely okból fejlődésében akadályozott, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, veszélyeztetett, illetve sajátos nevelési igényű, BTMN-es gyermek védelme, nevelése

Feladataink: elsősorban a megelőzés, az időben nyújtott segítség biztosítása. Ha a megelőzésére már nincs mód, a tünetek okainak megkeresése a legfontosabb majd a veszélyeztetettség megszüntetése. (szakemberek bevonásával)

- Jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatnál.
- Hatósági eljárás kezdeményezése a gyermekbántalmazás, súlyos elhanyagolás, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén
- Az óvoda és a jelzőrendszer szereplőinek kölcsönös együttműködése, tájékoztatása
- Családban történő nevelkedés elősegítése
- Gyermekvédelmi esetek felmérése a csoportokban
- Az alacsony jövedelmű családok felkutatása, családlátogatások szervezése, a segélyezéshez szükséges adatok begyűjtése, a rászorulóknak segítése

- Gyermeküket egyedül nevelő szülők segítése, fogadó-órák szervezése
- A gyermekvédelmi értekezleteken való részvétel, az ott hallottak továbbítása - beszámolás az óvodavezetőnek és a nevelőtestületnek
- A nyilvántartott gyermekek fejlődésének folyamatos nyomon követése, kapcsolattartás a szakszolgálatokkal.

A gyermekvédelmi felelős feladatai:

- Rendszeresen figyelemmel kíséri a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályi változásokat és ezekre felhívja az óvodavezető és a pedagógusok figyelmét.
- Minden nevelési év elején elkészíti az óvoda gyermekvédelmi munkatervét.
- Kapcsolatot tart a jelzőrendszer képviselőivel, védőnővel, esetmegbeszéléseken, konzultációkon vesz részt.
- Tájékoztatja a szülőket az elérhetőségről, annak módjáról, segítő szervek nevééről
- Nyilvántartást vezet a veszélyeztetett és a hátrányos helyzetű gyerekekről és a megtett intézkedésekről.
- Beszámolót készít. Munkájáról minden nevelési év végén írásban összefoglalót készít, és ezt ismerteti a nevelőtestülettel.
- Bizalomelví kapcsolatot épít ki a családokkal. A bizalmas szülői közléseket a pedagógiailag szükséges mértékben tárja a pedagógusok elé.
- Szükség szerint jelzést tesz a Gyermekjóléti Szolgálat felé.
- Esetmegbeszéléseket és konzultációkat szervez csoportonként, óvodapedagógusokkal.
- Problémás gyermekek szakemberhez irányításának segítése.
- A gyermekekkel kapcsolatos pedagógiai vélemény készít.
- A családok anyagi helyzetét ismerve, a különböző támogatások hozzájárulásának támogatása.

Sikerkritérium:

- Csökken a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek száma.
- Minden rászoruló időben megkapja a segítséget.
- A szülők bátran fordulnak az óvónőkhöz gondjaikkal.
- Anyagi okok miatt egyetlen gyermek sem marad ki az óvodából.

- A segítő szervezetekkel hatékony együttműködés alakul ki

Mindezek ismeretében a gyermekvédelmi felelős feladata az óvodában a dolgozók közötti gyermekvédelmi tevékenység összehangolása, és a megfelelő szakemberrel való kapcsolattartás.

Óvodapedagógusok kiemelt feladatai:

- Gyermekvédelemmel kapcsolatos célok és feladatok figyelemmel kísérése és azok megvalósításában aktív részvétel: jelzések fogadása, okok feltárása, kezelése
- Felzárkóztatás módjának, menetének meghatározása
- Felzárkóztatás, együttműködés logopédussal, szakszolgálatok munkatársaival
- Szükség szerint jelzések fogadása, továbbítása, gyermekvédelmi felelős, óvodavezető, gyermekjóléti szolgálat felé
- Indokolt esetben családlátogatások elvégzése, környezettanulmány készítése
- Fogadóórák, esetmegbeszélések szükség szerint
- Balesetek elkerülése érdekében magatartási szabályok elsajátíttatása, megfelelő ismeretek nyújtása – csoportnaplóban való rögzítése

A gyermekek védelmét ellátó szervezetek /intézmény/ házirendje a gyermek életkorához, egészségi állapotához, fejlettségi szintjéhez igazodva állapítja meg a gyermek jogai gyakorlásának és kötelességei teljesítésének szabályait.

Feladataink:

- Az óvoda három éves kortól az iskolába járáshoz szükséges fejlettség eléréséig, legfeljebb hétéves korig nevelő intézmény.
- A nevelési intézménynek gondoskodnia kell a rábízott gyermekek felügyeletéről, a nevelés egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtéséről, a gyermekbalesetet előidéző okok feltárásáról és megszüntetéséről, egészségügyi vizsgálatok megszervezéséről, fogászati szűrésről.
- Az intézmény ellátja a tehetséggondozással, a beilleszkedési zavarok korrekciójával, a hátrányos helyzetű gyerekek felzárkóztatásával, valamint a gyermek és ifjúságvédelemmel összefüggő feladatokat.

- Felderíti a gyermek fejlődését veszélyeztető okokat, pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetve ellensúlyozására. Szükség esetén intézkedést kezdeményez.
- A gyermekvédelmi feladatok ellátását a gyermekjóléti szolgálat segíti.
- A szülőket a tanév kezdésekor írásban tájékoztatni kell a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős személyéről, valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.
- Családlátogatáson megismeri a veszélyeztetett gyermek családi környezetét.
- Gyermekbántalmazás vélelme esetén értesíti a gyermekjóléti szolgálatot.
- A gyermekjóléti szolgálat felkérésére részt vesz esetmegbeszéléseken.
- Anyagi veszélyeztetettség esetén gyermekvédelmi támogatás megállapítását kezdeményezi a gyermek lakóhelye szerint illetékes települési önkormányzat polgármesteri hivatalánál.

XII. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

20/2012 (VII.31.) EMMI r. 21. § A tankötelezettség megkezdésének feltétele, hogy a gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlettségének állapota elérje az iskolába lépéshez szükséges szintet.

Az iskolakezdéshez a 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján az alábbi kritériumok teljesülése szükséges:

- ◆ A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet

megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

- ◆ Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségleteit kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos

közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.
- ◆ A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.
- ◆ A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.
- ◆ A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

Amennyiben a gyermek az előbb felsoroltak alapján a megfelelő fejlettségi szinten van, iskolai életre alkalmasnak tekintjük. A beiskolázás kérdését rugalmasan kezeljük.

Kodály Zoltán gondolatával fejezzük be a programunkat, amelyek útmutatást adhatnak mindenkinek, aki az óvodás gyermekek nevelését szívügyének tekinti:

*„A magyar közfelfogás az iskolát nem veszi elég komolyan. Azt tarja: más az iskola más az élet. Pedig az iskola, **sőt óvoda** valóságos, véres élet. Ami sebet ott kap valaki, gyakran holtáig sem heveri ki, s ha jó magot ültetünk bele, egész életében virágozik. A három éves ember is ember. Mennél inkább bezárjuk egy képzelt világba, annál nehezebben igazodik el később az igaziban.
Vegyük komolyan a gyermeket, minden egyéb ebből következik.”*

Ácseszér, 2023. április 1.

XIII. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Pedagógiai Program elkészítése a nevelőtestület felelőssége, a szülői szervezet véleményének figyelembevételével, amely az intézményvezető jóváhagyásával válik érvényessé.

A Pedagógiai Programban foglaltak megtartása az intézmény valamennyi alkalmazottjára kötelező, megszegése esetén az intézményvezető munkáltatói jogkörében intézkedhet.

Az óvodai nevelési program módosítása

A nevelési program módosításának indokai:

- Jogsabályi változás esetén,
- Nevelőtestületi javaslat

A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala:

Óvodánk Pedagógiai Programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.

A program egy-egy példánya a következő helyeken tekinthető meg:

- Ácsteszeri Meseerdő Óvoda és Bölcsőde honlapján
- intézményi irattárban
- az intézményvezetői, tagóvoda vezetői, bölcsődevezetői irodákban.

Nyilatkozatok

Az Ácsteszeri Meseerdő Óvoda és Bölcsőde Szülői Közössége, az Ácsteszeri Meseerdő Óvoda és Bölcsőde Pedagógiai programjának elfogadásához a véleményezési jogát korlátozás nélkül, a jogszabályban meghatározott határidő biztosításával gyakorolta. A dokumentummal kapcsolatban ellenvetést nem fogalmazott meg.

Kelt: ..... év ..... hó ..... napján

.....
A szülői szervezet elnöke

.....
A szülői szervezet elnöke

A z Ácsteszéri Meseerdő Óvoda és Bölcsőde nevelőtestülete határozatképes ülésén készült jegyzőkönyvben szereplő ..... %-os igenlő elfogadó határozat alapján ..... év ..... hó ..... napján az Ácsteszéri Meseerdő Óvoda és Bölcsőde Pedagógiai programját ..... határozatszámmon elfogadta.

Kelt: .....

Ph.

.....

intézményvezető

XIV. ÁCS TESZÉRI MESEERDŐ ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE SZAKMAI PROGRAMJA

A Bölcsődei gondozás és nevelés jogi háttere:

- Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata
- A gyermekek jogairól szóló egyezmény
- 1991. évi LXIV. törvény a Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről
- Az Európai Tanács Miniszterek Bizottsága Rec. (2002) 8-as ajánlása a tagállamok számára a napközbeni kisgyermekellátásról
- A pszichológiai és pedagógiai kutatások eredményei
- Az első életévek meghatározó szerepének elismerése
- A bölcsődei gondozás-nevelés története alatt felhalmozott emberi és szakmai értékek
- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról
- Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról (Gyvt.)
- A 15/1998. (VI. 30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működési feltételeiről
- A 369/2013. (X. 24.) Korm. rendelet a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről
- A 235/1997. (XII.17.) Korm. rendelet a gyámhatóságok, a területi gyermekvédelmi szakszolgálatok, a gyermekjóléti szolgálatok és a személyes gondoskodást nyújtó szervek és személyek által kezelt személyes adatokról
- A 328/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról
- A 9/2000. (VIII.4.) SZCSM rendelet a személyes gondoskodást végző személyek továbbképzéséről és a szociális szakvizsgáról
- A 8/2000. (VIII.4.) SZCSM rendelet a személyes gondoskodást végző személyek adatainak működési nyilvántartásáról

- A 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről

A bölcsődei gondozás-nevelés értékkövető és értékteremtő folyamat, amely a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására irányul, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok tiszteletben tartásával. A gyermek – mint fejlődő személyiség – a kisebb körű kompetenciából fakadó nagyobb segítségigénye, ráutaltsága miatt különleges védelmet igényel.

Alapvető információk:

A bölcsőde és minibölcsőde az Ácsteszeri Meseerdő Óvoda és Bölcsőde, mint többcélú közös igazgatású intézmény részeként működik, önálló szervezeti és szakmai egységként.

/Gyvt. 43. § (2) bekezdés/

Az intézmény megnevezése: Ácsteszeri Meseerdő Óvoda és Bölcsőde

Székhelye: 2887 Ácsteszer, Kossuth L. u. 56.

Elérhetősége: 34/350-638

E-mail cím: oviacsteszer@gmail.hu

Férőhelyszám: 7 (8)

Szakágazati szám: 889110 bölcsődei ellátás

Kormányzati funkciósám: 104031

Az alapítás éve: 2021.

Az intézmény adószáma: 15824004-2-11

A fenntartó neve, székhelye: Ácsteszer, Bakonyszombathely, Csatka Óvodai- Bölcsődei

Feladatok Ellátását Szolgáló És Főzőkonyhát Üzemeltető Társulás

2887 Ácsteszer, Kossuth L. u. 45.

Intézmény működési területe: Ácsteszer, Bakonyszombathely, Csatka, község

Alapító okirat száma: A/869-10/2021

Gazdálkodási jogköre: önállóan működő

A szolgáltató tevékenység típusa: napközbeni ellátás

Az intézmény megnevezése: Ácsteszéri Meseerdő Óvoda Benedek Elek Tagóvodája és Bölcsődéje

Székhelye és telephelye: 2884 Bakonyszombathely, Rákóczi u. 8.

Elérhetősége: 06-30/680-7683

E-mail cím: szombathelyiovi@gmail.com

Férőhelyszám: 12 (14)

Szakágazati szám: 889110 bölcsődei ellátás

Kormányzati funkciósám: 104031

Az alapítás éve: 2021.

Az intézmény adószáma: 15824004-2-11

A fenntartó neve, székhelye: Ácsteszér, Bakonyszombathely, Csatka Óvodai- Bölcsődei Feladatok Ellátását Szolgáló És Főzőkonyhát Üzemeltető Társulás
2887 Ácsteszér, Kossuth L. u. 45.

Intézmény működési területe: Bakonyszombathely község

Alapító okirat száma: A/869-10/2021

Gazdálkodási jogköre: önállóan működő

A szolgáltató tevékenység típusa: napközbeni ellátás

A települések lakosság száma folyamatosan emelkedik, ezzel együtt az ellátandó gyermekek száma is nő.

Ácsteszér és Bakonyszombathely Község Önkormányzata azzal a céllal hozott létre bölcsődei csoportot a közös igazgatású intézményen belül, hogy a község területén élő kisgyermekes családokban segítse az édesanyák munkába állását, a munkaerő piacon való elhelyezkedését. A fejlődésének köszönhetően egyre magasabb a beköltöző családok között a kisgyermekesek száma, akik szeretnék gyermekeiket biztonságos falusi környezetben neveltetni, gondoztatni munkavégzésük ideje alatt. Az Önkormányzatok látva problémát, egy minibölcsőde és egy bölcsődei csoportot működtet 2022. év őszétől az óvodával közös épületben, önálló szakmai egységként.

Szakmai programunk célja, elérhetősége:

A hozzánk érkező családok szükségleteit megismerve, annak szolgálatában szeretnénk bölcsődénket működtetni. Arra törekszünk, hogy a felénk forduló szülők partnernek érezzék bennünket gyermekük nevelésében-gondozásában. Fontos számunkra az első benyomás élménye, melynek során a szülők bizalmát igyekszünk elnyerni. A kisgyermek nevelésével-gondozásával, a hétköznapi és ünnepi események során szeretnénk elmélyíteni ezt a bizalmi kapcsolatot.

Szakmai programunk megtekinthető a bölcsőde előterében.

Az ellátás igénybevételének módja:

A személyes gondoskodás igénybevétele önkéntes, az ellátást igénylő kérelmére történik. A kérelem benyújtásának módját és az elbírálás szempontjait Ácsteszér Község Önkormányzat és Bakonyszombathely Község Önkormányzata egyetértésével a Társulási Tanács határozza meg.

A személyes gondoskodás feltételeiről a kérelem benyújtásakor a kérelmezőt az intézményvezető tájékoztatja.

A gyermekek felvétele:

A Gyvt. 43.§ (3) bekezdése alapján a bölcsődei felvétel során előnyben kell részesíteni

a) - ha a gyermek szülője, más törvényes képviselője a felvételi kérelem benyújtását követő 30 napon belül igazolja, hogy munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll

aa) a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermeket,

ab) a három vagy több gyermeket nevelő családban élő gyermeket,

ac) az egyedülálló szülő által nevelt gyermeket, és

b) a védelembe vett gyermeket.

A Fenntartó a következő felvételi sorrendet/rangsort állapítja meg a fenntartásában álló bölcsődei felvételi eljárásban:

1. Ácsteszeri lakóhellyel rendelkező és életvitelszerűen Ácsteszeren élő gyermekek, illetve azon gyermekek, akinek valamely szülője Ácsteszer Község Önkormányzata által fenntartott intézményben dolgozik.
2. Azon gyermekek, akik egyenes ági rokona (nagyszülője) ácsteszeri lakos, illetve akinek valamelyik szülője Ácsteszer Községben dolgozik.
3. Csatka településen lakóhellyel rendelkező gyermek.
4. A fenti pontokon belül alkalmazni kell a Gyvt. 43. § (3) bekezdésében, valamint a 94. § (5a) bekezdésben foglalt előírásokat. A felvételtől az intézmény vezetője írásban értesíti a kérelmezőt.

A Fenntartó az Ácsteszeri Meseerdő Óvoda Benedek Elek Tagóvodája és Bölcsődéje részére a következő felvételi sorrendet/rangsort állapítja meg a fenntartásában álló bölcsődei felvételi eljárásban:

1. Bakonyszombathelyi lakóhellyel rendelkező és életvitelszerűen Bakonyszombathelyen élő gyermekek, illetve azon gyermekek, akinek valamely szülője Bakonyszombathely Község Önkormányzata által fenntartott intézményben dolgozik.
2. Azon gyermekek, akik egyenes ági rokona (nagyszülője) bakonyszombathelyi lakos, illetve akinek valamelyik szülője Bakonyszombathely Községben dolgozik.
3. A fenti pontokon belül alkalmazni kell a Gyvt. 43. § (3) bekezdésében, valamint a 94. § (5a) bekezdésben foglalt előírásokat. A felvételtől az intézmény vezetője írásban értesíti a kérelmezőt.

Bölcsődei ellátás keretében azon gyermekek ellátását kell biztosítani, akiknek a szülei, nevelői, gondozói munkavégzésük, munkaerő piaci részvételt elősegítő programban, képzésben való részvételük, vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni.

A bölcsődei felvételi kérelmek benyújtására minden évben az óvodai beíratással egy időben – előre meghirdetett napokon-, valamint az év folyamán folyamatosan van lehetőség.

Felvétel a fentiekén túl az év során folyamatosan igényelhető, amennyiben van üres férőhely. Nem vehető fel az a gyermek, akire nézve a nagyszülője gyermekgondozási segélyben részesül. A felvételi kérelmet az intézmény vezetőjéhez kell benyújtani.

A felvételi kérelemhez csatolni kell:

- a szülő / törvényes képviselő munkaviszonyának igazolását,
- a szülői tanulói jogviszony esetén az oktatási intézmény által kiállított iskolalátogatási igazolást,
- az illetékes foglalkoztatási osztály igazolását a munkaerő piaci képzésen való részvétel idejéről,
- a szülő betegsége esetén a házi orvos / szakorvos által kiállított igazolást,
- az ellátás indokoltságát igazoló gyermekorvos igazolását,
- egyedülállóság esetén a szülő / törvényes képviselő nyilatkozatát,
- a családban nevelt 3 vagy több kiskorú gyermek esetén a szülő / törvényes képviselő nyilatkozatát,
- a házi gyermekorvos vagy a házi orvos igazolását arról, hogy a gyermek egészségi állapota alapján bölcsődében gondozható. A beszoktatás első napján át kell adni a kisgyermeknevelőnek, amely 3 napnál régebbi nem lehet.

A bölcsőde nyitva tartása:

A bölcsőde nyitvatartási idejét a fenntartó határozza meg, figyelembe véve a bölcsődébe járó gyermekek szüleinek munkakezdését és befejezését. A bölcsőde minimum nyitva tartási ideje 10 óra. Egy gyermek napi gondozása az alapellátás idejében a 12 órát nem haladhatja meg. Egyéb szolgáltatások működtetése a bölcsőde nyitva tartásához igazodik.

A bölcsőde nyitvatartási ideje:

- **Ácsteszéren: 6:30-16:00 óra**
- **Bakonyszombathelyen 7:00-17:00**

A bölcsődei csoport létszáma:

Minibölcsődénk egy csoporttal működik. 7 gyermek gondozható, ha mindegyik gyermek betöltötte a 2.életévét, felvehető +1 gyermek.

A bölcsődei csoportban 12 gyermek gondozható (egyéves kortól óvodába lépésig), ha mindegyik gyermek betöltötte a 2.életévét +2 gyermek, azaz 14 gyermek gondozható. A bölcsődébe összesen 14 gyermek vehető fel.

A bölcsődei gondozás – nevelés személyi feltételei:

Minibölcsődénkben a személyi feltételek a 15/1998 (IV.30.) NM rendelet szerint biztosítottak.

Engedélyezett dolgozói létszám:

Kisgyermeknevelő: 1 fő /szakmai vezető

Bölcsődei dajka: 1 fő

Bölcsődénkben a személyi feltételek a 15/1998 (IV.30.) NM rendelet szerint biztosítottak.

Engedélyezett dolgozói létszám:

Kisgyermeknevelő: 2 fő /ebből 1 fő szakmai vezető

Bölcsődei dajka: 1 fő

Az intézmény élén az intézményvezető áll, akit az Ácsteszér, Bakonyszombathely, Csatka Óvodai- Bölcsődei Feladatok Ellátását Szolgáló És Főzőkonyhát Üzemeltető Társulás nevezett ki. Egy mini bölcsődei csoport ellátását egy fő szakképzett kisgyermeknevelő (bölcsőde szakmai vezető) és egy fő bölcsődei dajka végezheti. A bölcsődei csoport kisgyermeknevelője és az egy fő bölcsődei dajka mellett az intézményvezető, valamint ételmezésvezető, szakács, konyhalányok segítik munkájukkal a mini bölcsődei csoport zavartalan működését.

A bakonyszombathelyi bölcsőde egy bölcsődei csoport ellátását két fő szakképzett kisgyermeknevelő (ebből az egyik a bölcsőde szakmai vezető) és egy fő bölcsődei dajka végezheti. A bölcsődei csoport két kisgyermeknevelője és az egy fő bölcsődei dajka mellett az intézményvezető, valamint ételmezésvezető, szakács, konyhalányok segítik munkájukkal a bölcsődei csoport zavartalan működését.

A munka és pihenőidő meghatározására a Kjt. és a hatályos jogszabályok érvényesek.

A szolgáltatást nyújtók folyamatos szakmai felkészültsége biztosításának módja, formái:

A 9/2000. (VIII. 4.) SzCsM rendelet szerint a kisgyermeknevelők folyamatos szakmai továbbképzésben kötelesek részt venni. A bölcsőde továbbképzési terve alapján az éves költségvetésben kerül meghatározásra a képzésre fordítható összeg. Általában a kredit pontot adó képzéseket részesítjük előnyben, de támogatásra kerül minden olyan szakmai rendezvény, program, mely a bölcsőde magas színvonalon való működését elősegíti.

A gyermekek ellátásának tárgyi feltételei:

Bölcsődénk tárgyi feltételeit a szakmai követelményeknek megfelelően alakítottuk ki. A gyermekek életkorának, fejlettségének megfelelő bútorzattal, berendezési eszközökkel, játékkészlettel rendelkezünk. Különös gonddal figyelünk a biztonságos környezet kialakítására, a legoptimálisabb tárgyi környezet biztosítására.

Csoportszobák

A szobák alapterülete megfelel az ellátott gyermekek létszámának. A bútorzat egységes, modern, a gyermekek számához, méretéhez, életkori sajátosságukhoz igazodik. A bútorok elhelyezésével alakítjuk ki a különböző tevékenységekhez szükséges teret, játszó sarkokat és pihenő kuckókat, a nagymozgás gyakorlásához elegendő helyet. A sok textil melegséget és puhaságot nyújt.

A berendezés és a játékok kiválasztásánál figyelembe vesszük a pedagógiai és egészségügyi szempontokat.

A szobai gondozásnak, az étkezésnek és a pihenésnek állandó területe van, a kisgyermekeknek saját helyet biztosítunk.

Fürdőszobák

A fürdőszobák közvetlenül csatlakoznak a gyermekszobákhoz. A folyamatos és szakszerű gondozást segíti a jól elhelyezett és praktikus berendezés. A mosdók, WC-k, törülközőtartók, tükrök olyan méretű és elhelyezésűek, hogy a gyermekek önálló tevékenységét segíti. A törülköző tartó fogas úgy lett kialakítva, hogy a gyermekek törülközői egymástól jól elkülönüljenek. A gyermekek saját pelenkáját és a váltó ruhákat a pelenkázó asztalnál úgy helyezzük el, hogy kéznél legyen a kisgyermeknevelőnek. A gyermekek személyes tárgyainak elkülönítésére színes, saját jeleket használunk.

Gyermeköltözők

A gyermeköltözők kapcsolódnak a fürdőszobákhoz. Az öltözőkben öltözőszekrények találhatóak, tágas belső tároló hellyel a gyermekek ruházatának tárolására. Minden kisgyermek számára biztosítunk saját rekeszt, jellel elkülönítve. Öltöző szekrény, öltöző pad, pelenkázó, cipőtároló és ruhafogas a gyermeköltöző berendezése.

Előtér

A szülők számára a várakozáshoz az előteret rendeztük be. Tájékoztatókat, információkat, a heti étlapot helyezük el a faliújságon.

A babakocsikat a kialakított tároló helyre tudják beállítani a szülők (terasz).

Játszóudvar

A bölcsőde gyermekei egy közös udvaron töltik a levegőzésre szánt idejüket. A sok beépített eszköz olyan változatos mozgásra és ügyesedésre segítő tevékenységet kínál, ami a bölcsődés korosztály fejlődéséhez a legideálisabb. Az udvar felszerelése a szabványnak megfelelő, rendszeresen ellenőrzött és biztonságos.

Játékkészlet

A játék a gyermekek legfontosabb tevékenysége, ezért rendkívül fontos a csoportszobákban és az udvaron a jól összeállított játékkészlet.

Figyelembe vesszük a pedagógiai, higiénés szempontokat, a korosztályok különböző tevékenységformáira jellemző igényeket, a csoport létszámát. Változatos, lehetőleg természetes anyagból készült, és változatos funkcióra alkalmas eszközöket biztosítunk.

A játékokat gyermekmagasságban, funkciók szerint, nyitott polcokon helyezük el.

Textíliák

A gyermekek saját ruhájukban tartózkodnak a bölcsődében, váltóruháról is ők gondoskodnak, szükség szerint bölcsődei kis ruhákkal ki tudjuk egészíteni.

A bölcsőde biztosít minden egyéb használatos textíliát, törülközőt, előkét, abroszt, ágyneműt és gondoskodunk azok mosásáról, tisztán tartásáról, pótlásáról. A gyermekek saját textíliáját jelekkel látjuk el.

A bölcsőde története és tervei:

Mindkét Óvodánkban többéves tervezés után 2022. évben indítottuk első bölcsődei csoportunkat, Ácsteszéren minibölcsődeként, Bakonyszombathelyen egy új építésű óvoda-bölcsőde épületében.

Az utóbbi években tapasztalt nagyobb létszámú beköltözők, a három év alatti gyermekek napközbeni ellátásának biztosításával igyekeztünk alkalmazkodni a községünkben felmerülő helyzethez, igényekhez.

Főbb törekvésünk, hogy kiaknázzuk a bölcsőde-óvoda együttműködésében rejlő lehetőségeket, a 3 év alatti kortól 7 éves korig történő folyamatos, egymásra épülő gondozást, nevelést és fejlesztést.

A bölcsődelátogatás, a családlátogatás, a szülővel való közös beszoktatás és a napi találkozások során a szülők megismerik a bölcsődei nevelés elveit és gyakorlatát, a kisgyermeknevelő pedig a szülő segítségével megismeri a gyermek egyéni szokásait. Ezek a tapasztalatok kölcsönösen segítik az együttnevelés megvalósulását.

Bölcsődénk az idevonatkozó gyermeki és szülői jogok és kötelességek figyelembevételével végzi tevékenységét.

Jogok és kötelességek:

A szülő joga:

- Megválaszthassák azt az intézményt, melyre gyermekük gondozását, nevelését bízzák
- Megismerhessék a gyermekcsoport életét
- Ismerjék a gondozási, nevelési elveket, melyek alapján gyermeküket gondozzák, nevelik
- Tanácsot, tájékoztatást kérjenek és kapjanak a kisgyermeknevelőtől
- A bölcsőde működéséről véleményt mondjanak
- Megismerjék a gyermek ellátásával kapcsolatos dokumentumokat

A szülő kötelessége:

- A gyermek ellátásában közreműködő személyekkel és intézményekkel együttműködjenek
- Elfogadják a bölcsődei rendeletet, szokásokat, ahhoz alkalmazkodjanak
- A bölcsőde házirendjét betartsák

A gyermek joga:

- Segítséget kapjon a saját családjában történő nevelkedéséhez, személyiségének kibontakoztatásához, a fejlődését veszélyeztető helyzet elhárításához, a társadalomba való beilleszkedéséhez
- Sérülés, tartós betegség esetén a fejlődését és személyisége kibontakoztatását segítő különleges ellátásban részesüljön
- A fejlődésére ártalmas környezeti és társadalmi hatások, valamint az egészségére káros szerek ellen védelemben részesüljön
- Emberi méltóságát tiszteletben tartsák, a bántalmazással szemben védelemben részesüljön
- A hátrányos megkülönböztetés minden formájától mentes gondozásban – nevelésben részesüljön

Bölcsődei ellátás:

A bölcsőde definíciója:

A bölcsőde olyan szolgáltató intézmény, amely a gyermekjóléti alapellátás keretében alaptevékenységként napközben ellátást nyújt a gyermekek számára. A bölcsőde feladata – az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével – a családban nevelkedő 3 éven aluli gyermekek szakszerű gondozása – nevelése, harmonikus testi – szellemi fejlődésének segítése. Az Ácsteszéri Meseerdő Óvoda és Bölcsőde és Benedek Elek Tagóvodája és Bölcsődéje a gyermekek napközbeni ellátását a 3 éven aluli gyermekeknek az óvodába lépésig vállalja. Intézményünk törekszik arra, hogy kiaknázzuk a bölcsőde – óvoda együttműködésében rejlő lehetőségeket, biztosítsuk a gyermekek 3 év alatti korától 7 éves koráig történő folyamatos, egymásra épülő gondozását, nevelését, fejlesztését.

Az ellátandó célcsoport:

Bölcsődénkben ellátjuk azokat a 3 év alatti kisgyermeket, akiknek szülei munkavállalásuk miatt nem tudják megoldani gyermekeik napközbeni felügyeletét, valamint férőhelyet biztosítunk azon gyermekeknek, akiknek szociális vagy egyéb ok miatt szükséges a bölcsődei nevelés, gondozás.

Az ellátandó terület jellemzői:

Az ellátást igénybe vevők életkörülményei eltérő képet mutatnak, vannak gyermekek, akiknek a szülei egyedülállóak, nagyon szerény jövedelemmel rendelkeznek.

A dolgozó szülők gyermekeinek gondozása, nevelése, fejlesztése klasszikus bölcsődei keretek között történik. A csoport napirendje, szervezési kérdései, gondozási és nevelési gyakorlata épít a „Bölcsődei gondozás szakmai alapprogramjára” és az óvoda „Helyi nevelési programjának” kiegészítéseként kidolgozott „Helyi bölcsődei szakmai programra”.

A gyermek felvételét kezdeményezheti:

- Körzeti védőnő,
- Házi gyermekorvos vagy házi orvos,
- Gyermekjóléti Szolgálat,
- Gyámhatóság

A bölcsődei gondozás – nevelés megszűnése:

Ha a gyermek a 3. életévét betöltötte, a bölcsődei gondozási – nevelési év végéig maradhat a bölcsődében.

Amennyiben azonban testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, és óvodai jelentkezését az orvos nem javasolja, akkor a 4. életévének betöltését követő augusztus 31-éig tovább nevelhető és gondozható a bölcsődében. /Gyvt.42/A. § (2) bekezdés/

A bölcsődei gondozás – nevelés célja:

A gondozó – nevelő munka célja: a gyermekek egészséges testi és lelki szükségleteinek kielégítése gyermekközpontú empatikus légkörben. A családban nevelkedő kisgyermek számára a családi nevelést segítve, napközbeni ellátás keretében a gyermek fizikai és érzelmi biztonságának megteremtésével, odaforduló szeretettel, elfogadással, a gyermek kompetenciájának figyelembevételével harmonikus fejlődés biztosítása.

A hátrányos helyzetű (szegény, periférián élő) családok gyermekei esetében a hátrányok és következményeinek enyhítése.

SNI gyerekek esetében a gondozásba ágyazott fejlesztés formájában segíteni a rehabilitációt és rehabilitációt (ezek segítik az egyenlő esélyekhez jutást, a társadalmi beilleszkedést).

A fentieket figyelembe véve bölcsődénk célja a gyermek testi-lelki szükségleteinek kielégítése, személyiségfejlődésének elősegítése, mely a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül történik.

A nevelés, mint „tudatos értékválasztás” a gondozási és nevelési helyzetekbe beépített tevékenységek által valósítható meg, hiszen a gyermek állandó tevékenykedés közben fejlődik.

A bölcsődei gondozás – nevelés feladatai:

- Az egészséges testi fejlődés elősegítése
- Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása
- Érzelmi fejlődés és szocializáció segítése
- Megismerési folyamatok fejlődésének segítése tevékenységeken keresztül
- A fejlődéshez szükséges egészséges és biztonságos környezet kialakítása
- Primer szükségletek egyéni igények szerinti kielégítése (étkezés, alvás)
- Környezethez való alkalmazkodás, környezetvédelem
- Alapvető higiénés, ill. kultúrhygiénés szokások kialakulásának segítése
- Szükség esetén speciális szakember bevonásával prevenciós és korrekciós feladatok ellátása

A bölcsődei gondozás- nevelés alapelvei:

A családi nevelés elsődlegességének tisztelete. A gyermek nevelése elsősorban a család joga, kötelessége, a bölcsőde ennek tiszteletben tartásával, erősítésével vesz részt a gondozásában, nevelésében, szükség esetén lehetőségeihez mérten törekedve a családi nevelés hiányosságainak kompenzálására.

A gondozás és nevelés egységének elve

A gondozás és a nevelés elválaszthatatlan egységet alkot, amelyben a nevelés tágabb, a gondozás szűkebb fogalom: a gondozás minden helyzetében nevelés folyik, a nevelés helyzetei azonban nem korlátozódnak a gondozási helyzetekre.

Az egyéni bánásmód elve

Kisgyermeknevelőink meleg, szeretetteljes odafordulással, a megfelelő környezet kialakításával, a gyermek életkori- és egyéni sajátosságait, fejlettségét, pillanatnyi fizikai és pszichés állapotát, hangulatát figyelembe véve segítik a gyermek fejlődését. A bölcsődébe járó gyermek fejlődésének ütemét a kisgyermeknevelő tiszteletben tartja, türelemmel, empátiával támogatja.

Kisgyermeknevelőink elfogadják és tiszteletben tartják a gyermekek vallási, etnikai hovatartozását. A gyermek fejlődéséhez alapvető a felnőtt őszinte érdeklődése, figyelme, megbecsülése, a gyermek kompetenciájának elismerésén alapuló választási lehetőség biztosítása, érvényesítése az egyes élethelyzetekben, a pozitív megnyilvánulások támogatása, megerősítése, elismerése.

Az állandóság elve

A gyermek személyi és tárgyi környezetének állandósága („saját gondozónő” rendszer, felmenő rendszer, csoport és helyállandóság) növeli az érzelmi biztonságot, alapul szolgál a tájékozódáshoz, a jó szokások kialakulásához. A napirend folyamatosságából, az egyes mozzanatok egymásra épüléséből fakadó ismétlődések tájékozódási lehetőséget, stabilitást, kiszámíthatóságot eredményeznek a napi események sorában, növelik a gyermek biztonságérzetét.

A gyermek új helyzetekhez való fokozatos hozzászoktatása segíti alkalmazkodását, a változások elfogadását, az új megismerését, a szokások kialakulását.

Az aktivitás, az önállóság elve

A biztonságos és tevékenységre motiváló személyi és tárgyi környezet megteremtése, a próbálkozásokhoz elegendő idő biztosítása, a gyermek ösztönzése, megnyilvánulásainak elismerő és támogató, az igényekhez igazodó segítése, a gyermek felé irányuló szeretet, az elfogadás és empátia fokozzák az aktivitást és az önállóság iránti vágyat.

Kisgyermeknevelőink az élményszerzés lehetőségének biztosításával, saját példamutatásukkal, az egyes élethelyzeteknek a gyermek számára átláthatóvá, befogadhatóvá, kezelhetővé tételével, a tapasztalatok feldolgozásának segítségével, az egyes viselkedésformákkal való próbálkozások bátorításával segítik a tanulás folyamatát.

Az egységes nevelő hatások elve

A nevelés értékkövetés és értékteremtés egyben. A gyermekekkel foglalkozó felnőttek – a köztük lévő személyiségbeli különbözőségek tiszteletben tartásával – a gyermek elfogadásában, öntevékenységének biztosításában egyetértenek, az alapvető értékek, erkölcsi normák és célok tekintetében nézeteiket egyeztetik, nevelői gyakorlatukat egymáshoz közelítik.

A bölcsőde kiemelt feladatai, szolgáltatásai:

- Napközbeni kisgyermekellátás
- Fogyatékos gyermekek korai rehabilitációs célú nevelése és gondozása
- Gyermekélelmezés, egészségmegőrzés
- Magas színvonalú gondozó – nevelőmunka biztosítása az ellátottak számára
- Kisgyermeknevelők továbbképzése, önképzése
- Szolgáltatások a lakosság felé

A bölcsődei tevékenységi formák:

Gondozás

Bensőséges interakciós helyzet kisgyermeknevelő és gyermek között, melynek elsődleges célja a gyermek testi szükségleteinek a kielégítése.

Játék

A gyermekkor legfontosabb tevékenysége, amely segít a világ megismerésében és elfogadásában, elősegíti a testi, az értelmi, az érzelmi és szociális fejlődést.

A kisgyermeknevelő a játék feltételeinek biztosításával és nevelő magatartásával támogatja az elmélyült, nyugodt játéktevékenységet, a kreativitást. A gyermek igényeitől és a helyzettől függően kezdeményez, szerepet vállal a játékban, annak tartalmát ötleteivel, javaslataival színesíti. A játék ad elsősorban lehetőséget a társas kapcsolatok fejlődéséhez.

A többi gyermekkel való együttlét örömforrás a kisgyermek számára, a társak viselkedése mintát nyújt, segítve a szociális képességek fejlődését.

Játékos testmozgás

Bölcsődénk biztosítja a gyermek számára a mozgásteret, - szobában, udvarban – a megfelelő mozgásfejlesztő játékokat, melyek használata során gyakorolják az egyes mozgásformákat, s közben fejlődik a mozgáskoordinációjuk, harmonikussá válik mozgásuk.

Mondóka, ének-zene, énekes játékok

A bölcsődében sokrétű zenei élmény átélésére, tapasztalatszerzésre ad lehetőséget a környezet hangjainak megfigyelése, a kisgyermeknevelő kellemes hangja, spontán dúdolása, hangszerek megszólaltatása, a közös éneklés. A gyermek életkori sajátosságaihoz, egyéni fejlettségéhez, érzelmi, hangulati állapotához igazodó, felelősséggel kiválasztott és alkalmazott játékos mondókák, gyermekdalok, népdalok, és értékes zeneművek felkeltik a kisgyermek érdeklődését, formálják esztétikai érzékenységét, zenei ízlését, segítik a hagyományok megismerését és továbbélését.

A személyes kapcsolatban, játékhelyzetekben átélt mondókázás, éneklés, zenehallgatás pozitív érzelmeket kelt, örömeleményt, érzelmi biztonságot ad a kisgyermeknek. Az ismétlődések, a játékos mozdulatok megerősítik a zenei élményt, a zenei emlékezetet.

Érzelmi alapon segítik az anyanyelv, a zenei anyanyelv elsajátítását, a személyiség fejlődését, hozzájárulnak a kisgyermek lelki egészségéhez, valamint a csoportban a derűs, barátságos légkör megteremtéséhez.

A bölcsődei zenei nevelés eredményes megvalósítása lehetőséget nyújt a gyermek további zenei fejlődésére

Vers, mese

A vers, mese nagy hatással van a kisgyermek érzelmi, értelmi (ezen belül beszéd, gondolkodás, emlékezet és képzelet) és szociális fejlődésére. A versnek elsősorban a ritmusa, a mesének pedig a tartalma hat az érzelmeken keresztül a személyiségre. A verselés, mesélés, képeskönyv nézegetés bensőséges kommunikációs helyzet, így a kisgyermek számára az alapvető érzelmi biztonság egyszerre feltétel és eredmény.

A gyermek olyan tapasztalatokra, ismeretekre tesz szert, amelyekre más helyzetekben nincs lehetősége. Fejlődik emberismerete, a főhőssel való azonosulás fejleszti empátiáját, gazdagodik

szókincse. A mese segíti az optimista életfilozófia és az önálló véleményalkotás alakulását. A bölcsődében a népi és az irodalmi műveknek egyaránt helye van. A helyzetek alakítását, alakulását a gyermekek pillanatnyi érzelmi állapota és ebből fakadó igényei befolyásolják elsősorban.

Alkotó tevékenység

Az öröm forrása maga a tevékenység – az érzelmek feldolgozása és kifejezése, az önkifejezés, az alkotás – nem az eredmény. A kisgyermeknevelő feltételek biztosításával, az egyes technikák megmutatásával, a gyermek pillanatnyi igényeinek megfelelő technikai segítséggel, az alkotókedv ébren tartásával, a gyermek alkotásainak elismerésével, megbecsülésével és megőrzésével segítheti az alkotó tevékenységek iránti érdeklődést és a személyiségfejlődést.

Egyéb tevékenységek

Ezek a tevékenységek valamilyen élethelyzet közös előkészítéséhez és megoldásához, a környezet szépségéről való gondoskodáshoz kapcsolódnak (pl.: viráglocsolás, gyümölcsnap előkészítése stb.). Az öröm forrásai az együttesség, a közös munkálkodás és a tevékenység fontosságának, hasznosságának átélése. A gyermekek bármikor bekapcsolódhatnak, és bármikor kiléphetnek, az önkéntesség nagyon fontos, a tevékenykedés nem lehet feladat. A helyzetek lényeges tanulási lehetősége az egymásra épülő elemekből álló műveletsorhoz igazodással való próbálkozás, az együttműködés és a feladatok megosztása. Az egyes tevékenységet fejlesztik az ízlést, a hétköznapi élet esztétikumára iránti igényességet, a mások felé fordulást, a mások igényeinek figyelembe vételét és az empátiát.

A bölcsődei élet megszervezésének elvei:

Kapcsolat a szülőkkel

A szülők és a bölcsőde folyamatosan, kölcsönösen tájékoztatják egymást a gyermek fejlődéséről: ez alapvető fontosságú a személyre szóló bölcsődei gondozás-nevelés kialakításában. A tájékoztatás mindig őszinte, hiteles, személyes hangvételű etikai szempontból megfelelő, az érintettek személyiségi jogait tiszteletben tartó.

A kapcsolattartás formái: személyes beszélgetések, szülői értekezletek, hirdetőtábla, üzenőfüzet, nyílt napok, írásos tájékoztató, szervezett közös programok.

Családlátogatás:

Célja: a családdal való kapcsolatfelvétel, a gyermekeknek otthoni környezetben való megismerése, amelyre általában még a beszoktatás előtt kerül sor.

Beszoktatás – szülővel történő fokozatos beszoktatás:

A családdal való együttműködést helyezi előtérbe.

A szülővel történő fokozatos beszoktatás módszerének feltételei:

- Az intézményvezető és a kisgyermeknevelő korrekt tájékoztatással megteremtik az együttműködés feltételeit
- A szülők részéről a módszer elfogadása
- A beszoktatás időtartama legalább 2 hét
- A beszoktatás 1. hetében a szülővel együtt, a 2. héten már a szülő állandó jelenléte nélkül történik
- A beszoktatás 1. hetében úgy kell a beszoktatási időt alakítani, hogy az anya a gyermekével valamennyi gondozási műveletet végezhesse és a kisgyermeknevelő azokat megfigyelhesse
- A gyermek együttműködésétől függően a kisgyermeknevelő az első napokban is kísérletet tehet egy-egy gondozási művelet elvégzésére az anya jelenlétében
- A 3., 4. naptól a kisgyermeknevelő fokozatosan veszi át az anyától a gondozási műveleteket
- A gyermek ébrenléti ideje alatt az anya rövidebb-hosszabb ideig távozhat a csoportszobából
- Az alvás jelenti a beszoktatás alatt a legnagyobb nehézséget, ezért az anya még a 2. hét végéig tartózkodjon a bölcsődében az elaltatás és ébredés időpontjában

A beszoktatási terv alapján a beszoktatás során a kisgyermeknevelők segítik az egész családot, tiszteletben tartják az otthoni szokásokat a szakmai elvek adta kereteken belül.

„Saját gondozónői rendszer”

Bölcsődénkben a „saját gondozónő” – rendszer keretében folyik a gondozó-nevelő tevékenység, amely a személyi állandóság elvén nyugszik. A csoport gyermekeinek egy része

(6-7 gyermek) tartozik egy kisgyermeknevelőhöz. A gondozás – nevelés mellett ő kíséri figyelemmel a gyermek fejlődését, vezeti a feljegyzéseket, törzslapját, naplóját, ő tartja számon az újabb fejlődési állomásokat.

A „saját gondozónő” szoktatja be a gyermeket a bölcsődébe, és a bölcsődébe járás egész időtartama alatt ő a kisgyermeknevelője. Az ún. „ölelkezési” időben - az az időszak, amikor mindkét kisgyermeknevelő a csoportban van – idejét elsősorban a „saját” gyermekei gondozására, nevelésére fordítja.

A „saját gondozónő” rendszerben több figyelem jut minden gyermekre, számon lehet tartani a gyermekek egyéni igényeit, problémáit, szokásait.

Napirend:

A jól szervezett, folyamatos és rugalmas napirendünk a gyermekek igényeinek, szükségleteinek kielégítését szolgálja. A nyugodt és folyamatos gondozás megfelelő feltételei biztosítják a gyermek számára a jó közérzetet, megteremtve a biztonságérzetet, a kiszámíthatóságot, az aktivitást és az önállósodás lehetőségét. A kisgyermeknevelő munkarendje a gyermekek napirendjét alapul véve készül el.

Az ellátás igénybevételének módja

A bölcsődénkbe a gyermek 1 éves korától 3 éves korának betöltéséig, illetve annak az évnek december 31. napjáig vehető fel, amelyben a gyermek a 3. életévét betölti. Ha a gyermek 3. életévét betöltötte, de testi vagy értelmi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, és óvodai jelentkezését az orvos nem javasolja, bölcsődei ellátás keretében gondozható, nevelhető a 4. életvének betöltését követő augusztus 31-éig. A sajátos nevelési igényű gyermek annak az évnek az augusztus 31. napjáig vehet részt, amelyben a 6. életévét betölti.

A felvétel a szülő írásbeli kérelme alapján történik. A felvételt nyert gyermekek szülei a számukra tartott értekezleten kapnak tájékoztatást a bölcsődei életről és az igénybevétel további módjáról, majd megkezdik gyermekük beszoktatását a bölcsődébe.

Igénybevevők jogainak védelmével kapcsolatos szabályok

A kisgyermeknevelők érdekeinek védelmét a munkatársi megbeszéléseken demokratikus formában választott kisgyermeknevelő képviseli.

A további jogokat a Házirend tartalmazza, melynek tudomásulvételét a szülők aláírásukkal igazolják.

Bölcsődénkben Szülői Fórum működik az ellátásban részesülők érdekvédelmének biztosítására.

Az érdekképviselői fórum szavazati jogú tagjai:

- az ellátásban részesülő gyermekek szülei vagy más törvényes képviselői (2 fő)
- a bölcsődei dolgozók képviselője
- az intézmény fenntartójának képviselője

A gyermek, a gyermek szülője vagy más törvényes képviselője, továbbá a gyermekek érdekeinek védelmét ellátó érdekképviselői és szakmai szervek a házirendben foglaltak szerint panasszal élhetnek az intézmény vezetőjénél vagy érdekképviselői fórumnál

- a) az ellátást érintő kifogások orvoslása érdekében,
- b) a gyermeki jogok sérelme, továbbá az intézmény dolgozói kötelezettségszegése esetén,
- c) a Gyvt. 136/A. § szerinti iratbetekintés megtagadása esetén.

Az intézmény vezetője, illetve az érdekképviselői fórum a panaszt kivizsgálja, és tájékoztatást ad a panasz orvoslásának más lehetséges módjáról. A gyermek szülője vagy más törvényes képviselője az intézmény fenntartójához vagy a gyermekjogi képviselőhöz fordulhat, ha az intézmény vezetője vagy az érdekképviselői fórum 15 napon belül nem küld értesítést a vizsgálat eredményéről, vagy ha a megtett intézkedéssel nem ért egyet.

A Szülői Fórum egyetértést gyakorol az intézmény házirendjénél.

A bölcsőde szolgáltatásáról szóló tájékoztatás helyi módja

- Nyilvánosság

A szülők számára kötelességünk lehetőséget biztosítani arra, hogy bármikor nyomon követhessék gyermekük bölcsődei ellátását, ezáltal betekintést nyerhetnek a mindennapos

nevelői, gondozói munkába. Illetve alkalom nyílik a bölcsődében használt dokumentációk megtekintésére, a Szervezeti és Működési Szabályzat, a Szakmai Program megismerésére.

- Kapcsolattartás a szülőkkel

A szülők és a bölcsőde folyamatosan, kölcsönösen tájékoztatják egymást a gyermek fejlődéséről. Ez alapvető fontosságú a személyre szóló bölcsődei nevelés, gondozás kialakításában, és a családokat is segíti a gyermek nevelésében.

A tájékoztatás mindig őszinte, hiteles, személyes hangvételű, etikai szempontból megfelelő, az érintettek személyiségi jogait tiszteletben tartó.

A kapcsolattartásnak, tájékoztatásnak több formáját alkalmazzuk:

- beszélgetések érkezéskor és hazamenetelkor,
- szülői értekezlet: hagyományos értekezletek, szülőcsoportos beszélgetések,
- hirdetőtábla,
- üzenő/családi füzet,
- nyílt napok,
- közös programok, melyek hagyománnyá váltak,
- időpont egyeztetést követően beszélgetés.

- Szülőcsoportos beszélgetések

Olyan tematikus beszélgetések, melyeket a csoportos kisgyermeknevelők vezetnek a csoportba járó gyermekek szüleit foglalkoztató nevelési témáról. A problémák megosztása, egymás meghallgatása segíti a szülői kompetenciaérzés megtartását. Lehetőség van az egymástól hallott helyzetkezelési módok továbbgondolására, ezáltal a saját viselkedésszerep bővítésére. A kisgyermeknevelői indirekt megerősítések pozitív irányba befolyásolják a szülők nevelési szokásait.

- Szervezett programok

A szervezett programok a családok igényeihez igazodó többlet lehetőségek a családok segítése, a szülői kompetencia növelése és a család és a bölcsőde közötti kapcsolat erősítése érdekében. Rendezünk „Őszi Teadélután”-t a gyermekeknek és szüleiknek a gondozási év elején, Mikulás várását és adventi készülődést közös nyitott délutáni „kézműveskedéssel” decemberben. Télbúcsúztatónk és tavaszköszöntőnk a közös „Húsvéti” készülés áprilisban.

A bölcsőde kapcsolatai más intézményekkel:

Bölcsődénk – egymás kompetenciahatárainak kölcsönös tiszteletben tartásával – együttműködik mindazokkal az intézményekkel, melyekkel a családok kapcsolatba kerülhetnek (Védőnői Szolgálat, Házi Gyermekorvosi Szolgálat, Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat, Területi Gyermekvédelmi Szolgálat, Gyámhatóság, Nevelési Tanácsadó, Óvoda)

A jelzőrendszer tagjaként kötelességünk, hogy gyermekbántalmazás vagy - veszélyeztetés esetén jelezzük azt a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat felé. Tapasztalatcserére lehetőségünk nyílik a jelzőrendszeri tanácskozások alkalmával.

Kapcsolat az óvodával:

Célunk, hogy a meghatározott szakmai alapelvek mentén a lehető legtökéletesebb ellátást biztosítsuk a kisgyermekeknek, éppen ezért elengedhetetlen a rendszeres kapcsolattartás az intézményvezető és a kisgyermeknevelők, illetve a dajka között.

Mivel a két intézménytípus egymás mellett működik, a kapcsolattartás napi szintű. Közös programok, ünnepek segítik az adaptáció folyamatát.

Szakmai egyeztetések, közös továbbképzések, értekezletek biztosítják a magas színvonalú együttműködést az óvodapedagógusok és a kisgyermeknevelők között.

Szakmai felkészültség biztosításának módja, formája:

A szakmai tudás bővítése akkreditált továbbképzések által kerül megvalósításra.

Bölcsődénkben a gyermekeket kisgyermeknevelői és főiskolai végzettséggel rendelkező szakemberek látják el. Fontosnak tartjuk a rendszeres önképzést, támogatjuk a főiskolai szintű végzettség megszerzését.

A szakalkalmazottak kötelező továbbképzésének szervezése:

A 9/2000.(VIII.4.) és a 8/2000.(VIII.4.) SZCSM rendelet szabályozása alapján történik.

A bölcsőde továbbképzési tervet készít. A továbbképzési terv 4 éves időszak továbbképzési tervét foglalja magába a továbbképzésre kötelezett szakalkalmazottak körében.

A kötelező továbbképzéseken túl az intézmény belső továbbképzéseiben is részt vesznek a bölcsődei szakalkalmazottak. A bölcsőde továbbképzési terve alapján az éves költségvetésben

kerül meghatározásra a képzésre fordítható összeg. Általában a kredit pontot adó képzéseket részesítjük előnyben, de támogatásra kerül minden olyan szakmai rendezvény, program, mely a bölcsőde magas színvonalon való működését elősegíti.

Egészségmegőrzés, mint bölcsődei feladat:

Közvetlen prevenció:

- Vitamin- és ásványi anyag profilaxis
- Gyermekfogászati prevenció
- Levegőzés (a részletezés a módszertani útmutatóban található)

Gyógyszeradás, prevenció:

- Lázás, hurutos, antibiotikummal kezelt, beteg gyermek nem jöhet bölcsődébe.
- Egyes nem fertőző (allergia, anyagcsere, vese-húgyúti, epilepszia stb.) betegségben szenvedő gyermeknek, ha szükséges, a háziorvosa által előírt gyógyszerét beadhatják a bölcsődében.
- Sürgős esetben csak láz- és fájdalomcsillapítót kap a gyermek.
- A szülőknek írásban kell nyilatkozniuk (üzenő füzet) a gyógyszereszedéssel kapcsolatos valamennyi kérdésben, (milyen gyógyszert kaphat a gyermek, milyen gyógyszerre érzékeny, stb.)
- A kisgyermeknevelőnek ugyancsak írásban kell jeleznie azt, hogy milyen gyógyszert adott a gyermeknek.
- Az elsősegélydoboz felszerelése hozzáférhető helyen tárolva.
- Az intézményi orvos által összeállított gyógyszerkészlet az alábbi készítményeket tartalmazza:
  - Lázcsillapító (kúp, tablettá, szirup, injekció)
  - Görcsoldó (kúp, tablettá)
  - Allergia elleni szerek (tablettá, szirup, injekció, kenőcs)
  - Életmentő gyógyszerek

A bölcsőde gyermekek és dolgozók egészségvédelem – baleset és munkavédelemmel kapcsolatos szabályai:

Az egészségvédelmi követelmények betartását az intézmény vezetője és orvosa rendszeresen ellenőrzi.

A bölcsődés gyermekek egészségvédelme:

A betegség gyanúját a bölcsődei kisgyermeknevelő jelzi a szülőnek. A kisgyermeknevelő gondoskodik arról, hogy a szülő minél hamarabb elvigye gyermekét. A bölcsődében sürgősségi ellátás történik.

A betegség kezelése a család orvosának a feladata. Betegség után a szülő köteles orvosi igazolást hozni a bölcsődébe, melyet a kisgyermeknevelő a bölcsődei gyermek egészségügyi törzslapon dokumentál, és a bölcsőde orvosa számára megőrzi.

A bölcsőde naponta biztosítja:

- A megfelelő időtartamú szabad levegőn való tartózkodást
- A megfelelő étrendet, folyadékpótlást, vitaminellátást, a fejlődéshez szükséges anyagok bevitelét
- Hetente ágynemű, törölköző váltást

A törölköző elhelyezése úgy történik, hogy azok egymással ne érintkezzenek, ugyanilyen módon helyezzük el a gyermekek fésűit, hajkeféit.

A járványügyi előírásokat, a népegészségügyi előírásokat, az orvos és a bölcsődei egészségvédelmi szabályokat mind a szülőknek, mind a bölcsődei dolgozóknak be kell tartani.

A betegségek megelőzése érdekében a higiénés szabályok betartása kötelező mindenki számára.

Takarítás:

- Hetente egyszer, járvány idején soron kívül fertőtleníteni kell.
- A fertőtlenített játékokat meleg folyóvízzel többször, alaposan le kell öblíteni.
- A bölcsőde helyiségeit 2-3 évenként festeni és 6 évenként mázoltatni kell.

A szennyes ruha kezelése, mosása:

Minden gyermek tisztázása után fertőtleníteni kell a pelenkázót. Az egyszer használatos pelenka zárt fóliazsákban a települési hulladékkal együtt kezelendő.

A napi szennyes ruhák, terítők, ruha szalvéták mosása, stb. a mosókonyhában kerül mosásra.

A bölcsődei dolgozók egészségvédelemmel kapcsolatos szabályai:

- A dolgozó köteles munkába lépés előtt a munkaköri alkalmassági vizsgálaton megjelenni.
- A dolgozónak rendelkezni kell érvényes egészségügyi könyvvel.
- A dolgozó köteles bejelenteni, ha ő vagy a közös háztartásban lévő személynél betegség gyanúja jelentkezik (pl.: hasmenés).

Balesetvédelemmel kapcsolatos szabályok:

A balesetvédelemmel, munkavédelemmel és tűzvédelemmel kapcsolatos teendőkre a megfelelő jogszabályok mérvadóak. Ezen kívül a kisgyermeknevelők elsősegély nyújtási ismereteit rendszeresen fel kell eleveníteni.

Bölcsődei dokumentációk:

A bölcsőde a gyermek fejlődésének nyomon követése, a fejlődési folyamat alakulásáról való tájékozódás céljából az egyes módszertani javaslatokban megfogalmazott módon dokumentációt vezet. A dokumentáció vezetése, az abban szereplő adatok, információk felhasználása a gyerekekről való lehető legmagasabb színvonalú gondoskodás biztosítása, a gyermek fejlődésének segítése, a hátrányos helyzetű gyermekek esetében a hátrányoknak és következményeiknek enyhítése érdekében történik. A dokumentáció semmiféleképpen sem a gyermekek minősítését szolgálja.

A dokumentációk vezetésénél és őrzésénél a személyiségi jogokat a legmesszebbmenőkig figyelembe vesszük.

A dokumentáció vezetésénél fontos szempontok:

- a tárgyyszerűség (objektivitás),
- a validitás (a szempontok, kategóriák, kritériumok stb. alkalmasak annak a helyzetnek, folyamatnak a jellemzésére, amelyre használják őket),
- a hitelesség,
- az árnyaltság,
- a rendszeresség, illetve a folyamatosság

Szakmai vezető:

- Költségvetés (gazdasági ügyintézővel)

- Havi statisztika
- Éves statisztikai jelentés
- Szakmai program, házirend
- Dolgozók egészségügyi könyve
- Munkaköri leírások
- Dolgozók szabadságának nyilvántartása
- Dolgozók jelenléti kimutatása, személyügyi anyagok vezetése
- Felvételi könyv (SZ.NY.3354-10 r.m.sz.ny.)
- Bölcsődei kimutatás
- Megállapodás az ellátás igénybevételéről
- Napi jelentés - TAJ alapú KENYSZI nyilvántartás
- 328/2011.(XII.29) Korm. rend. 2. melléklete
- Nyilvántartás az étkezést igénybe vevőkről
- Heti étrend (bölcsődeorvossal, élelmezésvezetővel)
- Fertőző betegségekről történő kimutatás
- Tetvességi nyilvántartás

Kisgyermeknevelők:

- Csoportnapló naponta
- Fejlődési napló
- Napi jelenléti kimutatás (33762-1 C.SZ.NY. 3354-1 r.sz.)
- Bölcsődei gyermek – egészségügyi törzslap, fejlődési lap együtt (C.3354-6/a.r.sz.ny.r.)
1 év alatt havonta, 1-3 évig negyedévente
- Üzenő füzet (esetenként)

Élelmezés:

A gyermekek napi négyszeri étkeztetését tálalókonyha működtetésével biztosítjuk. A konyha működése megfelel a HACCP és a NÉHIB által előírt szabályoknak.

Az élelmezés központilag a főzőkonyháról történik, ahol élelmezésvezető és dietetikus szakember irányítása biztosítja az egészséges, változatos étkeztetést.

Gondoskodunk arról, hogy a gyermekek sok zöldséget és gyümölcsöt fogyasszanak és bőségesen igyanak folyadékot.

A kisgyermek táplálása:

A bölcsődei ételmezés során a korszerű csecsemő – és kisgyermek táplálási elveket kell figyelembe venni, úgy hogy a táplálék:

- Mennyiségileg elegendő legyen
- A higiénés követelményeknek megfelelő legyen
- A megfelelő konyhatechnikai eljárásokkal elkészített és élvezhető legyen

A korszerű táplálkozási elvek és a megfelelő konyhatechnológiai eljárások figyelembevételével az intézményvezető, intézményi orvos, ételmezésvezető közösen állítja össze 2 hétre előre az étlapot, a korosztály ételmezési nyersanyag normáinak figyelembe vételével.

A krónikus betegség, vagy táplálékallergia miatt diétára szorulókat ellátását a bölcsődénk megoldja szülői együttműködéssel.

A bölcsődés korú gyermekeknél nagy figyelmet fordítunk arra, hogy naponta bőséges folyadékot fogyasszanak (100 % gyümölcslé).

Legitimációs záradék

A bölcsőde Szakmai programját készítette: Nánási Krisztina szakmai vezető – 2022.

A bölcsőde Szakmai Programját a Fenntartó 11/2022. (IV.12.) sz. határozatával fogadta el.

Hatályos: 2022. június 1-től

A módosításokkal kiegészítette Benisné Schveighardt Anita.

Érvényes: 2023. április 1.

Ph.

Nánási Krisztina
szakmai vezető

Benisné Schveighardt Anita
intézményvezető

Mellékletek

- **MEGÁLLAPODÁS - Ácsteszer** gyermekek napközbeni ellátása / bölcsődei ellátás igénybevételéhez
- **MEGÁLLAPODÁS - Bakonyszombathely** gyermekek napközbeni ellátása / bölcsődei ellátás igénybevételéhez
- **EGÉSZSÉGÜGYI NYILATKOZAT**

